

Begroting 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	4
Voorwoord	6
Hoofdpijnen	7
Vertretpunt: verstandig gebruik maken van tijdelijke financiële ruimte	8
Ambitie: Gooise Meren op koers	9
Financiën	11
Leeswijzer	15
Programma 1 Voor en van iedereen.....	16
1.1. Gezondheid	17
1.2. Sport & bewegen	19
1.3. Welzijn	21
1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen	23
Programma 2 Kansrijk opgroeien	27
2.1. Jeugdbeleid.....	28
2.2. Jeugdzorg	29
2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting.....	31
Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	35
3.1. Wonen.....	36
3.2. Buitenruimte & leefomgeving	38
3.3. Duurzaamheid.....	40
3.4. Ruimtelijke ontwikkeling.....	42
Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar	47
4.1. Economie	48
4.2. Toerisme & cultureel erfgoed.....	50
4.3. Werk & inkomen	51
4.4. Mobiliteit	52
Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening	59
5.1. Dienstverlening & communicatie.....	60
5.2. Veiligheid & handhaving	62
5.3. Bestuur & organisatie	64
5.4. Bestuurlijke samenwerking	67

Programma 6 Financieel gezond	71
6.1. Financiën	72
6.2. Vastgoed	74
6.3. Grondbeleid	75
6.4. Belastingen	76
Financiële begroting	79
Financiële recapitulatie programma's	80
Overzicht incidentele baten en lasten	81
Balans	84
Financiële positie	90
Paragrafen	91
Paragraaf Lokale heffingen	92
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	102
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	109
Paragraaf Financiering	115
Paragraaf Bedrijfsvoering	119
Paragraaf Verbonden partijen	122
Paragraaf Grondbeleid	138
Bijlagen	140
Bijlage 1 Overzicht investeringen	141
Bijlage 2 Taakvelden	144
Bijlage 3 Beleidsindicatoren	148

Voorwoord

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2022-2025 aan. Een begroting die anders is van opzet dan voorgaande jaren, de eerste begroting van een nieuwe en tegelijkertijd ervaren college dat na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 is geformeerd in een periode die we eufemistisch 'levendig' kunnen noemen. We ruilden de ene uitdaging (het inperken van het coronavirus) in voor de opvang en verzorging van vluchtelingen uit Oekraïne binnen onze gemeente. En de volgende uitdaging, hoe op gemeentelijke niveau om te gaan met oplopende energieprijzen, hoge inflatie, energiearmoede, schaarste aan mensen en grondstoffen, ligt op de loer.

Bij zo'n dynamische toekomst val je ook bij het opstellen van een begroting terug op zekerheden en kernwaarden. De zekerheid is gelegen in het aanbieden van een sluitende begroting, niet alleen voor het komende jaar, maar als het kan voor de gehele collegeperiode. Voor de komende drie jaar lijkt dat op het eerste gezicht, met substantieel hogere bijdrages van het Rijk, geen onoverkomelijke opgave. Het zou echter onverstandig zijn om ons rijk te rekenen. Ons toekomstperspectief reikt immers verder dan die drie jaar.

Wil Gooise Meren een gemeente blijven waar het goed wonen, werken en recreëren is, een gemeente waar iedereen meedoet, waar de lasten aanvaardbaar zijn en de voorzieningen hoog, dan zullen we met verstand moeten investeren in mensen en middelen, in duurzaamheid en in het verwezenlijken van andere ambities uit het coalitieakkoord. Er zullen ook keuzes gemaakt moeten worden en prioriteiten gesteld, het college loopt daar niet voor weg. U treft deze keuzes binnenkort aan in het college-uitvoeringsprogramma (CUP).

De focus zal de komende collegeperiode liggen op uitvoering van ambities, plannen en beleid. In verbinding met onze inwoners. Van jong tot oud, van minder bedeeld en minder kansrijk tot zij die het goed hebben, iedereen doet mee in Gooise Meren. Om de dienstverlening en de voorzieningen op niveau te houden, is het van groot belang dat Gooise Meren financieel gezond is en blijft en tegelijkertijd krachtig en slagvaardig genoeg is om de uitdagingen aan te gaan. Investeren in de capaciteit en kwaliteit van onze gemeentelijke organisatie is daarom noodzaak om verdere stappen te kunnen zetten. Vanuit die kracht gaan wij de komende jaren aan de slag in onze wijken, kernen, buurten en steden. Het college ziet er naar uit om dat samen te doen met de mensen die er wonen en werken.

Het college van burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

Wethouder financiën Geert-Jan Hendriks

Hoofdlijnen

Vertrekpunt: verstandig gebruik maken van tijdelijke financiële ruimte

Inleiding

In 2021 heeft de gemeente Gooise Meren de nodige bezuinigingen moeten doorvoeren om een sluitende begroting te krijgen. Voor de komende jaren is de financiële situatie tijdelijk beter. Dat heeft twee redenen. Gemeenten krijgen meer geld om taken die het rijk bij gemeenten heeft neergelegd verantwoord uit te voeren, zoals de brede verantwoordelijkheid voor het sociaal domein, de invoering van de Omgevingswet en de realisatie van diverse klimaat en duurzaamheidsopgaven.

Daarnaast heeft het Rijk de verdeling van het geld uit het gemeentefonds aangepast. Gooise Meren is één van de gemeenten waarvoor deze nieuwe verdeling gunstig uitpakt. Dit resulteert er in dat Gooise Meren de komende drie jaar respectievelijk ongeveer 8.2, 11.2 en 12.7 miljoen euro extra heeft te besteden.

Voor de periode daarna is de situatie aanzienlijk minder gunstig. Het Rijk heeft voor 2026 (het jaar na de verkiezingen) veel minder financiële ruimte begroot voor gemeenten. De financiële ruimte is dan slechts 2.7 miljoen. Dit gat tussen 2025 en 2026, bekend als 'het ravijnjaar', is groot. Vanwege deze grote terugloop in beschikbare middelen, moeten gemeenten terughoudend zijn met structurele uitgaven, omdat daar na 2025 veel minder financiële ruimte voor is. In de perspectiefbrief en de meicirculaire is de gemeenteraad hierover al eerder geïnformeerd.

Uitgangspunten

Vanwege deze financiële situatie zijn drie uitgangspunten gehanteerd bij het opstellen van de begroting.

In de eerste plaats is het uitgangspunt dat we een begroting opleveren die meerjarig sluitend is, dus ook in 2026. Dit houdt in dat we rekening moeten houden met de beperkingen die 'het ravijn' ons oplegt.

Ten tweede willen we onze reguliere gemeentelijke taken en het bestaande beleid adequaat uitvoeren. Om de reguliere taken en het huidige beleid goed uit te kunnen voeren, is het nodig dat we investeren we in de organisatie, met name in personeel. Hieraan besteden we een deel van de extra financiële ruimte.

Tenslotte benutten we de verkregen ruimte om in 2023 te beginnen met het uitvoeren van ambities uit het coalitieakkoord: investeren in zorg, gezondheid en cultuur, stappen maken op het gebied van klimaat en energie, de woonvoorraad beter afstemmen op de woonbehoeften en uitvoering geven aan onze mobiliteitsvisie. Om te voldoen aan het uitgangspunt van een meerjarig sluitende begroting zullen we echter keuzes moeten maken waaraan en wanneer we de beschikbare financiële middelen uitgeven. Deze keuzes maken we voor de periode 2023- 2026 in het College Uitvoeringsprogramma (CUP) dat in het najaar van 2023 wordt opgesteld. In dit programma wordt meerjarig bepaald wat nodig is om de ambities uit te voeren en welke dwarsverbanden er gelegd kunnen worden tussen bijvoorbeeld zorg, gezondheid, en de inrichting van de openbare ruimte.

Om financiële ruimte te houden voor het maken van deze keuzes en toch in 2023 vast een start te kunnen maken met de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord, nemen we hiervoor in eerste instantie incidentele middelen op in de begroting en nog niet structureel. Bij het opstellen van het CUP en de daaropvolgende begrotingen kan dan een nadere afweging worden gemaakt.

Op deze manier zorgen we ervoor dat de begroting meerjarig sluitend is, dat we een slag maken met het versterken van de organisatie en dat we ook al een start kunnen maken met de uitvoering van ambities uit het coalitieakkoord.

Ambitie: Gooise Meren op koers

In verbinding met onze inwoners

Als jonge gemeente staat Gooise Meren alweer voor de derde coalitieperiode in haar bestaan. De eerste jaren stonden vooral in het teken van fusie, beleidsontwikkeling en veel zaken opnieuw uitvinden. De afgelopen jaren zijn de bakens verzet naar de uitvoering en de verbinding tussen de gemeente en haar inwoners. We zien ook dat er hierin nog stappen gezet kunnen worden. Daar willen we volop mee aan de slag. Dat is ook van belang in het licht van de grote opgaven waar we de komende jaren een antwoord op moeten formuleren en waarin we keuzes moeten durven te maken.

Keuzes maken is meer dan ooit noodzakelijk. Zo heeft de coronapandemie het belang van de zorg, maatschappelijke verbinding en de waarde van het culturele en maatschappelijke aanbod bevestigd. Deze versterken, en daarin blijven investeren, is voor ons essentieel. Daarnaast heeft ook Gooise Meren onherroepelijk te maken met de maatschappelijke opgaven van onze tijd: het klimaat en de energietransitie, het gebrek aan (passende) woningen, de economische ontwikkelingen en het personeelstekort in diverse sectoren.

Nieuwe opzet programmabegroting

Het coalitieakkoord Gooise Meren op koers dat opgesteld is voor deze coalitieperiode, is ingestoken vanuit 6 thema's, die als basis dienen voor de nieuwe programma-indeling van onze begroting. Hierbij staan de maatschappelijke effecten centraal; datgene wat we de komende jaren willen bereiken voor onze gemeente. Per programma is aangegeven waar we naar streven (het maatschappelijk effect). Dit is per onderdeel van de programma's nader uitgewerkt in 'wat willen we bereiken'. Deze teksten zijn overigens grotendeels overgenomen uit het coalitieakkoord.

De concrete activiteiten (wat gaan we extra doen om die maatschappelijke effecten te bereiken) voor het komende begrotingsjaar 2023 zijn per programma terug te lezen. Naast deze extra activiteiten geven we 'gewoon' uitvoering aan onze reguliere taken en aan het bestaande beleid. Deze werkzaamheden zijn niet expliciet in de programma's benoemd.

Programma 1 en 2

De eerste twee programma's in de begroting, 'Voor en van iedereen' en 'Kansrijk opgroeien', hebben betrekking op het sociale domein van onze gemeente. Dit heeft betrekking op het gezond en prettig leven van onze inwoners in de gemeente, het mee kunnen doen in de maatschappij en het kansrijk opgroeien van alle kinderen.

De gemeente ziet het als een belangrijke taak om de randvoorwaarden te creëren voor zowel de fysieke als geestelijke gezondheid van haar inwoners. Hiervoor zijn sport en cultuur belangrijke thema's. De openbare ruimte is voor iedereen (inclusiviteit). We streven naar een openbare ruimte, waar voor iedereen een plek is, ook voor de jeugd.

Ruimte voor ontmoeting is belangrijk, ook voor jongeren. Het betrekken van jeugd bij ons beleid moet een normale zaak zijn en dat moet de jeugd ook merken. Een belangrijk doel van het jeugdbeleid is ook om te zorgen dat gezinnen en jeugdigen geen of minder jeugdzorg nodig hebben, ook om die zorg wel te kunnen geven aan hen die het wel nodig hebben.

We willen dat kinderen vrije keuzes en gelijke kansen en behandeling krijgen in het onderwijs. De taak van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting is om te zorgen dat de condities voor het geven van onderwijs goed zijn. We werken daarbij ook aan multifunctioneel gebruik voor buitenschoolse activiteiten, inclusief sport, en het gebruik daarbij van schoolpleinen.

Programma 3 en 4

Programma 3 en 4, 'Passend wonen in een groene omgeving' en 'Economisch vitaal en bereikbaar', hebben betrekking op het fysieke domein van de gemeente. Dit gaat onder andere over het bieden van passende woonruimte aan onze inwoners met het behoud van een duurzame en toekomstgerichte leefomgeving en het bieden van voldoende werkgelegenheid met instandhouding van het voorzieningenniveau voor onze bedrijven en inwoners.

De gemeente wil kwalitatief hoogstaande huurwoningen (vierkante meters, huurprijs kloppend met visie) toevoegen en ervoor zorgen dat woningen voor verschillende doelgroepen beschikbaar zijn (leraren, ouderen etc.). We streven naar balans in de woningvoorraad. De voorraad moet beter aansluiten bij de woonbehoeften. Hiervoor zijn kaders en afspraken nodig, ook met woningcorporaties.

Binnen de ruimtelijke ontwikkeling is en blijft het onze ambitie om duurzaam te ontwikkelen. We leggen een

sterke nadruk op innovatie en vergroening. Ook zetten we ons in voor de energietransitie, onder andere door de Transitievisie Warmte uit te voeren.

Het ondernemersklimaat moet verder worden versterkt en de verschillende vormen van bedrijvigheid moeten meer op elkaar worden afgestemd. Gooise Meren heeft als ambitie een sterke positie in de regio te hebben op het gebied van mobiliteit, duurzaamheid en economie. We gaan een integrale visie ontwikkelen op circulaire economie die ook aansluit bij de doelstelling van bedrijvigheid en die innovatieve arbeidsplaatsen moet opleveren.

Daarnaast stimuleren we toerisme ten behoeve van economische groei. Daarbij houden we wel oog voor de kwetsbaarheid van ons erfgoed en natuur. De ambitie op het gebied van mobiliteit volgt onze bestaande mobiliteitsvisie.

Programma 5 en 6

Programma 5 en 6, 'Duidelijke en transparante dienstverlening' en 'Financieel gezond', hebben betrekking op de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente voor onze inwoners en het behoud van een financieel gezonde gemeente.

We zijn op de goede weg met onze dienstverlening, en houden aandacht voor de beleving van de klant. Direct persoonlijk contact blijft belangrijk en we willen meer investeren in het uitleggen indien we termijnen niet verwachten te halen. Dit is belangrijk voor het vertrouwen.

We zetten in op een goed uitlegbare besluitvorming waarbij alle betrokken belangen zijn meegewogen. Het opstellen van heldere kaders vooraf en het managen van verwachtingen, is daarbij essentieel.

Op het gebied van veiligheid streven we naar uitbreiding van het instrument Bibob. Afstemming tussen de boa's de politie, en jongerenwerkers verdient extra aandacht. Er moet regie komen op de aanpak en huisvesting van personen met onbegrepen (verward) gedrag. In onze regionale samenwerking is het adagium 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'.

Als gemeente zorgen we dat we op korte en lange termijn financieel gezond blijven. We gaan bewust met ons geld om, maar willen wel invulling geven aan onze ambities. Er is de komende jaren sprake van een incidenteel ruim en structureel relatief krap budget. Dit betekent dat we in de meerjarenbegroting keuzes moeten maken, zodat we het evenwicht tussen een financieel gezonde meerjarenbegroting en het realiseren van onze ambities in stand blijft.

Financiën

Inleiding

Het op orde brengen van de organisatie samen met de start van de uitvoering van ambities uit het coalitieakkoord vindt plaats binnen één van de doelstellingen van de nieuwe coalitie, namelijk een financieel gezonde gemeente. Dat vraagt steeds weer om de juiste afwegingen tussen ambities en beschikbare middelen.

In de raadsmededeling bij de meicirculaire 2022, als aanvulling op de Perspectiefbrief 2023, is opgemerkt dat er sprake is van een forse toename van de uitkering uit het Gemeentefonds, waarin ook de herverdeling is verwerkt. Dit geeft derhalve veel meer ruimte voor nieuw beleid dan mogelijk was ten tijde van de vorige begroting.

Tegelijkertijd is de financiële ruimte wel tot en met het jaar 2025 beperkt. Vanaf 2026 worden de bedragen vooralsnog fors lager.

Dat maakt dat er voor structurele ambities dus minder ruimte is en er expliciete keuzes zijn gemaakt om diverse ambities eerst incidenteel in te vullen. In voorliggende programmabegroting presenteren wij die keuzes, waarmee een structureel sluitende en reële meerjarenbegroting aan u wordt gepresenteerd.

Financieel beeld Programmabegroting 2023-2026

Perspectiefbrief 2023 en meicirculaire 2022

Met de Perspectiefbrief en de raadsmededeling bij de meicirculaire bent u geïnformeerd over het financieel perspectief voor de komende jaren.

Daarmee was onderstaand financieel beeld het startpunt voor de begroting.

Tabel 1: Startpunt financiële ruimte 2023-2026 (bedragen in € x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Financiële ruimte in Perspectiefbrief 2023	3.188	5.475	6.690	2.727
Aanvullende financiële ruimte meicirculaire 2022	5.080	5.734	6.094	1.018
Startpunt financiële ruimte Begroting 2023	8.269	11.210	12.784	3.745

Niet beïnvloedbare mutaties

Voorafgaand aan de verwerking van de nieuwe financiële voorstellen zijn de aannames in de Perspectiefbrief 2023 en de meicirculaire 2022 uitgewerkt (de zogenaamde administratief technische mutaties). Daarbij is vervolgens ook rekening gehouden met een herziene inschatting van het prijseffect en het effect van de exorbitant stijgende energieprijzen, zoals ook door de raad gememoreerd bij de behandeling van de Perspectiefbrief 2023. We houden rekening met een prijsstijging van ca. 120%, gebaseerd op de huidige ervaringscijfers van nieuwe contracten en aanbestedingen. Dit leidt tot een nieuw startpunt financiële ruimte.

Tabel 2: Financiële ruimte 2023-2026 vóór invulling ambities (bedragen in € x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startpunt financiële ruimte Begroting 2023	8.269	11.210	12.784	3.745
<i>Niet beïnvloedbaar</i>				
Energieprijzen	-1.163	-1.163	-1.163	-1.163
Aanvulling prijsstijgingen	-280	-280	-280	-280
Administratief technische mutaties	337	83	402	-86
Financiële ruimte Begroting 2023 vóór invulling ambities	7.163	9.850	11.743	2.216

Nieuwe aanvragen

Vervolgens zijn vanuit de ambities in het coalitieakkoord de afgelopen zomermaanden diverse voorstellen ingediend, te onderscheiden in budgetaanvragen met een incidenteel dan wel structureel karakter en investeringsvoorstellen. Tevens zijn zaken aangedragen die noodzakelijk zijn voor het versterken van de organisatie. Vanwege het uitgangspunt van een sluitende begroting, maar ook vanwege de afwegingen die nog gemaakt moeten kunnen worden bij de uitwerking van het CUP, alsmede exogene ontwikkelingen in deze turbulente tijd, hebben wij alle aanvragen doorgenomen.

Eén van de overwegingen bij deze voorstellen is dat we geen beleidsarme begroting willen presenteren. Dit is mogelijk omdat er wel ruimte is om incidenteel extra geld in te zetten in de periode 2023-2025. De aldus opgevoerde voorstellen leiden tot het volgende begrotingssaldo

Tabel 3: Financieel beeld 2023-2026 (bedragen in € x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Financiële ruimte Begroting 2023 vóór invulling aanvragen	7.163	9.850	11.743	2.216
<i>Nieuwe aanvragen</i>				
Incidenteel	-4.613	-2.598	0	0
Structureel	-2.259	-2.259	-2.259	-2.259
Saldo Begroting 2023	290	4.992	9.409	-119

Het begrotingsjaar 2023 sluit positief en ook de jaren 2024 en 2025. Deze incidentele positieve saldi worden toegevoegd aan de Algemene reserve.

Het jaar 2026 is licht negatief. In de volgende planning en control ronde zullen we de (financiële) situatie opnieuw beoordelen, in samenhang met het college uitvoeringsprogramma. Dan zullen er opnieuw voorstellen aan uw raad worden voorgelegd die dan integraal kunnen worden afgewogen.

Financiële positie

Om te kunnen spreken van een financieel gezonde gemeente is het, naast financiële resultaten, ook van belang om te kijken naar ons weerstandsvermogen en financiële kengetallen. Voor deze laatste is de nota beoordeling kengetallen vastgesteld, waarin de uitgangspunten zijn geformuleerd.

Gelet op het financieel beeld zien we met name in 2024 en 2025 een fors begrotingsoverschot. Deze incidentele voordelen zullen worden gestort in de Algemene Reserve. Hierdoor verbeteren de kengetallen schuldquote en solvabiliteit, alsmede de ratio weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bepaalt of we als gemeente in staat zijn om incidentele dan wel structurele risico's binnen onze begroting op te vangen.

De ratio van Gooise Meren valt voor zowel incidenteel (2,9) als structureel (3,9) in klasse A (>2,0). Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Tegelijkertijd zien we die ratio gedurende de afgelopen jaren oplopen (van 3,1 in 2023 naar 3,8 in 2026). De kwantificering van de risico's ligt weliswaar marginaal hoger maar de storting van de begrotingsoverschotten in 2024 en 2025 in de Algemene Reserve leidt tot een fors hogere weerstandscapaciteit.

Kengetallen

De nota beoordeling kengetallen geeft aan hoe de afzonderlijke financiële kengetallen in samenhang gebracht en beoordeeld kunnen worden middels een rapportcijfer met een streefwaarde (7,0) en een minimumwaarde (6,0). Dit rapportcijfer tendeeft, in de lopende begroting, naar een cijfer op de streefwaarde (7,3 in 2026). Dit is eveneens met name te relateren aan genoemde stortingen in de Algemene Reserve. Dit vertaalt zich in een lagere schuldquote en een hogere solvabiliteit.

Zonder die toename van het eigen vermogen zou het rapportcijfer leiden tot een onvoldoende (5,2).

Maatregelen

Als gezegd moeten we steeds de juiste balans weten te vinden tussen ambities en beschikbare middelen. Daarom zullen we het meerjaren investeringsplan jaarlijks beoordelen en weloverwogen keuzes voorleggen met concreet uitgewerkte plannen voor de komende jaren. Dat zal (financieel) zichtbaar worden in de Perspectiefnota 2024 waarbij opnieuw keuzes kunnen worden gemaakt op basis van integrale afwegingen. Hierbij spelen naast financiële overwegingen ook de effecten van bepaalde keuzes op de kengetallen

Structureel en reëel evenwicht van de meerjarenbegroting als één van de uitgangspunten van het financieel beleid

In het gepresenteerde financieel beeld is ook sprake van incidentele effecten. De provincie, als toezichthouder, heeft kaders opgesteld voor de beoordeling van onze begroting. Er wordt onder andere getoetst op structureel en reëel begrotingsevenwicht. Dat kader sluit aan op ons eigen financieel beleid inzake een solide houdbare financiële huishouding. Wij gaan daarbij nog een stap verder door te streven naar een voor alle jaren reëel en structureel sluitende begroting. Daartoe is het volgende overzicht opgesteld, waarbij het begrotingssaldo wordt ontdaan van die incidentele effecten (zie voor details het overzicht van incidentele baten en lasten in de financiële begroting).

Tabel 4: Structureel begrotingssaldo 2023 - 2026 (bedragen in € x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Financieel beeld Begroting 2023 na invulling ambities	290	4.992	9.409	-119
Waarvan				
Incidenteel	-4.613	-2.598	-75	-75
Structureel begrotingssaldo 2023 - 2026	4.903	7.590	9.484	-44

Met alle voorliggende voorstellen in deze begroting realiseren we een structureel en reëel sluitende begroting.

Leeswijzer

In deze nieuwe collegeperiode is de begroting teruggebracht van 9 naar 6 programma's. Alle oorspronkelijke producten zijn daartoe herverdeeld over die 6 programma's. Voor de financiële vergelijking met 2022 zijn ook de cijfers uit die begroting herverdeeld naar de 6 nieuwe programma's.

Drie W-vragen

In de programma's vindt u antwoord op de zogenaamde drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? En wat mag het kosten? Met behulp van verbinding tussen doelen en activiteiten is een en ander inzichtelijk gemaakt.

Verplichte indicatoren en eigen indicatoren

Met de raad is afgesproken om in de Programmabegroting zoveel mogelijk programma's te voorzien van eigen beleidsindicatoren, die informatie geven over de effectiviteit van het beleid en daarmee sturingsmogelijkheden geven. De ontwikkeling van eigen beleidsindicatoren vordert gestaag, maar het proces is nog niet afgerond. De vanuit de regelgeving verplichte beleidsindicatoren per programma, die over het algemeen onvoldoende zeggen over de effectiviteit van het beleid, zijn opgenomen in bijlage 4.

Financiële toelichting per programma

Aan het einde van elk programma vindt u een tabel met de toelichting op de belangrijkste financiële verschillen tussen de Programmabegroting 2023 en 2022, zoals wettelijk vastgelegd in het BBV. De toelichting op deze verschillen kan ook betrekking hebben op (incidentele) uitgaven en inkomsten in 2022 die in 2023 niet meer voorkomen.

Financiële begroting

Na programma 6 wordt de financiële begroting gepresenteerd, waaronder de financiële recapitulatie, het overzicht van incidentele baten en lasten inclusief het structurele begrotingssaldo, de financiële positie en de balansontwikkeling, waaronder het overzicht met het EMU-saldo en de staat van Reserves en Voorzieningen. Deze laatste bevat belangrijke input voor de paragraaf Weerstandsvermogen.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier de informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

Meerjareninvesteringsplan en verplichte taakvelden

In een bijlage bij de begroting is het meerjareninvesteringsplan opgenomen. Voor enkele investeringen wordt direct bij vaststelling van deze begroting goedkeuring door de raad gevraagd. De grens hiervoor ligt, conform de financiële verordening, bij € 250.000. Voor investeringen in de bedrijfsvoering (tractie en automatisering) alsmede voorbereidingskredieten ligt die grens bij € 500.000. Ook de verplichte taakvelden, die de nieuwe BBV-regeling voorschrijft, om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten onderling te versterken, zijn in een bijlage opgenomen.

Technische uitgangspunten bij Programmabegroting 2023-2026

1. De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2022. De cijfers zijn gebaseerd op constante prijzen.
2. Voor het jaar 2023 is, zoals opgenomen in de Perspectiefbrief 2023, uitgegaan van onderstaande verwachte indexaties, incl. nacalculatie 2022:
 - een loonstijging van 3,4%, incl. sociale lasten;
 - voor goederen en diensten een inflatie van 4,1%;
 - voor de onderhoudsvoorzieningen en voorgenomen investeringen een inflatie van 14,1%;
 - inflatie van de tarieven en belastingen van 4,1%;
 - voor de jaren na 2023 zijn alle baten en lasten (incl. loon en prijzen) gebaseerd op het basisjaar 2023 en is geen meerjarige indexatie verwerkt.
3. Een interne rekenrente van 1,5%.

Programma 1 Voor en van iedereen

Maatschappelijke effecten

De inwoners van Gooise Meren leven gezond en prettig in onze gemeente.

De inwoners van Gooise Meren kunnen een leven lang meedoen in onze samenleving.

1.1. Gezondheid

1.1.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente stimuleren we dat inwoners gezond leven. We zetten in op preventie, vroegsignalering en communicatie. We werken hierbij samen met relevante partners. We kijken bij gezondheid niet alleen naar individuele fysieke en mentale beperkingen, maar ook naar hoe iemand ermee omgaat en welke mogelijkheden de omgeving biedt voor de inwoners om passende keuzes te maken.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Preventieve voorzieningen in de leefomgeving.
- We werken aan een betere luchtkwaliteit en aan het verminderen van geluidsoverlast.
- We ijveren voor een goed regionaal zorgcentrum en streven ernaar om in samenwerking met partners de zorg – formeel en informeel – anders te organiseren, bijvoorbeeld door andere woonvormen ('wonen met zorg') en zorgondersteuning op wijkniveau.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

1.1.1.1. Actieplan nota gezondheidszorg

We voeren de actiepunten voor 2023 uit de Nota Publieke Gezondheidszorg uit. We zetten hierbij in op preventie, vroegsignalering en communicatie. We werken samen met relevante partners en verbinden hen ook met elkaar. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen buurtsportcoaches, fysiotherapeuten en Valpreventie het Gooi bij cursussen valpreventie voor ouderen en de nazorg daarbij. Ook helpen we huisartsen de signalen van geldzorgen te herkennen zodat gezondheidsproblemen, als gevolg van stress door schulden e.d., voorkomen of eerder gesignaleerd worden.

1.1.1.2. Samenhang in aanpak

Gezondheid raakt ook aan thema's als een gezonde, veilige, aangename en groene leefomgeving (programma 3). Gezondheid beperkt zich dus niet alleen tot de wettelijke taak in het sociaal domein (Publieke Gezondheid). De diverse invalshoeken vragen erom dat we gezondheid op samenhangende wijze bekijken. Binnen onze (wettelijke) mogelijkheden en invloed laten we in (bouw)plannen de effecten op gezondheid nadrukkelijk meewegen (bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluidsoverlast). In 2023 onderzoeken we op welke manier we dit nog meer in onze werkwijze kunnen borgen.

1.1.1.3. Informeren senioren

We gaan, samen met onze partners, de oudere senioren (75 jaar en ouder) op verschillende manieren informeren over gezondheid en zorg (langer thuis wonen) zodat zij weten wat zij zelf kunnen doen en welke ondersteuning ze kunnen krijgen. Zie ook programma 3 wonen (met zorg).

1.1.1.4. Verkenning verbeteren organisatie (mantel)zorg

We verkennen nieuwe werkwijzen en samenwerking met de eerstelijnszorg. Dit is nodig omdat inwoners langer thuis wonen en door de extramuralisering van de zorg, waarbij de zorg en ondersteuning steeds meer verleend wordt op andere locaties dan in de zorginstelling bijvoorbeeld bij inwoners thuis. Hierdoor wordt een groter beroep gedaan op zorg en hulpverlening in de wijk, zoals op verpleegkundige nazorg thuis (Zorgverzekeringswet) en op hulp bij het huishouden (Wmo). Tegelijk staan ook mantelzorgers en zorgvrijwilligers onder druk. Het is zaak dat formele- en informele zorg daarom meer gaan samenwerken. We voeren de actiepunten voor 2023 uit de Nota Mantelzorgondersteuning uit, zoals een duurzame samenwerkingsstructuur, een plan voor het inrichten van een centraal (digitaal) steunpunt voor

mantelzorgondersteuning en zorgen voor duidelijke informatie over het aanbod aan mantelzorgondersteuning.

We trekken voor dit alles samen op met onze partners. Binnen onze (wettelijke) mogelijkheden zetten we ons ook in voor een regionaal zorgcentrum. Daarvoor overleggen we met partners als ziekenhuis Ter Gooi en zorgverzekeraar het Zilveren Kruis.

1.2. Sport & bewegen

Doelstellingen

1.2.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente zorgen wij dat iedereen toegang heeft tot sport- en beweegmogelijkheden, zowel binnen als buiten in de openbare ruimte. Wij stimuleren het gebruik hiervan. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met deze voorzieningen. Ook kijken we naar de mogelijkheid van het gebruik van sportaccommodaties voor meerdere doeleinden. De komende vier jaar leggen we de nadruk op bewegen in de openbare ruimte en op de toegankelijkheid van sport voor inwoners voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zorgen dat er meer plekken in onze gemeente zijn waar inwoners kunnen bewegen.
- We maken sport voor meer mensen toegankelijk en stimuleren doorstroming naar verenigingen, o.a. door inzet van de (sport- en cultuur-) coaches.
- We bevorderen dat iedereen zoveel mogelijk deel kan nemen aan de sport naar eigen keuze.
- Wij faciliteren een nieuwe zwemvoorziening in het Naarderheem en sluiten dan het zwembad De Lunet.
- We werken aan goede sportaccommodaties met multifunctioneel gebruik.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

1.2.1.1. Geen bezuiniging voor team Gooise Meren Beweegt

Bij het opstellen van de begroting voor 2022 is besloten om per 2023 structureel €100.000 te bezuinigen op team Gooise Meren Beweegt, welke voor de gemeente een structurele bezuiniging oplevert van €60.000 (40% Rijkssubsidie komt te vervallen). De insteek was deze bezuiniging door te voeren op overhead binnen team Gooise Meren Beweegt, zonder in te leveren op de kwaliteit en de te bereiken resultaten. Inmiddels is gebleken dat dit niet haalbaar is. Als we de gestelde doelen en ambities in de Sport- en Beweegvisie en het coalitieakkoord willen realiseren, zijn voldoende hbo-gechoolde medewerkers in het team nodig. Dat (gezien de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt) kan alleen zonder bezuiniging op team Gooise Meren Beweegt. We stellen deze bezuiniging in ieder geval tot en met 2024 uit. Bij het opstellen van het CUP wordt de afweging gemaakt of dit structureel wordt.

1.2.1.2. Aanbesteding team Gooise Meren Beweegt

Om ook na 2023 sport toegankelijk te houden en doorstroming naar verenigingen te stimuleren, besteden we conform wettelijke verplichting het aanbod van de buurtsportcoaches en de JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) in 2023 opnieuw aan. Gunningscriteria voor het kiezen van een (nieuwe) partij worden opgesteld aan de hand van de huidige Beweeg- en sportvisie van de gemeente Gooise Meren en de "specifieke uitkering ten behoeve van de gezondheid, sport- en beweegstimulering, cultuurparticipatie en sociale basis" welke naar verwachting eind 2022 door het Rijk wordt gepubliceerd. Het aanbod blijft primair gericht op inwoners die niet voldoen aan de beweegrichtlijnen of een ongezonde leefstijl hebben en die vallen binnen de specifieke doelgroepen (de jeugd, inwoners met fysieke en/of mentale gezondheidsklachten, inwoners die financieel minder draagkrachtig zijn, eenzame mensen, 'nieuwe Nederlanders' en inwoners die re-integreren richting de arbeidsmarkt).

1.2.1.3. Subsidiemogelijkheden voor sportactiviteiten en evenementen

Wij bieden sportverenigingen de mogelijkheid een subsidie aan te vragen voor het organiseren van een sportactiviteit voor specifieke doelgroepen en voor de organisatie van een kleinschalig sportevenement waar saamhorigheid, ontmoeting en toename van sportdeelname centraal staan.

1.2.1.4. Ledverlichting sportvelden

Wij willen onze buitensportvoorzieningen optimaal gebruiken, zodat zo veel mogelijk inwoners kunnen sporten. Om ook in de avonduren te kunnen sporten is veldverlichting van voldoende kwaliteit noodzakelijk. Hiervoor is recent een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Hieruit komt naar voren dat de huidige veldverlichting van diverse buitensportverenigingen vervangen moet om in de avonduren te kunnen blijven sporten. De verouderde verlichting wordt dan vervangen voor ledverlichting. Dit is een duurzame keuze.

1.2.1.5. Onderhoud sportvelden

De buitensportaccommodaties zijn van groot belang voor het bereiken van onze beweegdoelstellingen en voor de maatschappelijke rol die sportverenigingen spelen. De kosten voor het onderhoud van de sportvelden, en de aanschaf van materialen die daar voor nodig zijn, zijn afgelopen periode explosief gestegen. Om de onderhoudskwaliteit, en daarmee de kwaliteit van het sportaanbod, op peil te houden is extra budget vereist.

1.2.1.6. Kleedkamers voetbalvereniging NVC

De kleedkamers van de Naardense voetbalvereniging NVC zijn aan vervanging toe. De kosten voor renovatie en nieuwbouw van deze voorziening zijn vergelijkbaar. We kiezen er dan ook voor om nieuwbouw te realiseren en daarmee ook te investeren in duurzame kleedkamers. Bijkomende voordelen van deze duurzame kleedkamers zijn de directe substantiële verlaging van de energielasten en de lage onderhoudskosten in de toekomst.

1.3. Welzijn

Doelstellingen

1.3.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente ondersteunen we de kwetsbaren met als doel dat zij (weer) zo veel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen aan onze samenleving. We werken aan voorkomen van armoede. We zien eenzaamheid en isolatie als een serieus maatschappelijk vraagstuk.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We hebben bijzondere aandacht voor de effecten van armoede op kinderen en ouderen.
- We hebben oog voor eenzaamheid en isolement.
- We bezuinigen niet op minimaregelingen en gaan onderzoeken of we onze voorzieningen bereikbaar moeten maken voor een grotere groep huishoudens met een smalle beurs om zo de armoede te bestrijden.
- We zetten in op preventie, zorg en advies. We hebben daarbij extra aandacht voor vroegsignalering. We voeren de recent aangepaste en uitgebreide aanpak van schuldhulpverlening uit. Daarbij sluiten we aan bij landelijke initiatieven.
- We gaan werken aan een meer effectieve aanpak in het bestrijden van analfabetisme en digibetisme, die we lokaal gaan inbedden, onder andere via de bibliotheek.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

1.3.1.1. Iedereen doet mee

- We willen de eigen kracht van inwoners versterken, zodat mensen naar vermogen aan de samenleving kunnen meedoen. Daarom investeren we in preventie en vroegsignalering. Ook willen we de stijgende zorgkosten beperken om de hulp waar die het meest nodig is te kunnen blijven geven. Daarom willen we waar dat kan wegblijven van de individuele hulptrajecten en bieden we collectieve en algemene voorzieningen aan die kunnen voorzien in hulpbehoeften van mensen. Tegelijk moeten we in gesprek met de samenleving over de noodzaak om te accepteren dat verdriet en tegenslag – tot op zekere hoogte – bij het leven horen (normaliseren en demedicaliseren). We stimuleren dat zorg- en welzijnsmedewerkers, gemeentelijke consultants en inwoners dit met elkaar bespreken.
- Wij bestrijden energiearmoede. Met de middelen die het rijk daartoe beschikbaar stelt ondersteunen wij minima bij het treffen van energiebesparende maatregelen in hun woning om (de kosten van) het energieverbruik te verlagen. Eventuele extra toeslagen vanuit het rijk ter compensatie van stijgende energielasten stellen wij adequaat beschikbaar.
- Het minimabeleid wordt geëvalueerd (door middel van een armoedemonitor). Hiermee wordt het (niet) bereik van de regelingen in kaart gebracht.
- Met hulpverlenende organisaties, nutsbedrijven en woningcorporaties organiseren wij vroegsignalering bij betalingsachterstanden en vroegtijdige dienstverlening om (beginnende) schulden zo vroeg mogelijk aan te pakken. Met de opgedane ervaring in 2022 zullen we vroeg signalering verder ontwikkelen.
- We zetten ondersteuning aan gedupeerden van de toeslagenaffaire voort.
- We zetten budgetcoaches in om inburgeraars te ondersteunen om financieel zelfredzaam te worden.

1.3.1.2. Hulp start in de wijk

- Hulp en ondersteuning starten in de wijk waar betekenisvolle gemeenschappen zijn in straatjes, buurten en clubs. Door de uitvoering van onze wijkplannen stimuleren we verbindingen en samenhang in wijken en

buurten zodat lokale gemeenschappen versterkt worden. Het gaat om een duurzaam samenspel tussen inwoners, professionals, verenigingsleven, gemeente, lokale ondernemers enzovoorts.

- We verkennen hoe er meer samengewerkt kan worden tussen de huisarts, eerstelijnsmedewerkers, zorgprofessionals en welzijnswerkers. We starten met de pilot 'Welzijn op Recept' in Muiden. Met deze methode kunnen ouderen door coaching en sociale activering zelf hun veerkracht en welbevinden verbeteren. Daarnaast draagt de methode bij aan een duurzame samenwerking tussen genoemde partijen. De pilot wordt begeleid door het landelijk kennisnetwerk Welzijn op Recept.

1.3.1.3. Voorkomen isolement

Om eenzaamheid te voorkomen zetten we een aantal recent uitgevoerde pilots voort.

Het gaat om activiteiten waarvan uit de gehouden evaluatie is gebleken dat ze hieraan effectief bijdragen. dat zijn de projecten:

- Automaatje (sociaal-recreatief vervoer van kwetsbare inwoners door vrijwilligers met de eigen auto). Dit voorkomt deels ritten met de Wmo-taxi;
- Laagdrempelige dagopvang van licht-dementerenden. Het blijkt een alternatief voor geïndiceerde dagopvang en ontlast bovendien mantelzorgers;
- Landing in de wijk: Met 'Landing in de wijk / GGZ vriendelijke wijk' stimuleren we dat mensen met GGZ-problematiek in de wijk terecht kunnen voor laagdrempelige ontmoeting, zinvolle dagactiviteiten, passende ondersteuning bij hun herstelproces en acceptatie in de woonomgeving. Onze aanpak willen we ook toepassen bij andere kwetsbare doelgroepen.

We vergroten de kennis en expertise binnen de uitvoeringsdienst door een aanjaag- en consultatiefunctie voor de consultants van het Team Maatschappelijke Zorg en de andere teams toe te voegen. We verankeren daarmee ervaringsdeskundigheid binnen de uitvoeringsdienst.

Voor de uitvoering van de inclusie agenda 'Iedereen Doet Mee 2022-2025' stellen we in ieder geval in 2023 en 2024 een werkbudget beschikbaar voor met name promotie, bijeenkomsten en publiciteit.

Sinds 2021 is de uitvoering van het regionale actieplan laaggeletterdheid 'Taal is de sleutel' gestart. De uitvoering van dit regionale plan vindt deels lokaal en deels regionaal plaats. In 2023 besteedt Gooise Meren specifiek aandacht aan het bestrijden van laaggeletterdheid en digibetisme. Voor een goede lokale aanpak willen we meer zicht op de omvang en de aard van de problematiek omdat de gevolgen ervan vaak onderschat worden, zoals uitsluiting. Hierin trekken we samen op met onze partners zoals de scholen en de bibliotheek (en de Regio).

1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen

Doelstellingen

1.4.1. Wat willen we bereiken?

Het aanbod aan maatschappelijke en culturele voorzieningen vormt het sociale hart van Gooise Meren voor iedereen. Daar waar initiatieven uit de samenleving komen, worden deze ondersteund.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We hechten aan een sterk lokaal netwerk, daarom vragen we van welzijnsorganisaties dat zij van lokale verenigingen gebruikmaken of hierop aansluiten.
- Naast het versterken van het lokale netwerk, ondersteunen we initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan verbinding en ontwikkeling.
- Met partners werken we aan laagdrempelige ontmoetingsplekken voor iedereen, zoals de Plataan. Hierbij leggen we de nadruk op cultuur en creativiteit voor jongeren.
- Met cultuurcoaches bevorderen we dat inwoners, met name jongeren, in aanraking komen met cultuur.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

1.4.1.1. Welzijn en cultuur

Om te zorgen dat lokale culturele voorzieningen benut worden, stimuleren we dat aanbieders van maatschappelijke voorzieningen met de lokale organisaties samenwerken. Dit kan ook via het subsidiebeleid worden gestimuleerd. Daarnaast werken we aan een cultuurnetwerk om elkaar beter te leren kennen en initiatieven af te stemmen, zowel voor welzijn als voor educatie. Dit doen we ook in relatie met Gooise Meren Marketing

1.4.1.2. Uit-Wijk

Het gebouw van wijkcentrum Uit-Wijk aan de Dr. Schaepmanlaan 10 te Bussum is toe aan groot- en levensduur verlengend onderhoud. De eigenaren Versa Welzijn en Show- & Marchingband ViJoS zijn daarover in gesprek met de gemeente, omdat het onderhoud gevolgen heeft voor toekomstige subsidieaanvragen van Versa Welzijn. Een eerste verkenning laat zien dat naast onderhoud van het gebouw ook sloop- nieuwbouw financieel en programmatisch een interessante mogelijkheid zou kunnen zijn. In beide scenario's zullen er financiële consequenties zijn voor de gemeente. De omvang daarvan is op dit moment nog niet duidelijk.

1.4.1.3. Pilot Cultuurcoaches

In 2023 onderzoeken we met een pilot of en hoe cultuurcoaches kunnen bijdragen om inwoners, en met name jongeren, in aanraking te brengen met plaatselijke culturele verenigingen en cultuuruitingen in de gemeente. Daarbij gaan we na of ook de buurtsportcoaches hiervoor kunnen worden ingezet. De cultuurcoach zal als intermediair functioneren tussen organisaties en tussen inwoners en organisaties. En krijgt ook als opdracht de lokale verenigingen en clubs te koppelen aan maatschappelijke organisaties, zoals welzijnsorganisaties.

1.4.1.4. Uitvoeringsprogramma Cultuurvisie

Na vaststelling van de cultuurvisie volgt er een uitvoeringsprogramma waarmee we meteen aan de slag willen om onze doelen te verwezenlijken, te weten: meer focus en richting; inwoners stimuleren actief te zijn; jongeren enthousiast maken voor cultuur; versterken wat goed is op cultureel vlak en nog meer onze krachten bundelen.

1.4.1.5. Onderzoek culturele infrastructuur

We willen cultuur versterken en onze krachten meer bundelen voor cultuur door samenwerking tussen culturele organisaties en met maatschappelijke (welzijn) organisaties. Dit is ook van groot belang voor verbinding en ontmoeting. Daarvoor is onderzoek nodig naar onze culturele infrastructuur en de beschikbare locaties voor cultuur binnen onze gemeente.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
628 Collectieve voorzieningen	4.552	3.967	4.067	4.067	4.048	4.048
629 Maatwerkvoorzieningen wmo	11.066	10.040	10.814	10.758	10.432	10.432
631 Opvang en beschermd wonen	2.055	2.150	2.000	2.000	2.000	2.000
632 Gezondheidszorg	2.957	2.599	2.881	2.889	2.840	2.830
633 Culturele vorming	1.852	1.736	1.783	1.783	1.783	1.783
634 Sport	3.033	3.415	3.676	3.668	3.726	3.704
635 Kunst	873	817	916	714	712	707
636 Monumenten en musea	171	192	200	200	200	200
Totaal Lasten	26.560	24.917	26.337	26.078	25.740	25.703
Baten						
628 Collectieve voorzieningen	-13	0	0	0	0	0
629 Maatwerkvoorzieningen wmo	-583	-450	-588	-588	-817	-822
631 Opvang en beschermd wonen	-1.574	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
632 Gezondheidszorg	-32	0	0	0	0	0
633 Culturele vorming	-22	0	0	0	0	0
634 Sport	-385	-560	-796	-796	-796	-796
635 Kunst	-5	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-2.615	-3.010	-3.384	-3.384	-3.613	-3.618
Resultaat voor bestemming	23.944	21.907	22.953	22.693	22.126	22.084
Onttrekkingen						
628 Collectieve voorzieningen	-207	-320	0	0	0	0
634 Sport	-158	-173	-171	-141	-140	-139
Totaal Onttrekkingen	-365	-493	-171	-141	-140	-139
Resultaat na bestemming	23.579	21.415	22.781	22.553	21.987	21.946

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 1	Vershil(x € 1.000)	V/N (V = Voordeel, N = Nadeel)
<i>Collectieve voorzieningen</i> Tot en met 2022 waren er lasten ter hoogte van € 320k geraamd in het kader van het vorige CUP met als dekking een onttrekking aan de reserve Sociaal Domein. De dekking uit die reserve is niet meer van toepassing vanaf 2023, maar de extra inzet op collectieve voorzieningen blijft gehandhaafd op € 320k door middel van subsidies aan maatschappelijke organisaties.	320	N
<i>WMO</i> Voor 2023 wordt voor € 294k extra ingezet op de uitbreiding en transformatie van de basisinfrastructuur en het voorveld van de WMO. Reguliere zaken zoals indexatie leiden tot € 298k extra lasten.	592	N
<i>Gezondheidszorg</i> De bijdrage aan de Regio Gooi en Vechtstreek is € 175k hoger dan in 2022 en er wordt voor 2023 € 50k extra ingezet op het project Zachte landing in de wijk (GGZ).	225	N
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	199	N
Totaal	1.336	N

Programma 2 Kansrijk opgroeien

Maatschappelijke effecten

Alle kinderen in Gooise Meren groeien kansrijk op.

De gemeente Gooise Meren faciliteert de onderwijsinstanties in het uitvoeren van hun taak.

2.1. Jeugdbeleid

Doelstellingen

2.1.1. Wat willen we bereiken?

Gooise Meren is met haar ligging en voorzieningen een prachtige gemeente om in op te groeien. Als gemeente willen wij dat alle kinderen de mogelijkheid krijgen dit kansrijk te doen, waarbij wij voorwaardenscheppend, stimulerend en toegankelijk zijn. We dragen bij aan de brede ontwikkeling van jeugdigen door een breed en inclusief aanbod aan onderwijs, opvang, sport, speelgelegenheid en cultuur. Zo is het staand beleid dat we speelplekken op verzoek inclusief toegankelijk maken, dat we jongeren ondersteunen bij initiatieven en de toegang tot sport en cultuur stimuleren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We stellen de nota integraal jeugdbeleid vast en voeren deze uit.
- We betrekken jeugd steeds bij ons beleid en de keuze voor voorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

2.1.1.1. Doorontwikkelen jeugdbeleid

Het jeugdbeleid draagt eraan bij dat de jeugd kansrijk opgroeit. De opgroei- en opvoedproblematiek wordt in onze samenleving helaas ingewikkelder. Wij willen daarom het jeugdbeleid verder ontwikkelen. Onder andere uit het onderzoek van de rekenkamer van de gemeenteraad blijkt dat verder ontwikkeld moet worden. Daarom maken we samen met de jeugd en de gemeenteraad een nota integraal jeugdbeleid. Daarin komen de visie, uitgangspunten en het uitvoeringsprogramma voor de opgaven voor de komende jaren, die er zijn om onze jeugd zo kansrijk mogelijk te laten opgroeien. Hierin verwerken we ook de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie 'Onderzoek processen jeugdzorg' uit 2022 en we houden rekening met landelijke ontwikkelingen, zoals de hervormingsagenda jeugd. Het budget is nodig voor participatietrajecten, publiekscampagnes, vormgeving nota's en ontwikkeling regelgeving.

2.1.1.2. Jeugd betrekken

We betrekken de jeugd meer bij de ontwikkeling van voorzieningen in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling of herinrichting van ontmoetings- en speelplekken voor de jeugd.

2.2. Jeugdzorg

Doelstellingen

2.2.1. Wat willen we bereiken?

In ons aandeel voor de zorg voor onze jeugd stimuleren we een snelle en adequate hulpverlening. Door instroom te verlagen en doorstroom en uitstroom te bevorderen willen we dat er minder kinderen in de jeugdzorg zitten. We investeren gericht in preventie en zetten in op normaliseren en de-medicaliseren. Zo waarborgen wij dat zorg beschikbaar blijft voor die kinderen die het echt nodig hebben.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We investeren in collectieve voorzieningen die preventief werken, zoals bijvoorbeeld zorg voor passende hulp voor jeugdigen bij ingrijpende keuzes.
- We staan stil bij vanzelfsprekende verlengingen van jeugdzorg en kijken steeds kritisch of jeugdzorg de oplossing moet zijn van door jeugdigen en gezinnen ervaren zorgen.
- We zorgen voor versterking van het gemeentelijk jeugdteam, zodat er meer tijd is om tot een op maat gesneden toeleiding te komen en de hulptrajecten te kunnen volgen.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

2.2.1.1. Verder ontwikkelen collectieve jeugdzorg

- Onderzoek naar nieuw preventief collectieve jeugdzorg aanbod in directe leefomgeving: We willen zoveel mogelijk voorkomen dat kinderen en jongeren in zware zorg terecht komen. Daarom willen we verder onderzoeken wat we in de directe leefomgeving (wijk, school, kinderopvang) collectief kunnen aanbieden, waardoor die zorg wellicht niet meer, of in mindere mate nodig is. Om dit te kunnen onderzoeken willen we ook de komende jaren pilots en experimenten kunnen uitvoeren. Het budget wordt uitgegeven aan het uitvoeren en evalueren van dergelijke voorzieningen om te kunnen ervaren leren wat effectief is;
- Voortzetten succesvolle pilots: In de afgelopen 4 jaar hebben we ervaring opgedaan met verschillende pilots.

Uit de evaluatie is gebleken dat een aantal van deze activiteiten zinvol effectief is. Deze willen we dan ook voortzetten. Dat zijn:

- Stevig ouderschap: Twee jaar opvoedondersteuning van een jeugdverpleegkundige voor kwetsbare ouders. Ouders worden hierdoor in hun kracht gezet en kinderen hebben een stabielere en veiligere leefomgeving.;
- Workshop aanstaand ouderschap: Ouders worden voorbereid op de veranderingen die er aankomen in hun leven en relatie. Door de samenwerking tussen verloskundigen en Jeugd & Gezin is vroegtijdig signalering beter en het bevordert een warme overdracht als dat noodzakelijk is;
- Join us door jongerenwerk: Bevorderen dat eenzame jongeren in een groep met elkaar activiteiten gaan doen, zowel online als in het wijkcentrum. Jongeren komen hierdoor uit hun isolement en ze vergroten hun sociale netwerk.

2.2.1.2. Versterken jeugdteam Uitvoeringsdienst Sociaal domein

We vinden het belangrijk om jeugd te ondersteunen en kansen te bieden. Het Jeugdteam van de gemeente draagt daaraan bij. De afgelopen periode is gebleken dat het wenselijk is het Jeugdteam te versterken. Hiervoor is een verbeterplan vastgesteld, het Verbeterplan Versterkte procesregie 'Eigenaarschap en

gezamenlijke verantwoordelijkheid'. Dit Verbeterplan sluit aan op de aanbevelingen van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid over de regievoering door de gemeente van 19 juli 2022.

Uit dit plan blijkt dat het nodig is dat de jeugdconsulent meer rust, tijd en ondersteuning nodig heeft bij de toeleiding naar jeugdhulp. Dit om samen met gezin en jeugdigen de juiste oplossing te vinden. Ook is het nodig om de kwaliteit te borgen van het voeren van (versterkte) procesregie. Om dit te realiseren is budget nodig voor:

- scholing en training van vaardigheden van ons jeugdteam voor uitvoering van procesregie;
- het tijdelijk versterken van de dienstverlening van en voor het team.

Dit moet o.a. leiden tot een beter inzicht of jeugdzorg de oplossing moet zijn en bijvoorbeeld tot meer verbinding met huisartsen voor advisering op indiceren van passende zorg.

2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting

Doelstellingen

2.3.1. Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen vrije keuzes en gelijke kansen en behandeling krijgen in het onderwijs. We werken hierbij actief samen met de onderwijsinstanties. **Het Integraal Huisvestingsplan (IHP)** is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting. De arbeidskrapte en de stijging van de bouwkosten vragen om scherpere prioritering in de tijd. We kijken naar multifunctioneel gebruik van de huisvesting voor zowel onderwijs als voor activiteiten buiten schooltijd.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We willen onze ambities bij de verduurzaming en het circulair bouwen van scholen verhogen van BENG naar ENG - volledige circulariteit en energieneutraliteit - als de daartoe benodigde hogere investeringen hiervoor zich binnen hun levensduur (gemiddeld 25 jaar) terugverdienen.
- We stimuleren gelijke kansen voor alle kinderen bij de aanmeldprocedures voor scholen (PO & VO).
- Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

2.3.1.1. Vergroten gelijke kansen in het onderwijs

- Om kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen te geven gaan we in 2023 het onderwijskansenbeleid actualiseren. Hierbij gaat het vooral om de Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie (VVE) en de Sociaal Medische Indicaties (SMI). Voor beide voorzieningen geldt dat er de afgelopen jaren steeds meer gebruik van wordt gemaakt. Aan de ene kant is dit positief omdat dit kansen biedt aan kinderen om zich breed te ontwikkelen, aan de andere kant betekent dit ook dat er meer kosten zijn. Tot nu toe kunnen we de kosten nog dekken uit de onderwijsbegroting, mede door de incidentele NPO-middelen.
- De looptijd van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is met twee jaar verlengd, namelijk tot juli 2025. In 2022 hebben we het actieplan NPO Gooise Meren hierop aangepast. In 2023 voeren we het actieplan NPO Gooise Meren verder uit.
- Samen met scholen gaan we onderzoeken hoe we de gelijke kansen voor alle kinderen bij de aanmeldprocedures voor scholen (PO & VO) kunnen stimuleren. We gaan met de schoolbesturen in gesprek over de kansen en mogelijkheden die zij zien, welke belemmeringen hierin zijn en wat de rol van de gemeente hierin kan zijn.

2.3.1.2. Update IHP en ontwikkelen programma-aanpak

We werken de programma-aanpak onderwijshuisvesting voor de lange termijn verder uit en stellen een update van het Integraal Huisvestings Plan (IHP) onderwijshuisvesting op. Hierin verwerken wij de ambities op het gebied van circulariteit en duurzaamheid. De ervaring leert dat sommige keuzes uit het IHP uit 2018 achterhaald zijn, samen met de scholen onderzoeken we nieuwe inzichten en nemen deze mee in de update van het IHP. Ondertussen houden we toezicht op (de voorbereidingen van) de bouw van de Tweemaster, de Vondelschool, de Calsschool en het Montessori Lyceum. Voor het project KC de Meerstroom (Muiderberg) zijn we zelf als bouwheer verantwoordelijk.

2.3.1.3. Integraal plan lokalen bewegingsonderwijs uitwerken

We stellen het integraal plan lokalen bewegingsonderwijs op. Dit plan biedt een meerjarenperspectief op de lokalen, vergelijkbaar met het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP). Het integraal plan lokalen bewegingsonderwijs geeft inzicht in de capaciteit en kwaliteit van onze gymzalen. Ook de gymmaterialen nemen we hierin mee.

2.3.1.4. Ruimte voor het Goois Lyceum

Het huidige integraal huisvestingsplan (IHP) gaat uit van renovatie van het Goois Lyceum (GL) in 2020. Er was geen tijdelijke huisvesting meegenomen in de plannen. Met de optie om een nieuw VO-schoolgebouw neer te zetten op het Hocras-terrein ontstaat de mogelijkheid het Willem de Zwijgercollege en de Vitusmavo als tijdelijke huisvesting voor het GL in te zetten. Dat betekent dat het gebouw van het GL langer in stand gehouden moet worden dan gepland. Daarnaast groeit het GL de afgelopen jaren en is het genoodzaakt leerlingen uit te loten in verband met de te kleine huisvesting (tekort is 1000-1500m²). In 2022 is het minimumaantal leerlingen ingeloot voor een gezonde bedrijfsvoering over de jaren heen. Hiervoor zijn 2 noodlokale noodzakelijk. De noodzakelijke investeringen (optimalisatie indeling en aanpassingen wetgeving) worden niet over 10 jaar maar over ca. 5 jaar afgeschreven, zodat er geen restboekwaarde overblijft bij de start van de renovatie. De afschrijving is daardoor 50% hoger en kan niet volledig door het schoolbestuur gedragen worden. De gemeente draagt 50% bij in de kosten voor extra m² en 100% voor de eerste inrichting, omdat de vertraging verband houdt met de veranderende IHP-planning.

2.3.1.5. Onvoorziene kleine investeringen onderwijshuisvesting

In het IHP is geen rekening gehouden met financiële ruimte voor kleine onvoorziene investeringen. Vooruitlopend op de programma-aanpak onderwijshuisvesting waarin deze flexibiliteit wordt meegenomen, reserveren wij in 2023 een uitvoeringsbudget van € 150.000,- zodat er snelheid en flexibiliteit ontstaat in de uitvoering. Dit budget kan bijvoorbeeld ingezet worden om: benodigde mutaties te bekostigen, eventueel toe te voegen aan lopende investeringen als de bouwkosten stijgen of aanpassingen te doen vanuit veranderende wet- en regelgeving.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
626 Onderwijshuisvesting	3.712	4.524	3.592	3.778	4.316	5.097
627 Overige onderwijs	1.837	2.857	2.187	2.188	2.188	2.185
630 Maatwerkvoorzieningen jeugd	13.018	12.629	14.175	13.186	12.528	12.531
Totaal Lasten	18.567	20.010	19.954	19.152	19.032	19.813
Baten						
626 Onderwijshuisvesting	-25	0	0	0	0	0
627 Overige onderwijs	-325	-1.095	-230	-230	-230	-230
630 Maatwerkvoorzieningen jeugd	-40	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-389	-1.095	-230	-230	-230	-230
Resultaat voor bestemming	18.178	18.915	19.724	18.923	18.803	19.584
Toevoegingen						
627 Overige onderwijs	0	103	0	0	0	0
Onttrekkingen						
626 Onderwijshuisvesting	-708	-264	-65	-65	-65	-65
627 Overige onderwijs	-1	-2	-26	-26	-26	-26
Totaal Onttrekkingen	-709	-266	-91	-91	-91	-91
Saldo reserves	-709	-163	-91	-91	-91	-91
Resultaat na bestemming	17.469	18.752	19.634	18.832	18.712	19.493

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 2	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Onderwijshuisvesting</i> In 2022 zijn incidentele lasten opgenomen als gevolg van de sloop van de Tweemaster en de Emmaschool. Voor 2023 zijn hiervoor geen lasten geraamd.	-819	V
<i>Overig Onderwijs</i> In 2022 zijn de middelen voor Nationaal Programma Onderwijs geraamd (€ 865k, baten en lasten) geraamd . Voor 2023 zijn hiervoor geen baten en lasten geraamd. In 2022 is investeringskrediet verhoogd met 103.000 dotatie voor dak zeezicht door bijkomende kosten overschrijding.	-67	V
<i>Jeugd</i> Via de meicirculaire zijn de lasten voor jeugd voor 2023 met 850k verhoogd. Daarnaast wordt er in 2023 in totaal voor 627k extra ingezet op de versterking van het jeugdteam.	1.477	N
<i>Overige verschillen <€ 70.000</i>	290	N
Totaal	881	N

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving

Maatschappelijke effecten

Gooise Meren biedt passende woonruimte.

De gemeente Gooise Meren is duurzaam, leefbaar en toekomstgericht.

De gemeente Gooise Meren groeit met behoud van de kwaliteit van de groene en veilige leefomgeving.

3.1. Wonen

Doelstellingen

3.1.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente wil scherper sturen op de vervulling van de lokale woningbehoefte. Daarom gaat zij de woonvisie actualiseren, zodat zij kaders kan stellen en voorwaarden heeft voor ontwikkelaars en woningcorporaties. Op hun beurt kunnen zij dan zorgen dat woningzoekenden binnen onze gemeente een passende woning kunnen vinden. Dit geldt met name voor de lagere en middeninkomensgroepen en voor spoedzoekers, jongeren, ouderen en mensen met een zorgbehoefte.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

3.1.1.1. Actualiseren Woonvisie

De gemeente actualiseert de woonvisie om scherper te kunnen sturen op de woningbouwopgaven, waaronder de behoefte aan wonen met zorg en aan flexwoningen. Daarvoor gebruiken we onderzoek naar de woningbehoefte en bevolkingsontwikkeling in onze gemeente. De gemeente streeft naar een procentueel gelijke, evenwichtig samengestelde woningvoorraad. Gegeven de huidige woningvoorraad in Gooise Meren betekent dit dat het aandeel woningen in de sociale woningbouwcategorie en in het middensegment toeneemt.

3.1.1.2. Opstellen doelgroepenverordening

De gemeente stelt een doelgroepenverordening op. Met een doelgroepenverordening kan de gemeente borgen dat voldoende sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen, goedkope- en middeldure koopwoningen worden gerealiseerd én dat deze duurzaam betaalbaar blijven. Met de doelgroepenverordening kan zij in nieuw op te stellen bestemmingsplannen sturen op percentages woningbouwcategorieën (sociale huur, middeldure huur, goedkope en middeldure koop) en de instandhoudingstermijn van deze woningen. Aan deze woningbouwcategorieën verbindt de gemeente steeds een inkomensdoelgroep; daarmee borgt zij dat marktpartijen en corporaties voor de geraamde behoefte en de juiste doelgroep bouwen.

3.1.1.3. Nieuwe huisvestingsverordening

In 2023 stelt de gemeente in regioverband de nieuwe huisvestingsverordening vast. De huidige huisvestingsverordening heeft een looptijd van juli 2019 tot eind juni 2023. In de huisvestingsverordening kan de gemeente onder andere vastleggen in welke mate, en op welke manier, zij gebruik maakt van de mogelijkheden voor toewijzing van schaarse sociale huurwoningen aan doelgroepen. De gemeente onderzoekt op welke wijze de aanpassing van de huisvestingsverordening en de inzet van het woonruimteverdelingssysteem de kans op het vinden van een woning in onze gemeente kunnen verhogen voor bijvoorbeeld leraren, zorgpersoneel, hulpverleners en eigen inwoners.

3.1.1.4. Opstellen van structuurvisie Bussum-Zuid

De gemeente stelt een gebiedsvisie op voor een evenwichtige doorontwikkeling van Bussum-Zuid.

De gebiedsvisie heeft vanuit de woningbouwopgave en de prestatieafspraken met de woningcorporaties ook aandacht voor bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid van Bussum-Zuid.

In 2023 zullen daarvoor allerlei onderzoeken plaatsvinden (geluid, natuur, klimaatadaptatie, verkeer en infra, detailhandel en bedrijven, voorzieningen en ontmoeting) en deelplannen worden ontwikkeld. Bij het opstellen van de gebiedsvisie is participatie erg belangrijk. Vóór de gemeente met het participatieproces start, moet het participatieplan worden vastgesteld door de raad. Medio 2023 zal de gebiedsvisie gereed zijn.

3.1.1.5 Uitvoering geven aan de visie Wonen en Zorg

De gemeente stelt nu met haar partners een visie Wonen en Zorg op, om te zorgen dat ouderen en mensen met een zorgbehoefte binnen onze gemeente in de toekomst een passende woning kunnen vinden.

Onderzoek laat zien dat een groot tekort gaat ontstaan aan levensloopgeschikte appartementen voor kleine huishoudens. De visie Wonen en Zorg met het bijbehorende uitvoeringsplan wordt naar verwachting begin 2023 vastgesteld. De eerste acties uit het uitvoeringsplan worden daarna uitgevoerd, waaronder het opzetten van een stimulerings- en bewustwordingsprogramma voor senioren, gericht op: óf het levensloopbestendig maken van de huidige (koop)woning, óf verhuizen naar een geschikte woning. In samenspraak en samenwerking met Sociaal Domein en vrijwilligers- en seniorenorganisaties.

3.1.1.6. Onderzoek naar beleidsinstrumenten die de positie van starters en andere kwetsbare doelgroepen op de woningmarkt effectief versterken

Om te borgen dat de juiste instrumenten ingevoerd worden, die daadwerkelijk de kans van woningzoekenden op een woning in gemeente Gooise Meren verhogen is gedegen onderzoek nodig. Dit gaat om onderzoek naar het effect, het nut en de noodzaak van bijvoorbeeld een opkoopbescherming/anti-speculatiebeding of zelfbewoningsplicht.

3.2. Buitenruimte & leefomgeving

Doelstellingen

3.2.1. Wat willen we bereiken?

De inrichting en het onderhoud van onze openbare ruimte zijn erop gericht dat deze groen, schoon en veilig is, bestand is tegen de effecten van de klimaatverandering en bijdraagt aan de biodiversiteit. We betrekken inwoners hierbij en stimuleren actieve bijdragen vanuit de samenleving. Zorg voor dierenwelzijn is voor ons een kwestie van beschaving. Organisaties die wettelijke taken uitvoeren bij het inzetten voor dierenwelzijn, moeten structureel ondersteund worden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We realiseren en versterken natuurverbindingen, beschermen bomen en parken (door middel van een algemene kapvergunning) en voegen meetbaar groen en bomen toe.
- Natuurhistorische parken krijgen onderscheidend aandacht bij het beheer en onderhoud van groen.
- We voeren het Biodiversiteitsplan uit en hebben speciale aandacht voor het verminderen van verharde, stenen ondergrond.
- We evalueren na twee jaar het effect van de keuze voor het huidige onderhoudsniveau en besluiten dan of het niveau omhoog moet.
- We zetten ons in om de faciliteiten voor opvang en het bevorderen van dierenwelzijn in samenwerking met gemeenten in de regio structureel te regelen en tevens dat de dierenopvang naar Crailo terugkeert.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

3.2.1.1. Uitvoering geven aan Biodiversiteitsplan Gooise Meren

We geven uitvoering aan de inrichtingsmaatregelen die zijn voorgesteld in het Biodiversiteitsactieplan Gooise Meren. De inrichtingsmaatregelen zijn erop gericht bestaande natuurverbindingen te versterken en daar waar verbindingen ontbreken deze te realiseren in het beheergebied van de gemeente.

Om de resultaten van de uitvoering van het Biodiversiteitsactieplan te meten stellen we een monitoringsplan op. Daarin nemen we ook de resultaten van vergroening in op.

3.2.1.2. Vergroten kennis op gebied van ecologie

We gaan de ecologische kennis binnen de gemeente vergroten. We zorgen ervoor dat we binnen verschillende afdelingen kennis over ecologie/biodiversiteit beter borgen en ook onze inwoners op dit onderwerp beter informeren.

3.2.1.3. Hemelwater afkoppelen en vasthouden

Daar waar zich de gelegenheid voordoet, koppelen wij hemelwater af van de gemengde riolering. Hiermee voorkomen wij het belasten van de afvalwaterketen en de rioolwaterzuivering en benutten wij het schone regenwater voor het lokale watersysteem. Bij voorkeur infiltreren wij regenwater in de grond.

In 2023 werken wij aan de voorbereiding en uitvoering van een groot aantal projecten in de openbare ruimte waarbij wij afkoppelen en vasthouden van hemelwater meenemen. De grootste projecten zijn Spiegelstraat

e.o., Graaf Wichmanlaan e.o. en Slochterenlaan e.o. in Bussum en Van der Helstpark, Brink en Dorpsstraat in Muiderberg.

3.2.1.4. Vergroten inzicht in technische staat riolering

Om ons inzicht in de technische staat van de riolering te vergroten inspecteren wij rioolleidingen met een rijdende camera. Wij streven er naar om bij alle rioolleidingen de beschikking te hebben over een kwaliteitsbeeld dat niet ouder is dan 12 jaar. In 2023 voeren we extra inspecties uit omdat we in de periode voor 2022 niet voldoende inspecties hebben uitgevoerd. In het jaar 2023 willen wij 1/8 van ons areaal vrij verval rioolleidingen inspecteren, wat neerkomt op 38 km rioolinspectie.

3.2.1.5. Vergroten inzicht in functioneren rioolstelsels

In 2023 starten wij met het opstellen van een Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW). In 2020 heeft de Stichting Rioned het SSW geïntroduceerd als vervanger van het Basisrioleringsplan (BRP). In het SSW beschrijven wij de kenmerken van onze rioleringssystemen en toetsen wij of deze systemen aan onze eisen voldoen (denk aan bijvoorbeeld capaciteitseisen). Het SSW laat ons het effect zien van maatregelen die in het verleden zijn uitgevoerd en geeft ons informatie om in de toekomst onze keuzes te onderbouwen. Denk hierbij aan het bepalen of het nemen van een maatregel om wateroverlast te voorkomen of kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren nuttig en nodig is of denk hierbij aan het kiezen van een effectieve maatregelen.

3.2.1.6. Inwoners betrekken

Wij verwachten van inwoners en bedrijven dat zij hun verantwoordelijkheid nemen om hemelwater op het eigen perceel vast te houden en te verwerken. Om inwoners te stimuleren, informeren wij bewoners over particuliere verantwoordelijkheden, klimaatverandering, klimaat/waterbestendig bouwen en inrichten, subsidieregelingen en dergelijke. Wij onderzoeken of het introduceren van een subsidieregeling hierbij doeltreffend kan zijn. Als wij voorzieningen aanleggen voor het gescheiden verwerken van hemelwater in de openbare ruimte, kijken wij gelijktijdig naar mogelijkheden om ook rioolwaterafvoer van percelen te ontvlechten.

3.2.1.7. Dierenwelzijn

Dieren vormen een belangrijk onderdeel van het leven van onze inwoner. Veel besluiten en handelingen van de gemeente zijn van invloed op het welzijn van dieren. We gaan aandacht geven aan de ontwikkeling van Crailo in relatie met het dierenasiel en aan de ontwikkelingen van het Vogelhospitaal, dat een regionale functie heeft. Ook kijken we naar de financiering van deze ontwikkelingen.

3.3. Duurzaamheid

Doelstellingen

3.3.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente Gooise Meren onderschrijft de landelijke klimaatdoelstellingen om in 2050 volledig duurzaam, energieneutraal en circulair zijn.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We maken keuzes waarbij wij als gemeente het hoogste klimaat- en/of milieurendement kunnen realiseren gegeven de beperkte middelen.
- Duurzaamheid is niet alleen een zaak van de overheid. Daarom stimuleren we dat iedereen mee kan doen en dat ook doet. We werken samen met lokale partijen en stimuleren particuliere initiatieven.
- We zetten in op energieneutraliteit en de klimaatdoelen door de nadruk te leggen op isolatie voor alle huizen, opwek door zonnepanelen op daken, kiezen voor vergroening (van openbare gebouwen, bedrijfsterreinen en van onze centra) en bevorderen meervoudig ruimtegebruik.
- We betrekken ook onze monumenten bij de verduurzamingopgave, mede met het oog op het behoud ervan.
- We zijn tegen een biomassacentrale in Diemen.
- Bij de herinrichting van de openbare ruimte houden we rekening met klimaatverandering (opwarming, hittestress, langdurige droogte en meer regen in korte tijd).
- We geven uitvoering aan de vastgestelde Transitievisie Warmte en aan onze ambities in het kader van Regionale Energiestrategie (RES).

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

3.3.1.1. We blijven samenwerken rond duurzame thema's met Samen Sneller Duurzaam

Binnen Samen Sneller Duurzaam vormen zich verschillende initiatiefgroepen rond een duurzaam maatschappelijk thema zoals energie, biodiversiteit en Gooise Meren 100% zwerfvuil vrij. In 2022 is een initiatiefgroep ontstaan om op een plek in Gooise Meren stadslandbouw te realiseren voor het lokaal verbouwen en consumeren van voedsel. Naar aanleiding van dit initiatief willen we in 2023 een Voedselvisie voor Gooise Meren opstellen. Deze visie zal, in lijn met de Voedselvisie van het Rijk, onder andere ingaan op: circulariteit (voedselgrondstoffen en voedselreststromen vormen een grote en belangrijke grondstof), werkgelegenheid (lokaal circulair maken van de voedselkringloop vergroot het aantal banen), versterken biodiversiteit en innovatieve voedseltoepassingen op de veengronden.

3.3.1.2. Samen werken aan de energietransitie

De energietransitie vraagt om brede inzet, niet alleen van de gemeente, maar ook van inwoners, ondernemers en van onze maatschappelijke partners. We werken op verschillende manieren met hen samen. Het convenant met energiecoöperatie Wattnu wordt in 2023 vernieuwd. In samenwerking met de wijkplatforms worden per wijk informatiebijeenkomsten georganiseerd over energiebesparing en aardgasvrije warmteoplossingen. Bedrijven ondersteunen we middels het project Stimulerend toezicht. Zo bieden we handelingsperspectief voor inwoners en ondernemers.

Daarnaast zetten we in op het versterken van extra interne capaciteit om de ambities op het gebied van de energietransitie te kunnen verwezenlijken.

3.3.1.3. Verminderen energieverbruik

Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is energiebesparing. Dit doen we o.a. door aan te sluiten bij het nationale isolatieprogramma wat gericht is op het verduurzamen van woningen met E-, F- en G-labels. Ook gaan we aan de slag met de aanpak van energiearmoede, samen met Versa Welzijn en energiecoöperatie Wattnu. Het rijk stelt middelen beschikbaar voor een deel van de uitvoeringskosten.

3.3.1.4. Wijk aanpakken opstellen als uitvoering van de transitievisie warmte (waaronder Muiderberg)

Na de vaststelling van de Transitievisie Warmte werken we de komende jaren aan het opstellen van wijkuitvoeringsplannen (WUP), waarin per wijk alternatieve warmteoplossingen en een realistisch tijdspad worden beschreven. Voor 2023 gaat dit, naast Muiderberg, om 1 WUP en circa vijf verkennende onderzoeken naar de meest waarschijnlijke warmteoplossing.

3.3.1.5. Beleidsontwikkeling en uitvoering opwekken duurzame energie

Na het vaststellen van de RES 1.0 is er gewerkt aan het uitvoeringsprogramma RES waarin o.a. de ruimtelijke inpassing nader wordt uitgewerkt. In 2023 wordt gewerkt aan de RES 2.0. Daarnaast werken we verder aan realisatie van een aantal grootschalige opweklocaties, het 1000-dakenplan en werken we met Liander samen aan de benodigde aanpassingen aan het net.

3.3.1.6. EU-actieplan geluid

We gaan het EU-actieplan geluid 2023-2028 opstellen voor de gemeente Gooise Meren. Het opstellen van het actieplan geluid is een verplicht programma, ook onder de omgevingswet. Het actieplan focust zich op het verbeteren van situaties waarin een relevante grenswaarde van geluid wordt overschreden.

3.3.1.7. Opstellen strategisch document duurzaamheid

Gooise Meren beschikt niet over een integraal duurzaamheidsbeleid. Hierdoor vindt bij de uitvoering van onze activiteiten vooraf geen systematische weging en prioritering plaats op basis van organisatiebreed gestelde duurzaamheidsdoelen. We trekken extra capaciteit aan om een strategische visie op duurzaamheid te ontwikkelen, welke doelstellingen en activiteiten daarbij passen en wat er nodig is aan mensen, middelen en tijd. Het vastgestelde Afwegingskader Duurzaamheid is hierbij een belangrijk vertrekpunt.

Tegelijkertijd met het opstellen van de strategische visie duurzaamheid breiden we ook het aantal indicatoren duurzaamheid uit. Dit stelt ons in staat om de effecten van ons beleid beter te monitoren.

3.4. Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen

3.4.1. Wat willen we bereiken?

In Gooise Meren benutten we de beperkte ruimte voor groei optimaal. Binnen onze schaarse ruimte kiezen we voor duurzame ontwikkeling, met oog voor de natuur, de historische waarde en de leefbaarheid in de bestaande woongebieden. We groeien, waar mogelijk, om in woningbehoefte te voorzien en zorgen dat het aanbod van bedrijfsruimte niet afneemt. We onderzoeken, samen met de betreffende bedrijven, of overlast gevende bedrijvigheid uit de kernen verplaatst kan worden en plaats kan maken voor andere bedrijvigheid of woningbouw. Bij nieuwbouw kijken we ook naar de voorzieningen en bij (her)inrichting van de openbare ruimte kijken we of er kansen zijn voor buitensport of spel.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We nemen de huidige parkeernormen en -richtlijnen opnieuw onder de loep en werken aan een transparant kader waarin maatwerk mogelijk is. Deze normen en richtlijnen hangen nauw samen met de binnenstedelijke ontwikkeling en zijn nauw gerelateerd aan de kwaliteit van de leefomgeving.
- We blijven zoeken naar locaties voor woningen en bedrijven. We bouwen niet in de natuur en breiden, als dat past, wel in. Op inbreidlocaties worden uiterlijk en massa goed afgestemd op de omgeving.
- We passen de rol van de commissie ruimtelijke kwaliteit aan in het licht van de Omgevingswet.
- Voortvarende ontwikkeling en (verdere) uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals BOR gronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

3.4.1.1. Ruimtelijke projecten

Het college wil de komende jaren voortvarend aan de slag met de ontwikkeling en uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals de BOR-gronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras. Daarbij willen we het samenspel tussen raad, college en inwoners verbeteren.

Het ontwerp bestemmingsplan en Beeldkwaliteitsplan BOR-gronden zijn in het najaar van 2022 ter inzage gelegd. Na verwerking van de ingebrachte zienswijzen zullen beide documenten aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Het project Naarderheem staat in 2023 in het teken van de start bouw door Vivium van het nieuwe zorgcentrum en de kantoren voor het uit Huizen terugkerende hoofdkantoor van Vivium. In 2023 zal verder gewerkt worden aan de planvorming betreffende de invulling van het sportvolume met (revalidatie) zwembad.

In Crailo zal in 2023 het eerste deelgebied (de Palmkazerne) worden uitgegeven aan een ontwikkelende partij. In de Krijgsman zullen in 2023 naar verwachting opnieuw enkele honderden woningen worden opgeleverd. Het plan voor de Hocras locatie wordt verder voorbereid. Naar verwachting gaat begin 2023 het ontwerpbestemmingsplan in procedure.

Verder wordt in 2023 het ontwerp voor de verlegde Mariahoeveweg verder uitgewerkt. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om alsnog een vrijliggend fietspad aan te leggen.

Begin 2022 heeft uw raad ook een krediet gevoteerd voor de planvoorbereidingsfase van het initiatief Natuurboulevard 2.0. Het opknappen van de Natuurboulevard kan grotendeels worden gedekt vanuit subsidies. In 2023 zal het college de raad naar verwachting nog een aanvullend krediet van circa € 60k vragen om daarmee voldoende cofinanciering in te brengen om aan de subsidievereisten te voldoen.

Daarnaast is er een aantal nieuwe initiatieven die in 2023 aandacht vragen.

Abri

In reactie op de motie van de raad (d.d. 6 juli 2022 die is aangenomen bij de behandeling van het bestemmingsplan Naarderheem) komt het college met een voorstel voor het opknappen van de parkeerplaats de Abri. Intern zal een werkgroep worden gevormd vanuit diverse disciplines (verkeer, sport, BORG) die een plan met aandacht voor problemen zowel boven als onder grond zal uitwerken. Ook het bewonersplatform Naarden Vesting en de Grote Kerk zullen hierbij worden betrokken.

Gemeentewerven

De gemeentewerf aan de Tesselschadelaan 47 in Muiderberg wordt gesloten in verband met de bouw van het IKC De Meerstroom. Voor de twee overgebleven gemeentewerven wordt een plan voorbereid waarin aandacht wordt gevraagd voor het toekomstbestendig maken van deze twee werven om zo haar BORG-activiteiten nu en in de toekomst te kunnen blijven uitoefenen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
607 Wegen en straatmeubilair	7.647	7.646	8.470	8.534	8.704	8.755
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	670	839	482	476	474	473
613 Ruimtelijke ontwikkeling	2.810	3.451	6.527	1.950	1.710	1.588
614 Projecten	-331	836	868	868	868	868
615 Bouwen	2.379	1.264	1.245	1.245	1.245	1.245
616 Afval en afvalstoffenheffing	5.952	6.509	6.721	6.721	6.730	6.729
617 Riolering en rioolheffing	4.354	4.367	4.842	4.953	5.435	5.593
618 Begraven	1.217	1.144	1.216	1.190	1.183	1.177
619 Water	626	1.051	617	608	556	556
620 Groen	4.283	4.651	4.972	4.966	4.874	4.881
621 Natuur en milieu	2.273	1.944	2.096	1.943	1.964	1.943
642 Speelvoorzieningen	446	559	605	616	632	647
643 Ongediertebestrijding	93	47	44	44	44	44
645 Duurzaamheid	1.150	646	2.164	793	376	374
Totaal Lasten	33.569	34.954	40.867	34.906	34.795	34.872
Baten						
607 Wegen en straatmeubilair	-777	-185	-188	-188	-188	-188
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	-54	-23	-21	-21	-21	-21
613 Ruimtelijke ontwikkeling	-1.860	-4.717	-4.734	-609	-574	-384
614 Projecten	-1.076	-1.102	-1.147	-1.147	-1.147	-1.147
615 Bouwen	-2.158	-1.289	-1.253	-1.253	-1.253	-1.253
616 Afval en afvalstoffenheffing	-7.167	-8.002	-8.260	-8.260	-8.254	-8.254
617 Riolering en rioolheffing	-5.885	-6.018	-6.263	-6.404	-6.946	-7.126
618 Begraven	-816	-789	-817	-817	-817	-817
619 Water	-12	-28	-29	-29	-29	-29
620 Groen	-352	-328	-342	-342	-342	-342
621 Natuur en milieu	-378	-1	-1	-1	-1	-1
642 Speelvoorzieningen	-3	0	0	0	0	0
643 Ongediertebestrijding	-1	0	0	0	0	0
645 Duurzaamheid	-391	0	-824	-208	0	0
Totaal Baten	-20.931	-22.482	-23.878	-19.278	-19.572	-19.561
Resultaat voor bestemming	12.638	12.472	16.989	15.628	15.224	15.312
Toevoegingen						
614 Projecten	3.050	0	0	0	0	0
620 Groen	130	0	0	0	0	0
Totaal Toevoegingen	3.180	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
614 Projecten	-1.450	0	0	0	0	0
620 Groen	-9	-121	0	0	0	0
621 Natuur en milieu	-21	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-1.480	-121	0	0	0	0
Saldo reserves	1.699	-121	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	14.337	12.352	16.989	15.628	15.224	15.312

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 3	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Beheer gebouwen</i> Tegenover hogere energielasten in 2023 staan vervallen incidentele kosten 2022	-355	V
<i>Groen</i> We zetten in op versterking biodiversiteit	428	N
<i>Wegen</i> Toename beheer door areaaluitbreiding (Stork / Krijgsman) en daarnaast hogere energielasten openbare verlichting en prijsindexaties op planmatig onderhoud	824	N
<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i> Incidenteel voordeel 2022 in verband met verkoop Jan ter Gouwweg vervalt (zie ook tegenhanger op Programma 6) en daarnaast kosten in 2023 voor het opstellen van een gebiedsvisie voor een evenwichtige doorontwikkeling van Bussum Zuid	3.059	N
<i>Duurzaamheid</i> Het opstarten van het programma circulaire economie en uitvoering geven aan de energietransitie	695	N
<i>Water</i> In 2022 incidentele kosten voor het baggeren Singelgracht	-435	V
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	421	N
Totaal	4.637	N

Beleidsindicatoren

Eigen indicatoren Duurzaamheid

nr.	Omschrijving indicator	2017	2018	2019	2020	2021	Streefwaarde	Bron
4.	% woningen met geregistreerde zonnepanelen op het dak	3,2%	4,6%	6,4%	9,0%	12,0%	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
5.	% circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	-	brons	zilver	-	zilver	2025: goud	Spend Analyse, contractregistratie, afd. Inkoop
6.	CO ₂ Footprint eigen organisatie	-	548 ton CO ₂	595 ton CO ₂	-		2050: energieneutraal	Milieu barometer

Kengetallen

Kengetallen Duurzaamheid

nr.	Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021	Bron
4.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (kWh)	78,2 mln. kWh	76,3 mln. kWh	75,3 mln. kWh	75,8 mln. kWh	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
5.	Totaal aardgasverbruik woningen (m ³) (temperatuur gecorrigeerd)	43,6 mln. m ³	42,8 mln. m ³	42,7 mln. m ³	41,4 mln. m ³	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
6.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	-	-	?	154,631 kWh	146.197,9 kWh	Wattnu
7.	Aantal duurzaamheidsleningen	-	-	-	57	82	Afdeling M&O

Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar

Maatschappelijke effecten

De werkgelegenheid en het voorzieningenniveau voor onze bedrijven en inwoners blijven in stand.

Wij zetten onze natuur en ons culturele erfgoed in om onze economie te versterken.

De gemeente Gooise Meren stimuleert de arbeidsparticipatie in deze krappe arbeidsmarkt.

Inwoners en ondernemers kunnen veilig op weg in een goed bereikbaar én leefbaar Gooise Meren.

4.1. Economie

Doelstellingen

4.1.1. Wat willen we bereiken?

We stimuleren de bedrijvigheid en levensvatbaarheid van onze winkelgebieden en bedrijfsterrainen en houden daarmee ook ons voorzieningenniveau op peil.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zorgen dat de winkelgebieden en bedrijventerreinen goed bereikbaar, veilig, groen en toegankelijk zijn en blijven. Er blijft voldoende bedrijfsruimte beschikbaar om de werkgelegenheid op peil te houden.
- We vergroten onze economische mogelijkheden door samen te werken in de Regio Gooi en Vechtstreek en in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dat is in gang gezet met onze regionale samenwerkingsagenda (RSA) en MRA-agenda. Binnen onze netwerken maken we ons met name sterk voor mobiliteit, duurzaamheid en economie.
- We streven naar een circulaire economie. We besteden lokaal aan binnen wat wettelijk mogelijk is.
- We zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers.
- We stimuleren innovatief ondernemerschap en zien kansen in de zorgsector om werkgelegenheid te creëren. Eventuele nieuwe vormen van ondernemen kunnen in onze gemeente een plek krijgen mits ze op een geschikte en veilige manier kunnen worden ingepast.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

4.1.1.1. Ontwikkelen visie op- en bouwen van een netwerk rond Circulaire Economie

De manier waarop we wereldwijd produceren en consumeren leidt tot uitputting van grondstoffen. Recent is duidelijk geworden dat afhankelijkheid van grondstoffen en de snelle prijsstijging van grondstoffen ons economisch systeem kwetsbaar maakt. Het is nodig om toe te werken naar een circulaire economie gericht op preventie, slimmer en duurzamer ontwerpen en het zo lang mogelijk (lokaal) (her)gebruiken van producten en materialen: zoals het opnieuw gebruiken van materialen uit gebouwen en de gebouwde omgeving of tegengaan van voedselverspilling en gebruik van voedselreststromen. In het Regeerakkoord uit 2021 staat dat het kabinet streeft naar een volledig circulaire economie in 2050. Een circulaire economie draagt bij aan het terugdringen van broeikasgassen (CO₂) en het voorkomen van klimaatverandering.

Voor de overgang naar een Circulaire Economie is bewustwording bij en samenwerking met ondernemers en consumenten essentieel. In samenwerking met ondernemers, initiatieven rond Circulaire Economie in Gooise Meren en in afstemming met de gemeenten in onze Regio wordt een programma Circulaire Economie met een aantal concrete projecten ontwikkeld. De eigen bedrijfsvoering van gemeente Gooise Meren krijgt nadrukkelijk een plek in dit programma: wij staan zelf aan de lat door zoveel mogelijk circulair in te kopen en lokaal aan te besteden. Voor het opbouwen van een netwerk met betrokkenen en het in de steigers zetten van een programma Circulaire Economie trekken we voor 2023 een Kwartiermaker Circulaire Economie aan. De Kwartiermaker zorgt in dit programma tevens voor gerichte activiteiten ten behoeve van het genereren van duurzame fondsen en subsidies bij diverse instanties.

4.1.1.2. Informeren van- en communicatie met ondernemers over circulariteit

Een Circulaire Economie is alleen te realiseren als ondernemers zich bewust zijn van en betrokken voelen bij dit thema en werk willen maken van een circulaire bedrijfsvoering. Tevens is de verwachting dat het Rijk in de nabije toekomst sterker op circulaire doelen gaat sturen richting ondernemers, met nieuwe wet- en

regelgeving (zoals de UPV - Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid). Om onze lokale ondernemers hierop voor te bereiden is budget nodig om diverse voorlichtingsactiviteiten te organiseren.

4.1.1.3 Manager vitale kernen

In 2023 zal de inzet van de Manager Vitale Kernen voortgezet worden. De Manager Vitale Kernen heeft een verbindende rol en zet zich onder andere in voor het verbeteren van de communicatie en de samenwerking tussen ondernemers, vastgoedpartijen en gemeente. Zowel binnen ieder van de vier kernen, als tussen de vier kernen onderling. De Manager Vitale Kernen helpt ondernemers samen te werken en richt zich op onderwerpen waar energie in zit.

4.2. Toerisme & cultureel erfgoed

Doelstellingen

4.2.1. Wat willen we bereiken?

We koesteren het erfgoed en bevorderen toerisme en recreatie die zorgen voor economische activiteiten en voorzieningen in onze gemeente. Zo blijven we aantrekkelijk voor onze eigen inwoners en bezoekers van buiten. En zo blijft onze gemeente fijn om in te wonen en te recreëren en zorgen recreanten en toerisme voor extra werkgelegenheid in onze gemeente.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We benutten de belevingswaarde van cultureel erfgoed beter door bestemmingen aantrekkelijker te maken door ze te verbinden en te promoten bij doelgroepen die daar meest ontvankelijk voor zijn, zoals bijvoorbeeld natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars en fietsers.
- We werken hiervoor als gemeente proactief samen binnen de MRA. We positioneren ons als groene, culturele en open ruimte binnen de regio en spelen in op de toenemende behoefte aan recreatie als gevolg van de toenemende verstedelijking om ons heen. Vanwege leefbaarheid, natuurwaarde, recreatie en cultuurhistorie streven wij ernaar dat nieuwe verbindingswegen ondergronds worden aangelegd, vooral bij een eventuele extra verbinding naar Flevoland.
- We zorgen samen met onze partners dat de toename van het toerisme en recreatie niet leidt tot schade aan onze natuur en ons erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

4.2.1.1. Verhogen subsidie onderhoud gemeentelijke monumenten

We verhogen het beschikbare budget van de onderhoudssubsidies, op grond van de Erfgoedverordening, voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten. Met verhoging van het budget kunnen wij meer eigenaren ondersteunen en stimuleren we dat eigenaren investeren in de kwaliteit van het erfgoed. Op dit moment is de vraag naar subsidie groter dan het huidige budget toelaat.

4.2.1.2. Plan voor verduurzaming van monumenten

We stellen een plan van aanpak op voor de verduurzaming van monumenten, beeldbepalende panden en gebouwen binnen beschermde stads- en dorpsgezichten, met behoud van de cultuurhistorische kwaliteit, zoals in de Erfgoedvisie opgenomen. Dit plan van aanpak gebruiken we als basis voor verder onderzoek en uitwerking van verduurzamingsmogelijkheden en eventuele subsidies, gekoppeld aan de opgave die we hebben in het kader van de energietransitie.

4.2.1.3 Voetgangersbewegwijzering (Wayfinding)

Vanuit de kernen is de afgelopen jaren aangegeven dat er behoefte is aan het vernieuwen van de voetgangersbewegwijzering. Er is op dit moment geen eenduidige herkenbare bewegwijzering zowel binnen als tussen de kernen. Tevens is de huidige voetgangersbewegwijzering op verschillende plekken onduidelijk, verouderd of afwezig. Door de realisatie van een consistent, toegankelijk en duidelijk voetgangersbewegwijzeringssysteem in 2023, wordt de openbare ruimte minder rommelig, maken we de kernen aantrekkelijker, zorgen we dat bezoekers zich welkom voelen en verleiden we hen de kernen verder te ontdekken.

4.3. Werk & inkomen

Doelstellingen

4.3.1. Wat willen we bereiken?

Met de huidige druk op de arbeidsmarkt ondersteunen wij inwoners en ondernemers om een match te maken tussen werkgelegenheid en arbeidsparticipatie. We hebben aandacht voor minima en doelgroepen en zijn goed toegankelijk voor hen die hulp nodig hebben. We zetten in (boven)regionaal verband actief in op het aantrekken van werkgelegenheid.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- In samenwerking met het bedrijfsleven willen we ervoor zorgen dat vacatures vervuld worden en arbeidsparticipatie toeneemt als harde noodzaak bij de huidige arbeidsmarkt.
- We vergroten de inzet op van-werk-naar-werk, van-onderwijs-naar-werk en van-uitkering-naar-werk.
- We zorgen dat het ondernemersloket goed vindbaar is, ook voor startende ondernemers.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

4.3.1.1. Inclusieve arbeidsmarkt

Wij werken aan een inclusieve arbeidsmarkt en willen dat meer inwoners participeren op de arbeidsmarkt, hun talenten benutten en economische zelfstandigheid bereiken. De gemeente ondersteunt daarbij door een breed scala aan voorzieningen op lokaal niveau aan te bieden en met het aanbieden van regionale arbeidsmarktprogramma's. Op regionaal niveau werken wij samen met de Regio Gooi en Vechtstreek, het Werkgever Servicepunt (WSP), het Regionale Mobiliteitsteam (RMT), ondernemers, de Tomingroep, het (MBO)onderwijs, het UWV en overige (boven)regionale partners. Het pakket van voorzieningen houden wij in ieder geval in 2023 en 2024 in stand en laten wij zo goed mogelijk renderen middels adequate aansluiting op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en (nieuwe) economische omstandigheden.

4.4. Mobiliteit

Doelstellingen

4.4.1. Wat willen we bereiken?

Samen met de inwoners en ondernemers houden we onze gemeente verkeersveilig en goed bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto. De kernen van onze gemeente willen we leefbaar houden, door negatieve effecten van parkeren, uitstoot en geluid van (vracht)auto's en sluisverkeer te verminderen.

Het samen verbeteren van de verkeersveiligheid rond scholen en specifieke punten, zoals sportverenigingen en gevaarlijke oversteken, heeft prioriteit. We zorgen voor ruimte voor openbaar vervoer en (snel)fietsverkeer en ook fietsparkeren. Het openbaar vervoer en voorzieningen zijn toegankelijk, ook voor ouderen en mindervaliden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zetten in op een actuele uitvoeringsagenda waarin we prioriteit geven aan veilige schoolzones en schoolroutes, het autoluw maken van de (vesting)kernen en de verkeersveiligheid. Verbeteringen van verkeerssituaties wegen we integraal af en prioriteren we.
- We werken aan een slim en modern parkeerbeleid waar (technologische) voorzieningen bij aansluiten. Binnen het beleid moet maatwerk mogelijk zijn in samenspraak met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. De auto heeft niet vanzelfsprekend het eerste recht op een plek in de openbare ruimte.
- In (boven) regionale samenwerking kijken we naar de mogelijkheden om ook de bereikbaarheid vanuit buiten de gemeente te vergroten door te kijken naar de Gooicorridor, de flessenhals A1 en het OV in algemeen. De uitbreiding van Almere vraagt om een ondergrondse verbinding naar Noord-Holland. Bovenregionaal is een besluit tot het verdiepen van het spoor niet actueel. We willen daarom deze periode een besluit nemen of we de reservering voor het verdiept spoor met een (tijdelijke) functie willen blijven invullen.
- We willen de bereikbaarheid van onze kernen met het openbaar vervoer verbeteren. We onderzoeken of we binnen de gemeente samen met inzet van de inwoners mogelijkheden hebben om de gaten op te vullen.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

4.4.1.1. Verkeersonveilige plekken risicogericht aanpakken

Om het aantal verkeersdoden en ongevallen te verminderen heeft de Rijksoverheid met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV2030) een nieuwe visie op de verkeersveiligheidsaanpak ontwikkeld. Voor de regio is een risicoprofiel gemaakt. Om knelpunten in de verkeersveiligheid buiten de reguliere onderhoudscyclus op te pakken en om aanspraak te kunnen maken op de Rijkssubsidie is een zelfstandig budget nodig. Samen met gebruikers worden maatregelen ontwikkeld die het veilig oversteken van de Brediusweg, Cort van der Lindenlaan en Groot Hertoginnelaan vergemakkelijkt en veiliger maakt. Voor de Keverdijk wordt een plan van aanpak opgesteld. Eveneens wordt gestart met het ontwikkelen van een plan om de Brinklaan-Noord veiliger te maken. Voor de Brinklaan-Noord is al een subsidie verstrekt. Op de Hoofdgracht (Naarderbos) komen meer drempels en wordt op advies van de politie de fietsoversteekplaats aan het begin van de wijk op een drempel gelegd. Met deze maatregelen kan de maximumsnelheid op de Hoofdgracht worden verlaagd.

4.4.1.2. Schoolomgevingen verkeersveiliger maken

Rond de aanvangstijden van scholen is er soms sprake van verkeerschaos. Omdat ouders de situatie als erg onveilig ervaren, wordt er vaak voor gekozen om de kinderen met de auto naar school te brengen. Dit is één

van de oorzaken van de chaos omdat er geen ruimte is voor al die auto's. Naast het stimuleren om met de fiets te komen, draagt een duidelijk herkenbare schoolzone met een lagere maximumsnelheid bij aan verkeersveilig gedrag. In 2023 wordt de evaluatie van reeds aangelegde schoolzones afgerond en een standaard vormgeving van schoolzones in Gooise Meren vastgesteld. Vervolgens wordt een start gemaakt met de realisatie van schoolzones, daarvoor wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.

4.4.1.3. Aanleren juist verkeersgedrag door verkeerseducatie

Er zijn diverse lespakketten voor scholen ontwikkeld om verkeerslessen te geven. Wij moedigen scholen aan deze te gebruiken. We maken het mogelijk dat basisscholieren aan een praktisch verkeersexamen kunnen deelnemen.

4.4.1.4. Verkeersgedrag beïnvloeden

Wij gaan door met het ophangen van snelheidsindicatiedisplays (SID's) om het verkeer te attenderen op de geldende maximumsnelheid. We doen dit op verzoek en via een roulerend programma. Verder participeren wij opnieuw in landelijke verkeersveiligheidscampagnes (smartphones in verkeer, fietsverlichting e.d.) door landelijk gebruikte actieposters in de gemeente op te hangen.

4.4.1.5 In balans houden van leefbaarheid en bereikbaarheid

De voorbereiding van de in het kader van het plan verkeer Centrum Bussum genoemde maatregelen wordt verder uitgewerkt. Samen met de inwoners van Muiden wordt een plan ontwikkeld hoe de vesting Muiden autoluwer kan worden gemaakt. De bestaande bewegwijzering naar parkeergelegenheden wordt verbeterd. Het fietsgebruik wordt bevorderd door o.a. het (door-)fietsroutenetwerk in de MRA en de bereikbaarheid van OV knooppunten met de fiets te verbeteren. Hiervoor zijn hoge subsidies opvraagbaar. Goede fietsparkeervoorzieningen bij ruimtelijke ontwikkelingen kunnen autogebruik verminderen. Fietsparkeernormen zijn een objectief toetsingskader. Voor de ontwikkeling van dit beleid wordt externe deskundigheid aangetrokken. Ook mobiliteitshubs en deelmobiliteit kunnen de omvang van het autoverkeer in onze kernen verminderen. Daarbij zorgen we met het opstellen van beleid en met het aanleggen van voorzieningen dat de toename van deze diensten niet voor grote overlast zorgt, zoals door het parkeren van de deelvoertuigen.

4.4.1.6. Inrichten van 'zero-emissiezones'

De ingezette verkenning naar mogelijkheden om werkzaamheden aan wegen te laten uitvoeren door voertuigen met een zero-emissie gaat door. Wij volgen de experimenten in andere steden met zones waar alleen stadsdistributie is toegestaan die volledig emissie vrij is (Green Deal ZES).

4.4.1.7. Ontwikkelen laadpalenbeleid

Elektrisch rijden is een manier om de overlast van uitstoot en geluid door verkeer te beperken. Vanuit het Klimaatakkoord wordt de plaatsing van laadpalen gezien als het middel om elektrisch rijden op korte termijn te bevorderen. Vanaf 2030 zullen alleen nog emissieloze auto's worden verkocht. We gaan verder met het

'vraag-gestuurd' plaatsen van oplaadpalen. Bij oplaadpalen die zo intensief worden gebruikt dat er wachtrijen ontstaan, worden 'data-gestuurd' palen bijgeplaatst. Alleen op grotere parkeerterreinen en bij nieuwbouwwontwikkelingen worden nu 'aanbod-gestuurd' oplaadpalen geplaatst (op voorhand). Wij volgen daarbij de richtlijnen van de MRA. Deze reactieve aanpak is tijdrovend en te traag om de ambities van het klimaatakkoord bij te benen. Een uitvoeringsplan met een aangescherpte strategie is nodig om tijdverlies door de vele bezwaarschriften in te perken. Hiervoor zet het college een kwartiermaker in.

4.4.1.8. Versterken van OV-knooppunten

We stimuleren de ontwikkeling van de stations Naarden-Bussum, Bussum-Zuid en P+R Muiden tot OV-knooppunt. En we stimuleren mobiliteitshubs onder meer om zoveel mogelijk mensen gebruik te laten maken van de buslijnen, als onderdeel van hun totale ketenreis. Wij blijven participeren in de ontwikkeling van de stations door NS en ProRail. De provincie Noord-Holland ontwikkelt plannen voor de P+R Muiden, wij zullen bezien welke kansen dit ons biedt.

In regionaal verband wordt de lobby bij spoorse partijen voor capaciteitsuitbreiding/-behoud op de Gooicorridor voortgezet. Goede voorzieningen (zoals de buitenpoort Bussum-Zuid) kunnen het gebruik van de Gooilijn bevorderen en autogebruik verminderen.

4.4.1.9. Optimaliseren/ realiseren van een hoogwaardig fietsnetwerk

In de Gooi en Vechtstreek neemt de uitgaande pendel over de weg en spoor toe als het gevolg van de krimp van werkgelegenheid. Het is belangrijk de verbeterde doorstroming van de A1 te behouden. Het stimuleren van fietsgebruik en openbaar vervoer wordt gezien als middel om het wegverkeer te verminderen. Met de MRA en de Regio Gooi en Vechtstreek hebben wij de intentie om het fietsgebruik te bevorderen en OV-knooppunten beter bereikbaar te maken door aanleg van een hoogwaardig fietsroute netwerk. Inmiddels zijn wij ook een inspanningsverplichting aangegaan. De geplande verbeteringen worden integraal meegenomen in de lopende (Spiegelstraat/Lindenlaan/Schootsvelden e.d.) en nog te starten projecten (o.a. Muiden autoluw).

4.4.1.10. Toegankelijkheid leidend maken bij het uitvoeren van onderhoud wegen

De leefbaarheid wordt vergroot door een veilige en toegankelijke openbare ruimte. We zorgen voor goed beheer van onze waardevolle voorzieningen zoals wegen, straatmeubilair, verlichting, verkeersvoorzieningen en bouwwerken. Dagelijks worden er kleinschalige werkzaamheden verricht binnen het beheerareaal van de gemeente Gooise Meren om de ruimte schoon, heel en veilig te houden. Het gaat hierbij om het herstellen van bijvoorbeeld trottoirtegels die door wortelgroei omhoog zijn gedrukt of het herstellen van oneffenheden in het straatwerk zodat er geen water meer op straat blijft staan. Trottoirs zijn vlak, stroef, voldoende breed en aaneengesloten. Veelal worden dit soort werkzaamheden uitgevoerd op basis van klachten zoals deze worden gemeld door de eigen dienst of door inwoners.

4.4.1.11. Optimaliseren van bestaande parkeervoorzieningen voor auto's en fietsen

Bestaande parkeervoorzieningen denken wij te optimaliseren door een parkeerverwijssysteem in te richten om beschikbare parkeerplaatsen beter te benutten en de route aan te geven. Hiermee wordt zoekverkeer verminderd. Wij gaan systemen onderzoeken om te bepalen wat passend is voor Gooise Meren. Een ander instrument om een betere benutting van parkeerterreinen te bereiken, is het toepassen van tariefdifferentiatie. Door verschillende tarieven te hanteren voor parkeren op straat of in garages, kunnen

parkeerstromen gestuurd worden.

Om fietsgebruik aan te moedigen zijn goede en veilige parkeervoorzieningen nodig bij stations, bushaltes, in het centrum en bij winkels en sportvelden. Goede fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan de toegankelijkheid voor voetgangers en mindervaliden.

4.4.1.12. Modernisering van de gehele parkeerketen

De modernisering betreft het vaststellen van parkeernormen, gedifferentieerd naar woonkern, doelgroep en/of soort gebied, het op maat inzetten van parkeerregulering, het digitaliseren van betalingen en te komen tot een eigentijdse vorm van handhaving en dienstverlening. Hiertoe wordt onderzocht welke kansen kenteken-parkeren ons biedt, waarbij handhaving met scanauto's mogelijk wordt. Verder wordt er een vervangingsschema opgesteld voor verouderde parkeerapparatuur.

De parkeerverordening wordt dusdanig aangepast dat het mogelijk wordt toekomstige bewoners minder of geen parkeervergunningen te verstrekken.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
608 Verkeer	883	920	932	908	891	890
609 Parkeren	1.613	1.706	1.723	1.768	1.848	2.027
610 Economie	1.516	1.355	1.342	1.339	1.338	1.333
611 Bestemmingsplannen	649	838	680	617	617	617
622 BUIG	18.553	14.014	13.465	13.465	13.382	13.382
623 Werkvoorziening	3.974	12.811	4.056	3.973	3.833	3.814
624 Minimabeleid	2.465	3.194	2.091	2.091	2.091	2.091
625 Sociale recherche	154	508	620	620	620	620
636 Monumenten en musea	405	416	558	556	541	539
637 Recreatie	204	288	318	316	315	315
Totaal Lasten	30.416	36.050	25.786	25.654	25.477	25.628
Baten						
608 Verkeer	-58	-21	-21	-21	-21	-21
609 Parkeren	-2.182	-2.748	-3.251	-3.251	-3.251	-3.251
610 Economie	-559	-716	-770	-773	-785	-785
611 Bestemmingsplannen	-14	-60	-63	-63	-63	-63
622 BUIG	-17.261	-12.425	-12.433	-12.433	-12.433	-12.433
623 Werkvoorziening	-62	-9.369	0	0	0	0
624 Minimabeleid	-110	-1.229	-30	-30	-30	-30
625 Sociale recherche	-368	-402	-402	-402	-402	-402
636 Monumenten en musea	-102	-96	-100	-100	-100	-100
637 Recreatie	-2	-9	-9	-9	-9	-9
Totaal Baten	-20.718	-27.073	-17.079	-17.082	-17.093	-17.093
Resultaat voor bestemming	9.697	8.977	8.707	8.572	8.384	8.535
Onttrekkingen						
622 BUIG	-140	0	0	0	0	0
623 Werkvoorziening	-10	-240	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-150	-240	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	9.547	8.737	8.707	8.572	8.384	8.535

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 4	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Parkeren</i> De opbrengsten van parkeren nemen ten opzichte van 2022 toe. Dit komt deels door inflatiecorrectie (€ 128k) en deels door het besluit bij de begroting 2022 om de parkeertarieven met ingang van 2023 te verhogen (€ 375k)	-503	V
<i>Minimabeleid</i> Ter ondersteuning van het minimabeleid investeren we in 2023 in de inzet van een budgetcoach. In 2022 is € 1,2 mln. aan lasten en baten met betrekking tot de energietoeslag geraamd. Dit leidt op zowel baten als lasten tot een verschil maar heeft per saldo geen effect.	83	N
<i>Werkvoorziening</i> Voor 2022 is nog sprake van een incidentele bijdrage uit de reserve. Voor 2023 is deze dekking niet meer van toepassing. In 2022 is € 9 mln. aan lasten en baten met betrekking tot de Oekraïne-opvang geraamd. Dit leidt op zowel baten als lasten tot een verschil maar heeft per saldo geen effect.	240	N
Overige verschillen < € 70.000	150	N
Totaal	- 30	V

Beleidsindicatoren

nr.	Omschrijving indicator	2017	2018	2019	2020	2021
7.	Het percentage klanten dat gedurende het poortproces 'afgevangen' worden (van melding tot start inkomen).	-	-	-	-	-
8.	Het aantal voorzieningen/trajecten per klant dat succesvol is afgerond.					
9.	Uitstroom naar betaald werk of opleiding als percentage van het aantal te bemiddelen personen			25%	23%	25%

Kengetallen

nr.	Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021	Bron
1.	Beroepsbevolking			30.000	29.000	31.000	CBS (databank Statline)
2.	Klanten Participatiewet			942	988	795	Administratie USD
3.	Klanten WSW			83	78	62	Administratie USD
4.	Inwoners met een WW-uitkering			804	999	630	UWV
5.	Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een minimaregeling			879	908	819	Administratie USD
6.	Aantal meldingen inzake 'vroegsignalering'					171	Administratie USD
7.	Aantal verwezen klanten naar de Kredietbank			90	78	50	Administratie USD
8.	Aantal personen dat een schuldhulptraject heeft bij de Kredietbank Nederland			49	46		Administratie USD
9.	Aantal voorzieningen/trajecten dat is afgerond			245	390	496	Administratie USD

Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening

Maatschappelijke effecten

De dienstverlening aan onze inwoners is adequaat.

Onze inwoners kunnen rekenen op een toegankelijk, duidelijk en transparant bestuur en de bijbehorende organisatie.

Onze inwoners kunnen veilig in onze gemeente leven.

De gemeente Gooise Meren werkt effectief samen en is daarmee slagvaardig.

5.1. Dienstverlening & communicatie

Doelstellingen

5.1.1. Wat willen we bereiken?

De inwoner staat centraal bij de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente doet wat ze zegt, zegt wat ze doet en legt dit ook uit. De gemeente is persoonlijk, toegankelijk en (actief) communicatief en zoekt naar oplossingen. Uitgangspunt is digitaal waar kan, persoonlijk/fysiek waar moet. De gemeente informeert inwoners in een vroegtijdig stadium en is transparant.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zijn dienstbaar, oplossingsgericht en duidelijk en passen waar nodig onze communicatie daarop aan. We zorgen voor een duidelijke terugkoppeling bij meldingen en actieve uitleg bij vertraagde processen.
- De vraag van inwoners, ondernemers en instellingen staat centraal in ons handelen. We willen de kwaliteit van onze dienstverlening verbeteren door nog persoonlijker en directer te communiceren. We willen onze medewerkers hiervoor meer ruimte geven en waar nodig onze processen aanpassen.
- De digitalisering wordt uitgebouwd. Persoonlijk contact en het maken van (spoed) afspraken blijven mogelijk en onze gemeenteloketten blijven open.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

5.1.1.1. Digitaal aanvragen rijbewijzen

Wij gaan het voor inwoners mogelijk maken om de vernieuwing van hun rijbewijs of categorie uitbreiding, direct online aan te kunnen vragen bij het RDW. Dit als extra aanvulling op onze dienstverlening. We betrekken hierbij de vakfotografen in Gooise Meren.

5.1.1.2. Social media als extra dienstverleningskanaal

De social media kanalen WhatsApp en Facebook worden geoptimaliseerd zodat inwoners ook via social media hun vraag kunnen stellen. Zo creëren wij een extra dienstverleningskanaal naast onze website, telefonie en balie.

5.1.1.3. Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoeken dienstverleningskanalen

Wij gaan de klanttevredenheidsonderzoeken uitbreiden voor meerdere dienstverleningskanalen. Naast het meten van de baliecontacten zal ook de klanttevredenheid van de telefonie continue gemonitord worden. Voor de kwaliteit van het digitale kanaal (website) zal periodiek een meting worden gedaan.

5.1.1.4. Aanloop reisdocumentenpiek 2024

Vanaf 1 januari 2024 zal het aantal aanvragen voor reisdocumenten fors toenemen. De oorzaak hiervan is de wijziging in 2014 van de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen van 5 naar 10 jaar. Om deze toeloop van aanvragen aan te kunnen zijn er in 2024 aan de Burgerzaken balie meer opgeleide medewerkers

nodig. Deze medewerkers zullen in het vierde kwartaal van 2023 worden geworven en getraind om op tijd klaar te zijn voor de reisdocumentenpiek die tot en met 2028 duurt.

5.1.1.5. Duidelijkheid over voortgang in klantcontact

Wij zullen acties uitvoeren om de terugkoppeling bij meldingen, aanvragen en vertraagde processen richting inwoners en bedrijven binnen de organisatie te verbeteren. Dit om de inwoners en bedrijven beter te informeren en onnodig herhaalcontact te voorkomen.

5.2. Veiligheid & handhaving

Doelstellingen

5.2.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente draagt bij aan de veiligheid in Gooise Meren en werkt hierbij integraal samen met relevante partners. De gemeente draagt zorg voor het voldoen aan de geldende regelgeving door middel van handhaving.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente versterkt de aanpak tegen ondermijning.
- We verstevigen de samenwerking met bewoners en ondernemers om buurten veiliger te maken (buurtpreventie) en focussen op het verminderen van de drugdealoverlast op verschillende plekken in onze gemeente. We maken het melden van overlast en criminaliteit makkelijk en toegankelijk.
- We leggen de nadruk op het weerbaarder maken van onze inwoners tegen digitale criminaliteit door middel van actieve communicatiecampagnes.
- We zetten onze boa's effectiever in met minder nadruk op het handhaven van parkeren en meer op handhaving van de openbare orde en veiligheid (waaronder ook verkeersveiligheid).

5.2.1 Wat gaan we er voor doen in 2023

5.2.1.1. Versterken van de aanpak ondermijning

Wij willen het zicht op criminele samenwerkingsverbanden vergroten. Dit is mede afhankelijk van de besluitvorming over de voortzetting van het bestuurlijk interventieteam Gooi en Vechtstreek en de besluitvorming over het instellen van het Regionaal Bibob Team. Met deze teams wil de gemeente de aanpak van ondermijning versterken.

Het doel is om te voorkomen dat wij ongewild criminaliteit faciliteren en meewerken aan georganiseerde criminaliteit en ondermijning.

5.2.1.2. Versterken samenwerking met inwoners om buurten veiliger te maken

Samen met bewonersgroepen krijgen wij beter zicht op wat er speelt in de buurt. Wij zijn laagdrempelig te benaderen bij vragen en meldingen. Bewoners worden indien nodig geïnformeerd over het nemen van preventieve maatregelen. Wij helpen bewoners bij het vormen van georganiseerde groepen. Wij gaan op de sociale media kanalen, in de lokale kranten en via bewonersgroepen berichten delen om inwoners te informeren over verschillende veiligheidsthema's.

5.2.1.3 Aanpak cybercrime

Wij willen het bewustzijn van digitale criminaliteit en de weerbaarheid ertegen vergroten, om zo de effectiviteit en de omvang ervan in te perken. De aanpak van digitale onveiligheid en criminaliteit moet net zo normaal worden als de huidige aanpak van de traditionele criminaliteit.

5.2.1.4 Versterken van de inzet van de boa's op openbare orde en veiligheid waaronder ook verkeersveiligheid

De boa's worden ingezet bij acties in het kader van ondermijningszaken; tevens zijn zij de ogen en oren buiten. De samenwerking met het team OOV is versterkt door 0,5 fte boa toe te voegen aan het team OOV. De boa's zullen meer ingezet worden op toezicht op verkeersveiligheid in de wijken waarbij iedere boa een eigen wijk heeft.

Indicatoren

Indicatoren	Bron:	2018	2019	2020	2021	Streefwaarde
Percentage inwoners dat zich 's avonds onveilig voelt	Veiligheidsmonitor 2019 en 2021	-	0,9%	-	1%	≤ voorgaande veiligheidsmonitor
Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	Veiligheidsmonitor 2019 en 2021	-	9,1%	-	10%	≤ voorgaande veiligheidsmonitor
Totaal aantal geregistreerde misdrijven GM	RVS- politie	2856	2975	2771	2499	≤ voorgaand jaar

5.3. Bestuur & organisatie

Doelstellingen

5.3.1. Wat willen we bereiken?

Inwoners worden uitgenodigd om initiatieven in te brengen en worden actief betrokken bij gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten. De gemeentelijke organisatie is kwalitatief en kwantitatief wendbaar, is toekomstgericht en in staat om flexibel op de maatschappelijke ontwikkelingen in te spelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We passen onze participatievisie aan op basis van opgedane ervaring en de inwerkingtreding van de omgevingswet/visie en de daarbij behorende participatieverordening. We willen de discussies over beleidsontwikkeling of projecten tussen de raad, het college en de inwoners verbeteren. We halen voorafgaand aan het participatieproces kaders op bij de raad, betrekken belanghebbenden aan de voorkant, en zorgen voor een adequate verslaglegging.
- We blijven investeren in wijkagenda's en zorgen dat wijkagenda's, gebiedsvisies en centrumplannen op elkaar aansluiten.
- Wijkplatforms en -raden zijn waardevolle instrumenten. We willen de kring van belanghebbenden uitbreiden. Zo komen de algemene afwegingen die de gemeente moet maken beter in beeld door de bredere betrokkenheid. We gaan hiervoor ook nieuwe vormen van participatie onderzoeken en het burgerpanel actiever inzetten, waarbij de gemeente de regie voert.
- We investeren in onze organisatie. We moeten zorgen dat de hoeveelheid werk in overeenstemming met de capaciteit is. Daarnaast zorgen we dat er ruimte is om het potentieel te benutten en toekomstbestendig te worden met elkaar.
- We investeren in strategische personeelsplanning.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

5.3.1.1. Versterken van de democratische kwaliteit

- We onderzoeken hoe onze huidige visie op burgerparticipatie moet worden aangepast op basis van opgedane ervaringen en nieuwe ontwikkelingen.
- We stellen een nieuwe verordening vast o.a. naar aanleiding van nieuwe wetgeving (Wet versterking participatie op decentraal niveau).
- We vervolgen de gestarte trainingen participatie aan de hand van de aanpak van de participatieleidraad uit het najaar van 2022.
- We stellen een participatiehandreiking voor initiatiefnemers vast na het doorlopen van het traject van de participatieverordening en indien nodig bieden we een concept handreiking volgens de aanpak van de leidraad.
- Voortvloeiend uit het coalitieakkoord verbeteren we de discussies over gemeentebrede beleidstrajecten of bouwprojecten met matige of grote impact op de directe woon- of leefomgeving. We halen voorafgaand aan het participatieproces kaders op bij de raad, betrekken belanghebbenden aan de voorkant, en zorgen voor een adequate verslaglegging. Hiervoor is structureel inzet van middelen nodig, zoals het uitvoeren van peilingen, penvoering en gebruik van faciliteiten. Daarnaast vraagt de ontwikkeling van een participatieverordening een basisinvestering en leidt de verordening tot een keuze van middelen die in de gemeente worden ingezet.

5.3.1.2. Aantrekken extra wijkadviseurs

We trekken twee extra wijkadviseurs aan om de verbinding tussen gemeente en de verschillende wijken te versterken. Samen met de twee wijkadviseurs die al bij ons werken gaan zij aan de slag met het faciliteren van het gesprek met de wijken, vergroten van betrokkenheid in de wijken, stimuleren van eigen initiatief en het afstemmen van beleid met wat er speelt in de wijken. Gezien de omvang van onze gemeente, het intensieve contact dat gewenst is en de opgave om verder te investeren in de wijkagenda's maakt dit de komende jaren extra capaciteit en budget noodzakelijk.

5.3.1.3 Capaciteit in balans met werkaanbod

De afgelopen jaren kwamen vanuit het Rijk tal van extra taken naar de gemeenten, werden de opgaven complexer en de inwoner kritischer op de producten en diensten van de gemeente. Als gevolg hiervan is er in de afgelopen jaren in de voortgangsverslagen geregeld extra geld beschikbaar gesteld voor incidentele capaciteit. Er is door de organisatie strak gestuurd om binnen de beschikbare personeelsbudgetten te blijven. Maar de knelpunten zoals die begin 2020 bestonden, zijn eigenlijk in stand gebleven. We merken dat het hier en daar knelt en we tegen onze 'operationele grenzen' aanlopen waarmee ook de dienstverlening en kerntaken van de gemeente in gevaar komen. Daarnaast maakt de huidige krapte binnen de ambtelijke organisatie dat alle ruimte voor ontwikkeling wordt gebruikt voor het inhoudelijke werk. Het is noodzakelijk dat we structureel ruimte creëren om het werk te kunnen doen. Daarom investeren we in uitbreiding van de formatie.

5.3.1.4 Versterken arbeidsmarktpositie en -communicatie

Het zijn van aantrekkelijk werkgever is – voor nieuw en zittend personeel – essentieel. Aantrekkelijk werkgeverschap is een samenspel van de cao, lokaal en individueel maatwerk. De onderhandelingen voor de cao vanaf 2023 zijn gestart en daarvan wachten we de resultaten af. De verwachting is dat we - mede als gevolg van de flinke inflatie - rekening moeten houden met een substantiële salarisverhoging. De salarisvergelijking van zeer moeilijk vervulbare functies wijst uit dat het loongebouw op een aantal punten moet worden aangepast en voor een aantal moeilijk vervulbare functies beperkt concurrerend is. Daarom investeren we in lokale arbeidsvoorwaarden, waaronder (tijdelijke) arbeidsmarkttoelagen en bekijken we voor de lange termijn eventuele structurelere aanpassingen. Hiervoor is de komende drie jaar incidenteel € 0,3 miljoen per jaar nodig boven op de begrootte salarispost.

5.3.1.5 Behouden en ontwikkelen ambtelijke organisatie

Er is in 2022 budgettaire ruimte gecreëerd om (jong) talent dat vanuit de wervingsprocedures naar voren komt alvast aan ons te binden, zelf op te leiden en te begeleiden. Dit mobiliteitsbudget loopt in vier jaar op van € 0,2 miljoen in 2022 tot € 0,5 miljoen in 2025. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en het positieve effect dat dit heeft op interne doorstroom, is het wenselijk om hier in 2023 extra stevig op in te zetten. Daarom halen we het budget dat voor 2025 geraamd is naar voren om het 2023 al te kunnen gebruiken en verhogen we het opleidingsbudget met € 0,2 miljoen.

5.3.1.6 Strategische personeelsplanning

In een snel veranderende wereld is strategische personeelsplanning belangrijk om goed vooruit te kijken naar wat de organisatie op de korte én langere termijn nodig heeft. Met strategische personeelsplanning zijn we in 2020 gestart en dit is een continu proces.

5.4. Bestuurlijke samenwerking

Doelstellingen

5.4.1. Wat willen we bereiken?

Als regiogemeenten versterken we elkaar door effectief samen te werken op de onderwerpen waar dat nodig is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente wil op voor ons belangrijke onderwerpen een voortrekkersrol nemen in de regionale samenwerking.
- Het uitgangspunt is 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. Hierbij blijft de gemeente de inhoudelijke lijn bepalen. Nieuwe samenwerkingen komen enkel op initiatief van de gemeente(n) tot stand. Samenwerking wordt altijd getoetst aan kwaliteit, kosten en een aantoonbare meerwaarde voor inwoners. Hiervoor biedt de nota verbonden partijen een kader.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

5.4.1.1. Regionale positionering

We maken een overzicht van de onderwerpen waarbij we een voortrekkersrol willen vervullen in de regionale samenwerking en hebben in beeld wat daar voor nodig is. We brengen dit in bij de samenwerkingsverbanden MRA en Regio.

5.4.1.2. Uitvoering nota verbonden partijen

In de afgelopen raadsperiode is in samenwerking met de Raad de nota Verbonden Partijen opgesteld. De nota beoogt een meer zelfbewuste omgang en een meer passende sturing op verbonden partijen te realiseren. In 2023 en verder geven we uitvoering aan de nota Verbonden Partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
601 Bestuur	2.836	2.247	2.321	2.380	2.398	2.398
602 Bestuursondersteuning	703	1.314	1.383	1.329	1.329	1.328
603 Burgerzaken	1.279	1.493	1.504	1.736	1.827	1.827
604 Raadsondersteuning	540	584	625	625	625	625
605 Brandweer en rampen	5.080	5.285	5.616	5.613	5.610	5.606
606 Handhaving	1.316	1.170	962	957	822	821
647 Samenkracht en participatie	57	253	295	295	51	51
Totaal Lasten	11.813	12.347	12.706	12.936	12.662	12.657
Baten						
602 Bestuursondersteuning	-102	-101	-183	-88	-88	-88
603 Burgerzaken	-866	-664	-573	-1.082	-1.161	-1.161
604 Raadsondersteuning	-1	0	0	0	0	0
605 Brandweer en rampen	-21	0	0	0	0	0
606 Handhaving	-257	-66	-69	-69	-69	-69
Totaal Baten	-1.245	-831	-825	-1.239	-1.317	-1.317
Resultaat voor bestemming	10.567	11.516	11.881	11.697	11.345	11.339
Resultaat na bestemming	10.567	11.516	11.881	11.697	11.345	11.339

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 5	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Burgerzaken</i> In verband met de verlenging van de geldigheidsduur van paspoorten naar 10 jaar worden voor 2023 lagere legesopbrengsten verwacht.	90	N
<i>Brandweer en rampen</i> De bijdrage aan de Veiligheidsregio voor 2023 stijgt conform de vastgestelde begroting.	223	N
<i>Handhaving</i> Intensivering handhaving door de inzet van een Bibob-coördinator en het aantrekken van een extra handhavingsjurist.	185	N
<i>Bommenregeling</i> Voor 2022 waren lasten opgenomen in het kader van de bommenregeling. Voor 2023 zijn er hiervoor geen lasten geraamd.	-400	V
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	267	N
Totaal	365	N

Beleidsindicatoren

Eigen indicatoren personeel

Programma	Nummer indicator	Eenheid	Bron	GM 2019	GM 2020	GM 2021	GM 2022	GM 2023
5	1	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,75	6,79	6,88	6,95	7,05
5	2	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,47	6,43	6,59	6,4	6,55
5	3	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 901	€ 629	€ 962	€ 672	€ 702
5	4	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	14,8%	12,0%	0,0%	0,0%	0,0%
5	5	% van totale lasten	Eigen begroting	10,3%	10,9%	12,64%	14,58%	14,04%

Eigen indicatoren Veiligheid

nr.	Omschrijving indicator	2017	2018	2019	2020	2021	Streefwaarde	Bron
1.	Percentage inwoners dat zich 's avonds onveilig voelt	1,4%	-	0,9%	-		Nog bepalen	Veiligheidsmonitor 2019 - VM 2021
2.	Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	8,7%	-	9,1%	-		Nog bepalen	Veiligheidsmonitor
3.	Totaalaantal geregistreerde misdrijven GM ≤ voorgaand jaar	2.695	2.856	2.975	2.771		Nog bepalen	RVS - politie

Programma 6 Financieel gezond

Maatschappelijke effecten

De gemeente is financieel gezond.

6.1. Financiën

Doelstellingen

6.1.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente gaan we bewust met ons geld om en zorgen we dat we op korte en lange termijn financieel gezond blijven. We gaan daarbij moeilijke keuzes niet uit de weg.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente streeft naar een solide financieel beleid. Wanneer er bezuinigd moet worden wordt nadrukkelijk gekeken naar de effecten op langere termijn. Andersom moet bij investeringen ook verder gekeken worden naar de opbrengst op langere termijn.
- De uitgaven en inkomsten van de gemeente zijn transparant. De begroting en het jaarverslag zijn helder en leesbaar. Bewoners en ondernemers krijgen jaarlijks eenvoudige inzage waar geld aan is besteed en welk effect is bereikt. De algemene reserve houden we op een verantwoord niveau.
- We onderzoeken of we moeten investeren in een domein overstijgende subsidiespecialist die kan helpen om interessante subsidies voor de gemeente binnen te halen.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

6.1.1.1. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 verandert de rechtmatigheidsverantwoording. Dan wordt van het college verwacht dat zij zelf zich daarover direct aan de gemeenteraad kan verantwoorden en uitspreken zonder tussenkomst van de accountant. Het vraagt om een dialoog tussen raad en college over aanvaardbare risico's en de daarbij soms te maken afweging tussen doelmatigheid en beheersing, tussen risico-acceptatie en control-behoefte. Het door de raad vastgestelde normenkader en de verantwoordingsgrens blijven de basis. De jaarlijkse uitwerking krijgt zijn beslag in de planning en control cyclus. De hierbij horende 'spelregels' zullen worden verwerkt in een aanpassing van de financiële verordening. Van de nota reserves en voorzieningen en de nota activabeleid wordt de houdbaarheid getoetst en deze worden zo nodig aangepast en ter besluitvorming voorgelegd.

6.1.1.2. Toegankelijkheid Pepperflow

Enkele jaren geleden zijn we voor de presentatie van onze planning & control producten overgestapt op Pepperflow. Het komende jaar gaan we inzetten op zichtbare verbetering en uitleg aan alle gebruikers van de toepassingsmogelijkheden. Gebleken is dat de toegankelijkheid voor met name het bestuur nog te wensen over laat. Het is onze ambitie om de P&C-cyclus, de begroting, de tussentijdse verantwoordingen en eindverantwoording in de vorm van de jaarstukken, als vanzelf in elkaar te laten overlopen. Ook willen we kijken naar de mogelijkheid om Pepperflow breder in te zetten voor het bestuur (college en gemeenteraad) als digitaal platform, ook om papier te besparen.

6.1.1.3. Onderzoek naar meerwaarde subsidiespecialist

De gemeente voert op diverse werkterreinen activiteiten uit waarvoor landelijke en/of Europese subsidies zijn te verkrijgen. Het traject van subsidies is vaak complex en tijdrovend. Hierdoor wordt additionele dekking niet altijd gerealiseerd. In 2023 wordt onderzocht of en zo ja, welke rol een (brede) subsidiespecialist voor alle beleidsterreinen kan spelen.

6.1.1.4. Implementatie nieuw financieel systeem

Op dit moment loopt de aanbesteding voor een nieuw financieel systeem, o.a. vanwege het op korte termijn vervallen van de ondersteuning door de leverancier van het huidige financiële systeem.

Het nieuwe financiële systeem moet operationeel zijn in 2024. Daartoe staat 2023 in het teken van de implementatie.

De implementatie betekent onder meer schaduwdraaien van de administratie en verwerken van de lopende begroting in het systeem.

6.2. Vastgoed

Doelstellingen

6.2.1. Wat willen we bereiken?

Vastgoed is een belangrijk instrument voor de gemeente voor het uitvoeren van gemeentelijke taken en het bereiken van doelstellingen bijvoorbeeld op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en toerisme en in het sociaal domein. We investeren op natuurlijke momenten in duurzaamheidsmaatregelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We stellen een vastgoedstrategie vast en geven hier uitvoering aan.
- We gaan verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

6.2.1.1. Portefeuilleplan vastgoed

Het portefeuilleplan Vastgoed wordt vastgesteld en uitgevoerd. Het doel van het portefeuilleplan is om inzichtelijk te maken welke panden we nodig hebben om onze beleidsdoelen te kunnen verwezenlijken. En het plan maakt in het verlengde daarvan ook inzichtelijk welke panden in eigendom van de gemeente daar geen directe bijdrage aan leveren, en waarvoor eigendom dus niet meer noodzakelijk is. Op de natuurlijke momenten kan er dan overgegaan worden tot afstoten van panden die niet meer nodig zijn.

6.2.1.2. Aanbesteding Vastgoedmanagementsysteem

We gaan een aanbestedingsprocedure starten om te komen tot een Vastgoedmanagementsysteem, inclusief energiemonitoring.

6.3. Grondbeleid

Doelstellingen

6.3.1. Wat willen we bereiken?

We hanteren een grondbeleid dat concrete richting geeft aan hoe de gemeente omgaat met haar rol en positie in de ruimtelijke ontwikkeling. Het is een middel voor het faciliteren en sturen van bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en het rechtvaardig verdelen van kosten en opbrengsten tussen gemeente en grondeigenaren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Conform het CUP gaat de gemeente onderzoeken wat de mogelijkheden en voordelen zijn van het voeren van een actiever grondbeleid in de toekomst.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

6.3.1.1. Grondprijzenbrief

Als eerste stap gaan we een grondprijzenbrief opstellen. Daardoor kan er sneller gereageerd worden op ontwikkelingsvragen. Deze grondprijzenbrief wordt elk jaar geïndexeerd. Ook gaan we verkoopvoorwaarden voor de verkoop van grond vaststellen.

6.3.1.2 Nota bovenwijkse voorzieningen

Met de nota bovenwijkse voorzieningen heeft de gemeente een concreet kader om een deel van de investering in het openbaar gebied te financieren. De nota faciliteert de mogelijkheid voor de gemeente om aan particuliere initiatiefnemers een redelijk en transparant bedrag te vragen voor de bovenwijkse investeringen. Hiermee voldoet de gemeente aan de plicht om deze kosten te verhalen.

6.4. Belastingen

Doelstellingen

6.4.1. Wat willen we bereiken?

De dienstverlening waar leges tegenover staan, is zo veel mogelijk kostendekkend en daarbij sturen wij op efficiëntie. Belastinggeld wordt opgebracht door onze ondernemers en inwoners. Daar gaan we zuinig en verstandig mee om. We benaderen de woonlasten integraal en streven ernaar om deze zo min mogelijk te verhogen en de gemeentelijke voorzieningen daarbij in stand te houden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De OZB stijgt niet meer dan de inflatie. Als in een uitzonderlijk geval, vanwege zwaarwegende redenen van lokale aard, een verdere stijging noodzakelijk lijkt, kan dit uitgangspunt worden heroverwogen.
- Bij het heffen van leges streeft de gemeente naar kostendekkendheid. Ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenheffing en rioolbelasting volgen wij nauwgezet.

Wat gaan we ervoor doen in 2023?

6.4.1.1. Kostendekkendheid leges

In de paragraaf Lokale heffingen worden overzichten getoond van de kostendekkende heffingen. Daaruit blijkt dat alleen afval en riolering 100% kostendekkend zijn. De andere leges komen niet op 100% kostendekkendheid. Hoewel uit eerder extern onderzoek is gebleken dat kosten op een juiste wijze worden toegerekend, is een actualisatie van dat onderzoek vereist. In 2023 zal dit onderzoek plaatsvinden. Naast onderzoek naar de legitimiteit van toegerekende kosten worden de tarieven ook vergeleken met onze regiogemeenten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (na wijziging)	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten						
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	8.582	5.316	6.098	5.864	5.777	5.750
613 Ruimtelijke ontwikkeling	56	0	0	128	128	128
638 Uitkeringen Gemeentefonds	36	0	0	0	0	0
639 Belastingen	996	694	652	652	652	652
640 Overige baten en lasten	382	3.104	522	5.473	9.680	-130
646 Overhead	17.840	21.510	23.977	23.637	22.794	22.883
Totaal Lasten	27.893	30.624	31.248	35.753	39.030	29.282
Baten						
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	-5.559	-2.746	-3.045	-2.818	-2.775	-2.775
613 Ruimtelijke ontwikkeling	-59	0	0	0	0	0
638 Uitkeringen Gemeentefonds	-81.938	-85.935	-93.525	-95.327	-96.993	-88.065
639 Belastingen	-13.975	-11.642	-12.315	-12.479	-12.479	-12.479
640 Overige baten en lasten	-2.254	-1.656	-1.762	-2.059	-2.282	-2.436
646 Overhead	-462	-179	-152	-152	-152	-152
Totaal Baten	-104.247	-102.159	-110.799	-112.835	-114.681	-105.906
Resultaat voor bestemming	-76.354	-71.534	-79.551	-77.082	-75.651	-76.624
Toevoegingen						
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	515	0	0	0	0	0
613 Ruimtelijke ontwikkeling	522	2.495	0	0	0	0
640 Overige baten en lasten	195	4.259	0	0	0	0
641 Rekening van baten en lasten	5.390	0	0	0	0	0
Totaal Toevoegingen	6.622	6.754	0	0	0	0
Onttrekkingen						
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	-1.850	-17	-150	0	0	0
613 Ruimtelijke ontwikkeling	0	-589	-200	-200	0	0
640 Overige baten en lasten	-3.918	-7.385	-91	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-5.768	-7.991	-441	-200	0	0
Saldo reserves	854	-1.237	-441	-200	0	0
Resultaat na bestemming	-75.500	-72.772	-79.992	-77.282	-75.651	-76.624

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 6	Verschil (€ x 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Uitkeringen Gemeentefonds</i> In het coalitieakkoord Rutte IV worden fors meer Rijksuitgaven begroot. De uitwerking van dat akkoord in de Rijksbegroting leidt, zoals gemeld bij Perspectiefbrief 2023 en de meicirculaire 2022, tot een forse toename van de uitkering uit het Gemeentefonds.	-7.590	V
<i>Ruimtelijke Ontwikkeling</i> In 2022 is de incidentele verkoopopbrengst Jan ter Gouwweg (zie programma 3) gestort in de Algemene Reserve Grondexploitatie.	-2.495	V
<i>Overhead</i> Onder de overhead vallen alle ondersteunende diensten, automatisering en huisvesting. Dit betreft zowel de personeelskosten als de exploitatiebudgetten. In 2023 is sprake van een forse toename van die uitgaven door de verwachte loonontwikkelingen en prijsstijgingen.	2.494	N
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	80	N
Totaal	-7.511	V

Financiële begroting

Financiële recapitulatie programma's

Financiële recapitulatie programma's

Programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Voor en van iedereen	26.559.658	24.916.907	26.336.842	26.077.715	25.739.564	25.702.581
Kansrijk opgroeien	18.567.249	20.010.041	19.954.112	19.152.184	19.032.355	19.813.193
Passend wonen in een groene omgeving	33.568.710	34.954.461	40.866.789	34.905.938	34.795.244	34.872.272
Economisch vitaal en bereikbaar	30.415.576	36.050.146	25.785.908	25.653.635	25.477.302	25.628.124
Duidelijke en transparante dienstverlening	11.812.863	12.346.724	12.705.929	12.935.730	12.662.080	12.656.768
Financieel gezond	33.283.035	30.624.471	30.957.172	30.760.595	29.622.013	29.400.865
Totaal lasten	154.207.091	158.902.750	156.606.752	149.485.798	147.328.558	148.073.803
Voor en van iedereen	-2.615.337	-3.009.542	-3.384.242	-3.384.242	-3.613.178	-3.618.197
Kansrijk opgroeien	-389.096	-1.094.618	-229.618	-229.618	-229.618	-229.618
Passend wonen in een groene omgeving	-20.930.549	-22.482.011	-23.877.781	-19.277.572	-19.571.632	-19.560.766
Economisch vitaal en bereikbaar	-20.718.339	-27.072.926	-17.078.603	-17.081.703	-17.093.453	-17.093.453
Duidelijke en transparante dienstverlening	-1.245.419	-830.718	-824.990	-1.238.913	-1.317.376	-1.317.376
Financieel gezond	-104.247.270	-102.158.892	-110.798.772	-112.834.855	-114.681.061	-105.906.223
Totaal Baten	-150.146.008	-156.648.707	-156.194.007	-154.046.903	-156.506.319	-147.725.634
Resultaat voor bestemming	4.061.082	2.254.043	412.745	-4.561.105	-9.177.761	348.169
Totaal toevoegingen reserves	4.411.939	6.856.880	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	-8.473.021	-9.110.923	-703.341	-431.579	-230.536	-229.495
Totaal reserves saldo	-4.061.082	-2.254.043	-703.341	-431.579	-230.536	-229.495
Lasten inclusief reserves	158.619.030	165.759.630	156.606.752	149.485.798	147.328.558	148.073.803
Baten inclusief reserves	-158.619.030	-165.759.630	-156.897.347	-154.478.482	-156.736.855	-147.955.129
Resultaat na bestemming	0	0	-290.595	-4.992.684	-9.408.297	118.674

Investerings

De totale uitgaven aan voorgenomen investeringen, startend in het begrotingsjaar 2023, bedraagt € 32,5 miljoen, exclusief bijdragen van derden € 4,6 miljoen (zie bijlage 1 Overzicht investeringen). De kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in beginsel afgedekt binnen die begroting. Voor kredieten kleiner dan € 250.000 (voor bedrijfsvoering is die grens € 500.000) wordt direct goedkeuring van uw raad gevraagd bij vaststelling van de begroting. Voor de overige investeringen worden separate raadsvoorstellen aan u voorgelegd.

Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 1				
Lasten				
Uitbreiding basisinfrastructuur WMO	119.000	119.000	-	-
Transformatie basisinfrastructuur voorveld WMO	125.000	125.000	-	-
Budgetcoach	83.381	83.381	-	-
Overige < € 70.000	126.000	110.000	-	-
Totaal incidentele lasten	453.381	437.381	0	0
<i>Saldo programma 1</i>	<i>453.381</i>	<i>437.381</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 2				
Lasten				
Versterking dienstverlening Jeugdteam	425.000	425.000	-	-
Basisinfrastructuur voorveld Jeugd	172.000	172.000	-	-
Overige < € 70.000	30.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	627.000	597.000	0	0
<i>Saldo programma 2</i>	<i>627.000</i>	<i>597.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 3				
Lasten				
MFC Keverdijk	235.000			
Versterking biodiversiteit	179.400	179.400	75.000	75.000
Energietransitie	650.000	200.000	-	-
Energiearmoede	824.000	208.000	-	-
Netwerk Circulaire Economie	150.000	-	-	-
Sanering gronddepot Keverdijk	104.000	-	-	-
Gebiedsvisie Bussum Zuid	400.000	-	-	-
Overige < € 70.000	420.000	-	-	-
Kosten pré project fase	200.000	200.000		
Totaal incidentele lasten	3.162.400	787.400	75.000	75.000
Baten				
Onttrekking Reserve Keverdijk	-150.000			
Onttrekking Algemene reserve t.b.v. Saldo Keverdijk	-91.000			
Energiearmoede	-824.000	-208.000	-	-
Onttrekking Algemene reserve grondexploitatie pré project fase	-200.000	-200.000		
Totaal incidentele baten	-1.265.000	-408.000	0	0
<i>Saldo programma 3</i>	<i>1.897.400</i>	<i>379.400</i>	<i>75.000</i>	<i>75.000</i>

Programma 4				
Lasten				
Cultuur (coaches en netwerk/verbinding)	200.000	-	-	-
Overige < € 70.000	12.000	12.000	-	-
Totaal incidentele lasten	212.000	12.000	0	0
<i>Saldo programma 4</i>	<i>212.000</i>	<i>12.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 5				
Lasten				
Extra wijkadviseurs	208.800	208.800	-	-
Bibob coördinator	135.000	135.000	-	-
Talentontwikkeling	200.000	100.000	-	-
Arbeidsmarkttoelage	300.000	300.000	-	-
Opleidingsbudget	200.000	200.000	-	-
Versterking dienstverlening Frontoffice	146.839	146.839	-	-
Overige < € 70.000	91.500	66.500		
Totaal incidentele lasten	1.282.139	1.157.139	0	0
<i>Saldo programma 5</i>	<i>1.282.139</i>	<i>1.157.139</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 6				
Lasten				
GrexBredius	4.324.788	266.906	227.483	142.250
Aanpassing werk vleugel gemeentehuis	95.000	-	-	-
Overige < € 70.000	40.000	15.000	-	-
Vastgoed ontwikkeling	270.000	43.000	-	-
Totaal incidentele lasten	4.729.788	324.906	227.483	142.250
Baten				
Vrijval voorziening spaarhypotheken	-78.738	-	-	-
GrexBredius	-4.350.000	-225.283	-190.366	-
Opbrengst vastgoed ontwikkeling	-270.000	-43.000	-	-
Totaal incidentele baten	-4.698.738	-268.283	-190.366	-
<i>Saldo programma 6</i>	<i>31.050</i>	<i>56.623</i>	<i>37.117</i>	<i>142.250</i>
Saldo begroting	4.502.970	2.639.543	112.117	217.250

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2.023	2.024	2.025	2.026
+ = negatief saldo; - = positief saldo				
Saldo baten en lasten	413	-4.561	-9.178	348
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-703	-432	-231	-229
Begrotingssaldo na bestemming	-291	-4.993	-9.408	119
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	4.503	2.640	112	217
Structurele begrotingssaldi	-4.794	-7.632	-9.520	-99

Structurele mutaties reserves

Structurele reserves	Saldo	Onttrekking	Saldo	Onttrekking	Saldo	Onttrekking	Saldo	Onttrekking	Saldo
	31-12-2022		31-12-2023		31-12-2024		31-12-2025		31-12-2026
Reserve Godelindeschool	2.355.146	64.508	2.290.638	64.508	2.226.130	64.508	2.161.622	64.508	2.097.114
Reserve Egalisatie Talent Primair	32.213	690	31.523	590	30.933	490	30.443	390	30.053
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	716.291	171.394	544.897	140.732	404.165	139.789	264.376	138.847	125.529
Reserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs	1.736.321	0	1.736.321	0	1.736.321	0	1.736.321	0	1.736.321
Reserve Dekking kapitaallasten Dak Villa Zeezicht	600.792	25.749	575.043	25.749	549.294	25.749	523.545	25.749	497.796
Res. Dekking kap.last Grote Proj. Muiden	3.050.000	0	3.050.000	0	3.050.000	0	3.050.000	0	3.050.000
Totaal structurele mutaties reserves	8.490.763	262.341	8.228.422	231.579	7.996.843	230.536	7.766.307	229.495	7.536.813

Balans

Balans

Het balanstotaal, i.c. de materiële vaste activa en de langlopende leningen, neemt de komende jaren toe door investeringen in o.a. onderwijshuisvesting en civiele herinrichtingsprojecten.

Balansontwikkeling	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
<i>Stand per ultimo jaar</i>						
Materiële Vaste Activa	214.684	232.812	248.837	272.397	283.036	279.050
Vlottende activa	22.425	22.158	22.158	22.799	22.886	13.645
Totale Activa	237.109	254.970	270.995	295.196	305.922	292.694
Reserves	50.455	48.202	47.789	52.350	61.528	61.179
Voorzieningen	18.639	18.026	19.285	19.075	19.514	18.021
Langlopende leningen	126.180	146.908	162.087	181.936	183.045	171.658
Vlottende passiva	41.835	41.835	41.835	41.835	41.835	41.835
Totale Passiva	237.109	254.970	270.995	295.196	305.922	292.694

EMU-Saldo

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis, ongeacht of dit ten behoeve van bedrijfsvoering of investering is. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

Het EMU saldo toont een negatief beeld door het hoge volume aan voorgenomen investeringen bij met name onderwijshuisvesting (IHP) en civiele herinrichtingsprojecten.

no.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
		Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenra- ming in begroting 2023	Volgens meerjarenra- ming in begroting 2023	Volgens meerjarenra- ming in begroting 2023	Volgens meerjarenra- ming in begroting 2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.022	-413	4.561	9.178	-348
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.181	9.714	10.222	10.957	11.977
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	5.569	4.034	4.663	4.368	4.479
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	13.594	25.739	33.781	21.596	7.990
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	3.190	3.216	4.456	3.382	5.132
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
	Berekend EMU-saldo	-3.056	-15.619	-18.792	-475	2.986

Stand en verloop reserves

Reserves	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2026
Algemene Reserve	31.753.586	290.596	91.000	31.953.181	4.992.684	0	36.945.865	9.408.298	0	46.354.163	-118.674	0	46.235.490
Bestemmingsreserves:													
Algemene Reserve Grondexploitatie	3.503.718	0	200.000	3.303.718	0	200.000	3.103.718	0	0	3.103.718	0	0	3.103.718
Reserve Parkeren centrum Bussum	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241
Reserve Godelindeschool	2.355.146	0	64.508	2.290.638	0	64.508	2.226.130	0	64.508	2.161.622	0	64.508	2.097.114
Reserve MFC Keverdijk	150.000	0	150.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	943.280	0	0	943.280	0	0	943.280	0	0	943.280	0	0	943.280
Reserve Bovenwijkse voorz. Krijgsman	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818
Reserve Grote projecten Muiden	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000
Reserve Egalisatie Talent Primair	32.213	0	690	31.523	0	590	30.933	0	490	30.443	0	390	30.053
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	716.291	0	171.394	544.897	0	140.732	404.165	0	139.789	264.376	0	138.847	125.529
Reserve Kwaliteitsverbetering Groen Muiden	139	0	0	139	0	0	139	0	0	139	0	0	139
Reserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs	1.736.321	0	0	1.736.321	0	0	1.736.321	0	0	1.736.321	0	0	1.736.321
Reserve Stim. fonds betaalbare woningen	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000
Reserve Dekking kap lasten Dak Villa Zeezicht	600.792	0	25.749	575.043	0	25.749	549.294	0	25.749	523.545	0	25.749	497.796
Res. Dekking kap.last Grote Proj. Muiden	3.050.000	0	0	3.050.000	0	0	3.050.000	0	0	3.050.000	0	0	3.050.000
Totaal bestemmingsreserves	16.447.960	0	612.341	15.835.619	0	431.579	15.404.040	0	230.536	15.173.504	0	229.495	14.944.009
Totaal reserves	48.201.545	290.596	703.341	47.788.800	4.992.684	431.579	52.349.905	9.408.298	230.536	61.527.667	-118.674	229.495	61.179.499

Stand en verloop voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2026
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Spaarpremies hypoth. Ambt.	75.010	3.739	78.738	10	0	0	10	0	0	10	0	0	10
Afkoopsommen begraafrechten	1.278.207	0	103.925	1.174.282	0	103.925	1.070.357	0	103.925	966.432	0	103.925	862.507
Voorziening Pensioen/wachtg. wethouders	5.530.242	204.522	441.669	5.293.095	204.522	441.669	5.055.948	204.522	441.669	4.818.801	204.522	441.669	4.581.654
Voorziening personele kosten	519.779	0	58.244	461.535	0	58.244	403.291	0	58.244	345.047	0	58.244	286.803
Totaal overige voorzieningen	7.403.238	208.261	682.576	6.928.922	204.522	603.838	6.529.606	204.522	603.838	6.130.290	204.522	603.838	5.730.974
Onderhoudsvoorzieningen													
Voorziening onderhoud gebouwen	1.299.794	1.105.349	922.982	1.482.161	1.105.349	1.282.812	1.304.698	1.105.349	1.452.992	957.055	1.105.349	1.827.529	234.875
Voorziening onderhoud wegen	2.472.773	1.742.159	1.167.311	3.047.621	1.742.159	2.297.147	2.492.632	1.742.159	972.988	3.261.803	1.742.159	2.408.822	2.595.140
Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken	-338.391	413.819	625.302	-549.874	413.819	376.501	-512.556	413.819	456.378	-555.115	413.819	395.257	-536.553
Voorziening onderhoud water	168.500	0	0	168.500	0	0	168.500	0	0	168.500	0	0	168.500
Totaal onderhoudsvoorzieningen	3.602.676	3.261.327	2.715.595	4.148.408	3.261.327	3.956.460	3.453.274	3.261.327	2.882.358	3.832.243	3.261.327	4.631.608	2.461.962
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting													
Egalisatie rioolheffing	6.316.611	334.736	0	6.651.347	0	11.592	6.639.755	0	554.093	6.085.662	0	733.593	5.352.069
Egalisatie afvalstoffenheffing	11.817	0	5.608	6.209	0	5.523	686	79.853	0	80.539	76.779	0	157.318
Egalisatie sociale recherche	65.607	8.000	0	73.607	8.000	0	81.607	8.000	0	89.607	8.000	0	97.607
Vervangingsvoorziening riolering	625.787	850.279	0	1.476.066	894.434	0	2.370.500	925.474	0	3.295.974	925.474	0	4.221.448
Totaal voorzieningen derden	7.019.822	1.193.015	5.608	8.207.229	902.434	17.115	9.092.548	1.013.327	554.093	9.551.783	1.010.253	733.593	9.828.443
Totaal voorzieningen	18.025.736	4.662.602	3.403.779	19.284.559	4.368.283	4.577.413	19.075.429	4.479.176	4.040.289	19.514.316	4.476.102	5.969.039	18.021.379

Financiële positie

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Algemene Dekkingsmiddelen						
Belastingen	-13.862	-11.539	-12.207	-12.371	-12.371	-12.371
Algemene uitkering	-81.937	-85.935	-93.525	-95.327	-96.993	-88.065
Dividend	-182	-287	-287	-287	-287	-287
Saldo financieringsfunctie	-1.539	-1.088	-1.433	-1.769	-1.992	-2.149
Overige alg dekkingsmiddelen	-151	2.613	253	4.993	9.408	-119
Totaal	-97.671	-96.237	-107.200	-104.761	-102.235	-102.991
Bedrag voor onvoorzien	0	10	10	10	10	10
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0

Overhead

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Overhead						
Lasten	17.840	21.510	23.977	23.637	22.794	22.883
Baten	-462	-179	-152	-152	-152	-152
Totaal	17.378	21.331	23.825	23.486	22.643	22.731

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen

Het doel van deze paragraaf lokale heffingen is om op één centrale plaats in de begroting alle zaken met betrekking tot de lokale heffingen te groeperen en inzicht te geven in:

- het gemeentelijk beleid (in hoofdlijnen) dat voor de lokale heffingen geldt;
- tariefvoorstellen 2023;
- de lastendruk.

Overzicht lokale heffingen

Met lokale heffingen dragen inwoners en ondernemers in Gooise Meren bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze gemeente. Ook in 2023 ontvangen we een belangrijk deel van onze inkomsten uit lokale heffingen.

Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan ons, zonder dat hier een directe tegenprestatie tegenover staat.
- Retributies heffen we als we één van onze bezittingen beschikbaar stellen, of als we een dienst verlenen aan een persoon of onderneming.
- Leges zijn vergoedingen voor kosten die we maken voor de administratieve handelingen, zoals informatie geven of vergunningen verstrekken.

Lokale heffingen zijn algemeen of hebben betrekking op een bestemming.

Algemene heffingen (belastingen)

- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Roerende zaakbelasting (RZB)
- Precariobelasting
- Toeristenbelasting
- Watertoeristenbelasting
- Reclamebelasting
- Parkeerbelasting

Bestemmingsheffingen

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgelden
- Bouwleges
- Overige leges

De opbrengsten van algemene heffingen zijn vrij besteedbaar.

Voor bestemmingsheffingen geldt dat de vast te stellen tarieven niet mogen leiden tot geraamde opbrengsten die hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal kostendekkende tarieven).

Beleid lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente.

Het beleid van de gemeente Gooise Meren is als volgt samen te vatten: "De inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een belangrijke bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen".

De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van uitgegaan wordt dat de leges en bestemmingsheffingen kostendekkend blijven c.q. worden. De OZB opbrengst wordt, anders dan de gebruikelijke indexering en de areaaluitbreidingen, niet verder verhoogd.

De geraamde opbrengsten van belastingen, leges en bestemmingsheffingen zijn in de begroting 2023 verhoogd met het inflatiepercentage van 4,1%. Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd.

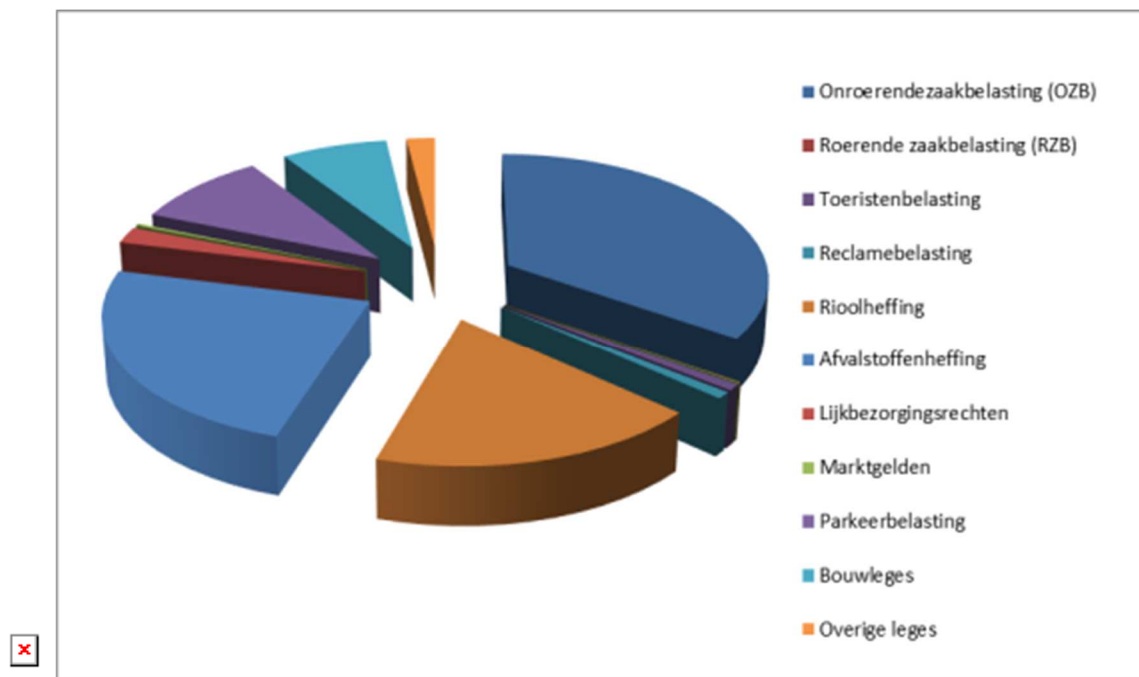
De enige uitzondering hierop is de rioolbelasting. Gelet op het uitgangspunt van 100% kostendekking van het product Riolerings wordt er bij de bepaling van de tarieven naast de indexering ook rekening gehouden met een autonome stijging (1% voor 2023).

Opbrengsten en tarieven lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2023 een totale belastingopbrengst geraamd van circa € 34,2 miljoen. De samenstelling van de voor 2023 geraamde opbrengst ziet er als volgt uit:

Heffing	% aandeel	Opbrengst 2023
Onroerendezaakbelasting (OZB)	34,69%	€ 11.870.450
Roerende zaakbelasting (RZB)	0,04%	€ 12.111
Precariobelasting	0,12%	€ 41.800
Toeristenbelasting	0,83%	€ 283.030
Reclamebelasting	0,85%	€ 290.942
Rioolheffing	18,22%	€ 6.234.168
Afvalstoffenheffing	24,12%	€ 8.254.039
Lijkbezorgingsrechten	2,07%	€ 707.907
Marktgelden	0,30%	€ 104.239
Parkeerbelasting	9,47%	€ 3.242.045
Bouwleges	7,33%	€ 2.506.928
Overige leges	1,97%	€ 672.484
Totaal	100,00%	€ 34.220.143

Grafiek: Verdeling opbrengst gemeentelijke heffingen

Belastingen en heffingen

Belastingen op onroerende zaakbelastingen Gooise Meren 2023 (OZB)

De berekening en de vaststelling van de OZB tarieven 2023 is feitelijk een reken technische aangelegenheid, omdat wordt uitgegaan van de geraamde OZB opbrengst, inclusief indexering. Met gebruikmaking van de gecorrigeerde WOZ-waarde (voor belastingjaar 2023 met waarde peildatum 1-1-2022) en de geraamde OZB opbrengst 2023 komen de OZB tarieven voor 2023 voor de gemeente Gooise Meren dan uit op de volgende percentages:

Tariefgroepen	Geraamde OZB opbrengst	Gecorrigeerde WOZ waarde	Percentage
Woningen eigenaar	€ 9.352.280	€ 15.084.324.000	0,0620%
Niet- woningen eigenaar	€ 1.563.802	€ 1.048.827.326	0,1491%
Niet - woningen gebruiker	€ 954.368	€ 849.837.563	0,1123%

Met deze OZB tarieven zal de in de begroting van Gooise Meren geraamde netto OZB opbrengst 2023 van € 11.870.450 worden gerealiseerd.

De genoemde tarieven zijn nog niet definitief. Vanwege het feit dat de taxaties van al het vastgoed nog in een begin stadium verkeren, wordt er in het 4e kwartaal een definitieve berekening gemaakt.

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten Gooise Meren 2023 (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen, namelijk de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB). De totaal geraamde opbrengst voor deze belastingen in 2023 bedraagt € 12.111. De tarieven voor de RZB zijn op grond van de wet (art. 221 Gemeentewet) gelijk aan die van de OZB.

Tarieven en opbrengsten

Tarieven Gooise Meren 2023

In onderstaande tabel worden de tarieven voor het jaar 2023 weergegeven.

Heffing	Grondslag	Tarief 2023
Algemene heffingen		
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde woning	0,0620%
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde niet-woning	0,1491%
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde niet-woning	0,1123%
RZB	Zie OZB	Zie OZB
Precariobelasting	Zie verordening	Zie verordening
Toeristenbelasting	Per overnachting	€ 1,89
Watertoeristenbelasting	Per etmaal	€ 1,89

Heffing	Grondslag	Tarief 2023
Bestemmingsheffingen		
Rioolheffing woning eigenaar	Per aansluiting op de riolering	€ 220,85
Rioolheffing niet-woning gebruiker [1]	Niet meer afgevoerd dan 500	€ 215,14
Rioolheffing niet-woning gebruiker	501-1.000 m ³	€ 322,71
Rioolheffing niet-woning gebruiker	1.001-2.000 m ³	€ 645,42
Rioolheffing niet-woning gebruiker	2.001-5.000 m ³	€ 1.506,00
Rioolheffing niet-woning gebruiker	5.001-10.000 m ³	€ 3.227,15
Rioolheffing niet-woning gebruiker	> 10.000 m ³	€ 6.454,27
Afvalstoffenheffing gezinnen *	Eénpersoonshuishouden	€ 239,57
Afvalstoffenheffing gezinnen *	Meerpersoonshuishouden	€ 376,52

1] Gebaseerd op gemiddeld verbruik

Kostendekkende heffingen

Per onderdeel worden kostenonderbouwingen opgesteld zodat inzichtelijk wordt gemaakt welke kosten zijn toe te rekenen en wat de inkomsten zijn. Daarnaast wordt rekening gehouden met de rente- en overheadregels van de BBV. Hiermee kan de kostendekkendheid worden bepaald. In onderstaande overzichten worden voor afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten en marktgelden de aansluitingen gepresenteerd op basis van kostendekkendheid, conform de uitkomsten van het onderzoek naar de juiste onderbouwing van deze heffingen/rechten. Omdat voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing het uitgangspunt 100% kostendekkendheid is, wordt het saldo onttrokken uit (dekking < 100%) dan wel gestort in (dekking > 100%) de egalisatievoorziening. Btw is een toegestaan onderdeel van het tarief.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld afval	6.621
Inkomsten taakveld afval, excl. heffingen	-11
Netto kosten taakveld	6.611
Toe te rekenen kosten kwijtschelding	220
Overhead	49
BTW op exploitatie en investeringen	1.380
Totale kosten	8.260
Opbrengst heffingen	8.254
Dekkingspercentage	99,90%

Na onttrekking van € 6.000 aan de voorziening Egalisatie afvalstoffenheffing wordt 100% kostendekkendheid gerealiseerd.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld riolering	4.934
Inkomsten taakveld riolering, excl. heffingen	-42
Netto kosten taakveld	4.892
Overhead	406
BTW op exploitatie en investeringen	758
Totale kosten	6.057
Opbrengst heffingen	6.234
Dekkingspercentage	103%

Het voordelig resultaat op riolering wordt toegevoegd aan de voorziening Egalisatie rioolheffing en blijft beschikbaar voor dekking van tegenvallers bij riolering.

Berekening van kostendekkendheid van de begraafrechten	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld begraven	1.176
Inkomsten taakveld begraven, excl. heffingen	-110
Netto kosten taakveld	1.066
Overhead	573
Totale kosten	1.640
Opbrengst heffingen	708
Dekkingspercentage	43%

Berekening van kostendekkendheid van de marktgelden	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld marktgelden	114
Inkomsten taakveld marktgelden, excl. heffingen	-2
Netto kosten taakveld	111
Overhead	60
BTW	10
Totale kosten	181
Opbrengst heffingen	104
Dekkingspercentage	58%

Berekening van kostendekkendheid van de leges in totaal	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld leges	2.380
Inkomsten taakveld leges, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	2.380
Overhead	1.611
Totale kosten	3.991
Opbrengst heffingen	3.106
Dekkingspercentage	78%

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 1; Algemene dienstverlening	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld leges titel 1	576
Inkomsten taakveld leges titel 1, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	576
Overhead	373
Totale kosten	950
Opbrengst heffingen	530
Dekkingspercentage	56%

Titel 1 betreft Algemene dienstverlening. Voorbeelden zijn: Burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen.

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 2; Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld leges titel 2	1.589
Inkomsten taakveld leges titel 2, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	1.589
Overhead	1.043
Totale kosten	2.632
Opbrengst heffingen	2.537
Dekkingspercentage	96%

Titel 2 betreft Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning. Voorbeeld: Omgevingsvergunningen.

Berekening van kostendeckendheid van de leges Titel 3; Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakveld leges titel 3	214
Inkomsten taakveld leges titel 3, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	214
Overhead	195
Totale kosten	409
Opbrengst heffingen	39
Dekkingspercentage	9%

Titel 3 betreft Dienstverlening vallend onder Europese richtlijnen. Voorbeelden zijn: Horeca, organiseren van evenementen en markten.

Lokale belastingdruk voor huishoudens

De lokale belastingdruk voor huishoudens is gerelateerd aan het wonen. Dit betekent dat de berekeningen van de belastingdruk per huishouden (gebruikers en/of eigenaren van woningen) aan de hand van de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing (meerpersoons) en de rioolheffing. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de lokale belastingdruk, gerelateerd aan de waarde van de woning. Deze berekeningen zijn indicatief. De gemiddelde (WOZ)-waarde van een woning in Gooise Meren voor belastingjaar 2023 (peildatum 1-1-2022) is circa € 562.000.

Gemiddelde woonlasten	
<i>Gemiddelde waarde woning (1-1-2022)</i>	€ 562.000
Onroerendezaakbelasting	€ 348,23
Afvalstoffenheffing	€ 376,52
Rioolheffing	€ 220,85
Totaal	€ 945,60

Op basis van de gemiddelde WOZ-woningwaarde per gemeente en de gegevens van 2022 zijn de woonlasten per huishouden van de gemeenten in de regio in beeld gebracht (bron Coelo).

Gemeente	Tarief OZB	OZB Bedrag	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal woonlasten
Baarn	0,0930%	€ 480	€ 241	€ 399	€ 1.120
Blaricum	0,0957%	€ 834	€ 215	€ 342	€ 1.391
Gooise Meren	0,0645%	€ 338	€ 210	€ 361	€ 909
Hilversum	0,0721%	€ 362	€ 183	€ 376	€ 921
Huizen	0,0544%	€ 252	€ 230	€ 367	€ 849
Laren	0,0954%	€ 884	€ 244	€ 362	€ 1.490
Wijdmeren	0,1198%	€ 637	€ 235	€ 344	€ 1.216
Gemiddeld regio	0,0850%	€ 541	€ 223	€ 364	€ 1.128

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2019. Alleen voor de afvalstoffenheffing wordt in 2023 kwijtschelding verleend. Voor andere gemeentelijke belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

Deze paragraaf heeft als doel: het inzicht geven in het beleid van de gemeente met betrekking tot risico's, het totaal aan financiële risico's afzetten tegen de beschikbare middelen en inzicht en beoordeling van de financiële positie aan de hand van kengetallen. In lijn met de nieuwe Nota Risicomanagement zijn er een aantal verbeteringen doorgevoerd in deze paragraaf. Zo wordt er onderscheid gemaakt tussen de incidentele en structurele risico's, weerstandscapaciteit en worden bij de top 10 van financiële risico's beheersmaatregelen genoemd.

Risicomanagement

De ambitie voor het omgaan met risico's is beschreven in de Nota Risicomanagement: 'Er is open en transparante communicatie over risico's via dialoog. De onderkende risico's worden gewogen en beheerst en de organisatie kent een goede balans tussen risico's nemen en beheersen (risicobereidheid). Door iedereen bewust te maken van de meerwaarde en het werken met risico's te integreren in de processen, zal het meer en meer vanzelfsprekend worden.'

Door inzicht in de (financiële) risico's is de organisatie in staat om bewust besluiten te nemen. Om inzicht in de risico's te verkrijgen, worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gooise Meren in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van de applicatie NARIS, waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 115 grote financiële risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg/impact. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

Financieel

$X > € 1.000.000$

$€ 500.000 < X < € 1.000.000$

$€ 100.000 < X < € 500.000$

$€ 10.000 < X < € 100.000$

$X < € 10.000$

Kans

	1%	10%	25%	50%	75%
$X > € 1.000.000$	2	5	4	2	
$€ 500.000 < X < € 1.000.000$	2	4	5	3	
$€ 100.000 < X < € 500.000$	2	11	16	11	11
$€ 10.000 < X < € 100.000$	6	12	8	6	5
$X < € 10.000$					

Top 10 financiële risico's

In onderstaande tabel zijn tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg, de beheersmaatregelen en het percentage dat aangeeft hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg (€ 16.090.080 zie 'Benodigde weerstandscapaciteit'). In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Jaarstukken 2021) nieuw (N) of ongewijzigd (O) is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Toelichting grootste wijzigingen top 10

Er zijn twee nieuwe risico's in de top 10. Het grootste nieuwe risico betreft het project Warmtenet in

Muiderberg. Voor de overige risico's zijn met name de kans en hoogte van bedragen aangepast, zoals bijvoorbeeld bij de risico's die betrekking hebben op de gevolgen van de (nieuwe) corona-pandemie.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	
1	Krijgsman: Door de KNSF is een arbitragezaak aangespannen over een aantal onderdelen van de Vaststellingsovereenkomst (VOK), die de gemeente en de KNSF/ Krijgsman in 2014 hebben gesloten. De arbitragezaak is nog lopende. De gemeenteraad zal over de stand van zaken vertrouwelijk worden geïnformeerd.	Incidenteel: Hogere uitgaven en mogelijke budgetoverschrijding.	Zorgvuldige juridisch begeleiding en dossieropbouw	22,60%	O
2	Warmtenet Muiderberg: Door het (nog) niet kunnen binnenhalen van subsidies van het rijk loopt het project vertraging op en is de businesscase van het Warmtebedrijf nog niet sluitend. Hierdoor kunnen ook sommige koppelkansen met onderhoudsprojecten niet worden benut.	Incidenteel: Hogere uitgaven en niet kunnen terugvorderen lening.	Nieuwe scenario's uitwerken met het Warmtebedrijf en zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden.	10,30%	N
3	Jeugd: De verwachting is een toename van de uitgaven voor individuele jeugdhulp, vanwege een stijging van de vraag. Deze stijging kent verschillende oorzaken: - een toename van het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in lijn met de trend van de afgelopen jaren; - een toename van de kosten per jeugdige door inzet van zwaardere en dus duurdere vormen van jeugdhulp (o.a. Verblijf); - uitstroom uit jeugdhulp die achterblijft bij de instroom, doordat jeugdigen steeds langer jeugdhulp ontvangen.	Structureel: Hogere uitgaven en mogelijke budgetoverschrijding.	Monitoren effecten en aanpassen prognoses. Maatregelen volgen uit de regionale 'Verkenning naar een financieel gezond sociaal domein'.	5,40%	O
4	Bouwkosten: Aanbesteding van het werk valt hoger uit dan geraamd of er zijn geen bouwers te vinden.	Structureel: Hogere uitgaven en mogelijke budget en krediet overschrijdingen. Uitstel van projecten.	Meerdere aanbieders benaderen. Aanpassen budgetten en kredieten.	4,70%	O
5	Wmo: Sinds de invoering van het abonnementstarief (vaste lage eigen bijdrage ongeacht duur en omvang hulp- en ondersteuning) ontvangen gemeenten minder eigen bijdragen. Daarnaast heeft het abonnementstarief een aanzuigende werking bij vooral de huishoudelijke hulp. Verder is er toename van Wmo-kosten door: - een autonome groei a.g.v. vergrijzing - een hogere instroom a.g.v. ambulantisering en kortdurende opnames in ziekenhuizen waardoor inwoners eerder naar huis gaan en een beroep doen op de Wmo - hogere instroom jongvolwassen (20 tot 40 jaar) door geen perspectief op werk.	Structureel: Hogere uitgaven en mogelijke budgetoverschrijding. Het kabinet stelt geen middelen beschikbaar om dit financieel te compenseren, wel is over een periode van 3 jaar een monitor ingesteld.	Monitoren effecten en aanpassen prognoses. Aankaarten problematiek en noodzaak hogere vergoedingen bij het Rijk. Aanpassen budgetten.	3,50%	O

6	Pandemie COVID-19: De coronacrisis heeft nog steeds een impact op de gemeentelijke financiën, maar de hoogte ervan en ook de duur blijven onzeker.	Incidenteel en structureel: Verminderde inkomsten en verminderde vergoedingen vanuit het Rijk en verhoogde uitgaven.	Monitoren corona effecten. Bijstellen van prognoses en begroting. Gebruik maken van vergoedingen vanuit het Rijk en provincie.	3,50%	O
7	ICT Ransomware en phishing: De ICT-systemen en- of data worden ontoegankelijk. Systemen zullen niet beschikbaar zijn en gegevens zullen niet meer te openen zijn. De dienstverlening naar interne medewerkers en burgers zal hier hinder van ondervinden.	Incidenteel: Hogere uitgaven voor het terugzetten van data en/of opnieuw opzetten van systemen, inhuur expertise.	Inzetten op bewustwording medewerkers informatiebeveiliging. Tweestapsverificatie, back-ups, etc.	2,60%	O
8	Dagbesteding vervoer: Onderzoek vervoer dagbesteding zorgaanbieder King Arthur Groep en zorgaanbieder Onvergetelijk Leven (regionale pilot is verlengd). Doel: 1. zorgen dat dagbesteding beschikbaar blijft voor ouderen in Gooi en Vechtstreek; 2. beter inzicht krijgen in de (on)mogelijkheden van bundeling van het dagbestedingsvervoer met het Wmo-vervoer en het leerlingenvervoer. Contracten worden opgebroken.	Structureel: Hoger uitgaven bij nieuwe contracten	Pilot goed evalueren en punten meenemen bij nieuwe contracten	2,50%	N
9	Juridische procedures en behandelen WOB-verzoeken	Structureel: Hogere uitgaven en mogelijke budgetoverschrijding. Extra beslag op ambtelijke organisatie en rechtsaankosten	Zorgvuldige juridisch begeleiding en dossieropbouw.	2,20%	O
10	Project Crailo: Het niet behalen van een positief resultaat van de grondexploitatie. Totale risico afgeleid uit de risicoanalyse van de grondexploitatie (maart 2021) en gecorrigeerd voor het deel van Gooise Meren in de Crailo B.V. (45%).	Incidenteel: Verminderde inkomsten en verhoogde uitgaven.	Monitoren ontwikkelingen woningbouw en grondexploitatie. Wijzigen van de plannen.	1,80%	O

Weerstandsvermogen

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat bij een betrouwbaarheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 16.090.080. Op basis van de incidentele risico's is dit € 12.060.158 en voor het structurele deel € 4.029.922.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen.

Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit is wenselijk, omdat je een risico met structurele gevolgen niet structureel mag dekken met een reserve en anderzijds voor een incidenteel risico het onwenselijk is om direct structurele middelen in te zetten (OZB, beleid aanpassen). De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is het verschil tussen het gehanteerde tarief en het maximale tarief alvorens tot een artikel 12 gemeente gerekend te worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2023 (bedragen in €)	Incidenteel	Structureel	Totaal 2023	2024	2025	2026
Algemene reserve per 1 januari	34.879.406		34.879.406	31.953.182	46.354.163	46.235.490
Onbenutte belastingcapaciteit		15.687.465	15.687.465	15.687.465	15.687.465	15.687.465
Begrotingsruimte		0	0	0	0	0
Stelpost onvoorzien		10.400	10.400	10.400	10.400	10.400
Totale weerstandscapaciteit	34.879.406	15.697.865	50.577.271	47.651.047	62.052.028	61.933.355

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten, ook wel 'weerstandratio', wordt in onderstaande figuur en tabel weergegeven, waarbij het van belang is dat de beschikbare capaciteit groter is dan de benodigde capaciteit.

Ratio weerstandsvermogen	Incidenteel	Structureel	Totaal 2023	2024	2025	2026
Benodigde weerstandscapaciteit	12.060.158	4.029.922	16.090.080	16.090.080	16.090.080	16.090.080
Beschikbare weerstandscapaciteit	34.879.406	15.697.865	50.577.271	47.651.047	62.052.028	61.933.355
Ratio	2,9	3,9	3,1	3,0	3,9	3,8

Om te weten of de berekende ratio een 'uitstekend' of 'onvoldoende' vermogen aangeeft, wordt onderstaande tabel gebruikt van de Universiteit Twente. De norm is in de Nota Risicomanagement vastgesteld op minimaal een C (1.0-1.4). De ratio van Gooise Meren valt voor zowel incidenteel als structureel in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C (norm)	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Netto schuldquote	69,5%	87,8%	93,0%	107,2%	106,2%	104,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	69,3%	87,8%	93,0%	107,2%	106,2%	104,8%
Solvabiliteitsratio	21,3%	18,3%	17,6%	17,7%	20,1%	20,9%
Structurele exploitatieruimte	2,2%	0,1%	2,8%	4,8%	6,1%	0,1%
Grondexploitatie	4,9%	4,4%	3,3%	3,4%	3,5%	0,0%
Belastingcapaciteit	103,5%	110,9%	110,9%	111,8%	111,8%	111,8%

De hieronder gebruikte categorieënindeling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden die de provincie als toezichhouder hanteert. De netto schuldquote en de solvabiliteitsratio worden in de begrotingsperiode vooral beïnvloed door het forse volume aan voorgenomen investeringen. Dit vraagt om zorgvuldige beoordeling van de wensen, prioritering en het maken van keuzes.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

De netto schuldquote valt in 2023 onder categorie B, matig risico.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en
Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

De Algemene Reserve stijgt door de incidentele begrotingsoverschotten. Het percentage verbetert vanaf 2025.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is positief, ofwel alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Grondexploitatie risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 3,3% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is. De enige Grondexploitatie betreft de gebiedsontwikkeling Bredius.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol

Categorie B = 95-105% matig risico

Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 110,9% valt Gooise Meren onder categorie C, zeer risicovol. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen iets hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dat zorgt voor een gemiddeld hogere OZB-last (onroerendezaakbelasting). Het percentage (tarief per eenheid) van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland. Dat tarief van Gooise Meren (0,062) ligt ruim onder het door het Ministerie bepaalde 'redelijk peil' voor toelating tot artikel 12, zijnde 0,1729 (i.c. berekening onbenutte belastingcapaciteit), waardoor wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico zien.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is.

Door het hoge voorgenomen investeringsvolume blijft monitoring noodzakelijk.

Rapportcijfer kengetallen

In de in 2021 vastgestelde nota Beoordeling Kengetallen hebben we een andere wijze van presenteren voorgesteld, met name om de kengetallen samen te beoordelen. We volgen hierbij de eerder door de raad vastgestelde berekening, waarbij alle kengetallen worden gewaardeerd en leiden tot een rapportcijfer. De streefwaarde voor Gooise Meren voor dat rapportcijfer is vastgesteld op 7 (6,9), de minimumwaarde op 6 (5,9). Voor een duurzame balans in de begroting zijn een goede ratio weerstandsvermogen en een goed rapportcijfer kengetallen essentieel. Door storting van de begrotingssaldi in de Algemene Reserve komt het rapportcijfer op de streefwaarde.

Rapportcijfer	Minst risicovol (A)		Neutraal (B)		Meest risicovol (C)	
	%	Punten	%	Punten	%	Punten
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	< 90	3	90 - 130	2	> 130	1
Solvabiliteitsratio	> 50	4	20 - 50	2,7	< 20	1,3
Structurele exploitatieruimte	> 0	1	0	0,6	< 0	0,3
Grondexploitatie	< 20	1,5	20 - 35	1	> 35	0,5
Belastingcapaciteit	< 95	0,5	95 - 105	0,3	> 105	0,1
Totaalcijfer		10		6,6		3,2

Rapportcijfer	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	3,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Solvabiliteitsratio	2,7	1,3	1,3	1,3	2,7	2,7
Structurele exploitatieruimte	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Grondexploitatie	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Belastingcapaciteit	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal rapportcijfer	8,5	6,9	5,9	5,9	7,3	7,3

Streefwaarde

Voldoende

Onvoldoende

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

1. Riolering
2. Gebouwen
3. Kunstwerken
4. Wegen
5. Water
6. Groen
7. Spelen
8. Sport
9. Begraafplaatsen
10. (straat)Meubilair
11. Verlichting & verkeersregelinstallaties (VRI)

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting
4. De ontwikkelingen in 2023

Beleidskader

De vastgestelde Visie Buitenruimte is vertaald naar beheerplannen voor de verschillende kapitaalgoederen. Hierin zijn de financiële middelen ten behoeve van het regulier onderhoud, storingsonderhoud, het planmatig (groot)onderhoud alsmede de benodigde vervangingsinvesteringen opgenomen. De kapitaalgoederen worden conform de vastgestelde beheerplannen beheerd.

Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat.

Nr.	Kapitaalgoed	Beheer-/beleidsplan	Looptijd tot en met	Begrote exploitatielast 2023 bedragen x €1.000 *
1	Riolering	Beheerplan Riolering	2025	790
2	Gebouwen	Beheerplan Gebouwen	2025	750
3	Kunstwerken	Beheerplan Civiele Kunstwerken	2025	167
4	Wegen	Beheerplan wegen	2025	1.528
5	Water	Beheerplan Water	2025	208
6	Groen	Beheerplan Groen	2025	2.060
7	Spelen	Beheerplan Speelvoorzieningen	2025	170
8	Sport	Beheerplan Buitensportaccommodaties	2025	574
9	Begraafplaatsen	Beheerplan Begraafplaatsen	2025	230
10	(straat)Meubilair	Beheerplan Meubilair	2025	150
11	Verlichting en verkeersregelininstallaties	Beheerplan Openbare verlichting en verkeersregelininstallaties	2025	311
			Totaal	6.938

* Bedragen zijn exclusief de uren eigen personeel. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Ontwikkelingen 2023

Areaaluitbreiding

Eind 2022 zal het Plan Buyten den Veste te Naarden (Storkterrein) in beheer worden overgedragen aan de gemeente. In totaal 5.000 m² openbare ruimte nieuw te onderhouden areaal.

De Krijgsman is een gebiedsontwikkeling waarin circa 10 fases nieuwbouw wordt gerealiseerd. Met de oplevering van fase 3 t/m 5 zal in 2023 het areaal met 50.000 m² worden uitgebreid. Voor het jaarlijkse periodiek onderhoud is een structurele verhoging van diverse exploitatiebudgetten benodigd.

1. Riolering

Onderhoud

Ook dit jaar worden alle straat- en trottoirkolken, wordt het een deel van hoofdriool gereinigd en geïnspecteerd en vindt planmatig beheer en onderhoud van de gemalen en pompputten plaats. Voorkomende schade aan het hoofdriool wordt gelijk opgepakt en hersteld. Alle gemalen en pompputten worden gereinigd

en er wordt een controlerende gedaan. Om de rioolpompen, overstorten, bergbezinkvoorzieningen en het grondwatermeetnet op afstand te kunnen controleren, te bedienen en/of uit te lezen, vindt de aanbesteding van de benodigde hoofdpomp/meetsystemen begin 2023 plaats.

Grootschalige vervanging

In 2022 is er een start gemaakt met de voorbereiding voor de vervanging van de riolering in de Spiegelstraat e.o. en de Graaf Wichmanlaan e.o. (Bussum) en het Van der Helstpark e.o. (Muiderberg). De uitvoering van deze projecten starten dit jaar.

Verder wordt een start gemaakt met de voorbereiding van andere herinrichtingsplannen voortkomend uit het nieuwe GRP 2023-2026.

2. Gebouwen

Medio 2023 zal de huidige raamovereenkomst met de bouwkundig aannemer aflopen. Een nieuwe aanbesteding zal begin van het jaar worden opgestart. Het groot onderhoud zal volgens de meerjarenonderhoudsbegroting worden uitgezet. Begin 2023 zal de nieuwbouw Sportcentrum Bredius door de asset Gebouwen in beheer worden genomen. Eind 2022 zal de nieuwbouw Brandweerkazerne Muiden worden opgeleverd. Het huidige pand zal hiermee overtallig zijn en wordt afgestoten. De nieuwe locatie wordt eigendom van Brandweer Gooi en Vechtstreek. De gemeente zal hier enkel huurder zijn van het openbare toiletgedeelte en een kantine als wijkpost voor Beheer en Service. Het groot onderhoud voortkomend uit de SIM-subsidies voor monumentale panden zal verder worden uitgezet. De meerjaren onderhoudsbegrotingen zullen verder worden verfijnd.

We gaan dit jaar uitvoering geven aan de duurzaamheidsmaatregelen vanuit het ESCo-project (*MITS GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD*). Het pakket duurzaamheidsmaatregelen voor het reguliere areaal (dus zonder de panden die onder het ESCo-project vallen) zullen worden geactualiseerd en aan de raad worden aangeboden.

We gaan een vastgoedsysteem aanschaffen, waarmee ook het energieverbruik gemonitord kan worden.

3. Kunstwerken

Het veilig houden en het goed functioneren van de kunstwerken wordt jaarlijks gewaarborgd door middel van planmatige onderhoudswerkzaamheden en het inspecteren van de kunstwerken. Het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd door de contractaannemer. De gecontracteerde werkzaamheden betreffen het reinigen van de bruggen, het smeren en mechanisch op orde houden van de bruggen. Storingen en schades aan de beweegbare bruggen worden ook opgelost door de contractaannemer.

De bediening van de beweegbare bruggen in de kernen van Muiden en Muidenberg wordt door Waternet uitgevoerd. De bruggen in de kern Naarden wordt door de afdeling Beheer en Service bediend.

Naast de onderhoudswerkzaamheden worden er ook groot onderhoud of vervangingswerkzaamheden uitgevoerd volgens het Beheerplan Kunstwerken. De voorbereiding hiervan is gestart en zal worden uitgevoerd zoals:

- Hakkelaarsbrug; groot onderhoud, vervangen verkeerseinen;
- Risico-inventarisatie en evaluatie en eventuele daaruit voortvloeiende aanpassingen op beweegbare bruggen in het kader van bedieningsveiligheid.

De brug gelegen in de Hooftlaan moet hersteld worden. In 2023 wordt de brug hersteld. Daarnaast vindt er een areaaluitbreiding plaats door toevoeging van de bruggen in het Naarderbos. Ook zijn er gesprekken gaande met het Rijksvastgoedbedrijf en Vattenfall over de overname van respectievelijk de Groenebrug en de PENbrug door de gemeente.

4. Wegen

Beheer

In Beheerplan Wegen heeft een verdere uitdieping van de onderhoudsplanung plaatsgevonden inclusief de financiële vertaling daarvan. Tevens is er aandacht voor een integrale benadering van het kapitaalgoed Wegen, doordat ook aspecten als gladheidsbestrijding en straatreiniging zijn betrokken.

Onderhoud

Het gangbaar en veilig houden van de wegen is een belangrijk taak en vindt dagelijks plaats. De meldingen van bewoners of weggebruikers worden geregistreerd en zo snel mogelijk opgelost. Het klein dagelijks onderhoud wordt hoofdzakelijk door onze eigen medewerkers van Beheer en Service uitgevoerd. Ook kan een

contractaannemer ingezet worden. In 2021 is rondom de kernen Muiden en Muiderberg gestart met uitvoering van de werkzaamheden die voortkomen uit het Wegenbeheerplan. De uitvoering van deze werkzaamheden wordt projectmatig in fases uitgevoerd en lopen door in 2023. De uit te voeren maatregelen worden integraal uitgevoerd met de vakdisciplines riolering, groenvoorzieningen, openbare verlichting en speelplaatsen.

De uitvoering van het onderhoud deelproject Muiden Zuid/West is het 3e kwartaal 2022 gestart en loopt qua uitvoering door in het volgende jaar. Het wegenareaal van de gemeente is eind 2022 geïnspecteerd. Met deze nieuwe inspectieresultaten wordt de huidige onderhoudsstaat van de wegen, zoals de elementenverhardingen (klinkers, tegels) en de asfaltverhardingen, geactualiseerd. De te nemen onderhoudsmaatregelen vanuit deze inspectie worden getoetst en planmatig uitgevoerd. Het gaat dan om wegvakken die bestaan uit elementenverharding of asfaltverharding. De nieuwe asfalt deklagen worden uitgevoerd in een geluidreducerend asfalt, zodat omwonenden minder last hebben van geluidsoverlast door motorvoertuigen.

Grootschalige vervangingen – herinrichtingsprojecten

In 2022 is er een start gemaakt met de voorbereiding voor de projecten Spiegelstraat e.o., de Graaf Wichmanlaan e.o. (beiden Bussum) en het Van der Helstpark e.o. (Muiderberg). Bewoners van deze wijk zijn betrokken bij de projecten door middel van informatieavonden en enquêtes. De uitvoering van deze projecten start in 2023. De projecten Vesting Oost Muiden, Vesting West Muiden, Buitendijken Muiderberg staan gepland 2023 – 2025. Echter deze projecten zijn nog niet in voorbereiding. Dit heeft te maken met het in kaart brengen van werkzaamheden en planning van nutsvoorzieningen. Tevens wordt in de komende jaren in Muiden, Muiderberg en Naarden een glasvezelnetwerk aangelegd.

In 2021 is het project Beerensteinerlaan e.o. in uitvoering gegaan. De bovengrondse weginrichting in deze laan en straten wordt gewijzigd, gelijktijdig met deze uitvoering wordt de riolering vervangen en worden alle verhardingen vernieuwd. De verwachting is dat dit project medio 2023 gereed is.

Verder wordt een start gemaakt met de voorbereidingen van de herinrichtingsprojecten die voortkomen uit het nieuwe GRP 2023-2026 en het Kaderplan Verkeer Centrum Bussum, zoals de rioolvervanging en herinrichting van diverse wegen in Het Spiegel en het centrum van Bussum.

Toegankelijkheid wegen

In het kader van inclusie en de uitvoering van de Visie Buitenruimte verbeteren we de toegankelijkheid van de openbare ruimte van Gooise Meren. Het gaat om de toegankelijkheid bij oversteeklocaties en stoepen, het in- en uitlopen van openbare voorzieningen en de haltering locaties openbaar vervoer. Ook wordt in de ontwerpfase van een nieuw inrichtingsplan de toegankelijkheid van de openbare ruimte getoetst aan de hand van de CROW-richtlijnen.

Straatreiniging

Het kwaliteitsniveau voor de straatreiniging binnen Gooise Meren wordt op beeldkwaliteit onderhouden. De afgelopen jaren is voor het gehele beheerareaal inclusief de stationsgebieden het kwaliteitsniveau 'voldoende' gehanteerd. In de Visie Buitenruimte is vastgesteld dat de centra van de twee stadskernen, vesting Naarden en vesting Muiden op het kwaliteitsniveau 'goed' worden onderhouden. In het voorkeursscenario in de vastgestelde beheerplannen wordt dit onderscheid losgelaten en wordt overal beeldkwaliteitsniveau C gehanteerd.

5. Water

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de waterwegen, zoals het verwijderen van riet, overtollige waterplanten en drijfvuil, is in 2022 het areaal aan water, beschoeiingen/damwanden wat door de gemeente onderhouden moet worden, in kaart gebracht. Dit jaar worden deze arealen op staat van onderhoud en gebreken geïnspecteerd en daar waar nodig wordt onderhoud uitgevoerd.

6. Groen

Groen is een kernkwaliteit van onze gemeente die we willen behouden en het liefst willen versterken. Het periodiek onderhoud en correctief onderhoud van groen heeft betrekking op alle beplantingen, bomen en grasachtige vegetaties die bij Gooise Meren in eigendom en beheer zijn.

Bij onderhoud wordt geen onderscheid gemaakt tussen groot en dagelijks onderhoud. Er is eigenlijk geen sprake van groot onderhoud, aangezien de werkzaamheden jaarlijks terugkeren. Het klein of dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks bekostigd vanuit de exploitatie. De reconstructies of vervangingen worden beschouwd als investeringen. Jaarlijks vervangen we een deel van de beplantingen. Bij deze vervangingen is het streven de biodiversiteit te vergroten. Dit helpt bijvoorbeeld bij de bestrijding van de eikenprocessierups

doordat meer natuurlijke vijanden aanwezig zijn in het groen. Bij een grotere biodiversiteit zijn de risico's op ziektes en plagen kleiner. Ook monitoren we de ontwikkeling van de Japanse Duizendknoop, Reuzenberenklauw en de verspreiding van eikenprocessierups nauwlettend. Op basis van de resultaten van de technische inventarisatie in 2022 worden in 2023 plantvakken met sierheesters gerenoveerd/ omgevormd met het oog op beheersbaarheid. Bij de soortkeuze wordt rekening gehouden met de biodiversiteit.

7. Spelen

We zorgen voor het uitvoeren van het periodiek onderhoud aan speelvoorzieningen en toetsen op de veiligheid van onze speeltoestellen en ondergronden. Waar nodig treffen we correctieve herstelmaatregelen.

Vervangingen

Jaarlijks vervangen we een deel van de ondergronden en speeltoestellen vanwege schade, einde levensduur of veroudering. Bij vervangingen of herinrichting wordt, in het kader van bespeelbaarheid van de openbare ruimte, gekeken of er in de directe omgeving speelmogelijkheden zijn of gecreëerd kunnen worden waarbij de huidige locatie aansluit, kleiner/anders ingericht kan worden of misschien zelfs kan vervallen. Herinrichtingen worden vroegtijdig aan de buurt kenbaar gemaakt middels bewonersbrieven en de gemeentelijke website. Buurtparticipatie is een vast gegeven binnen ontwerp en inrichtingselementen. Vanaf 2019 houden wij bij een herinrichting of vervangen rekening met de inclusieve samenleving. Daar waar mogelijk wordt de speelvoorziening aangepast om beter aan te sluiten aan de leeftijdscategorie en de speelbehoefte vanuit de omgeving.

De volgende speelplaatsen worden heringericht:

- Herziening speelplaatsen in Buitendijkse Muiderberg;
- Opwaardering skatevoorzieningen in Bussum, Naarden en Muiderberg;
- Voetbalveld Van Galenlaan Bussum;
- Speelplaatsen Esther de Boer van Rijklaan Bussum en Piet Mondriaanlaan Muiderberg.

8. Sport

De buitensportaccommodaties worden beheerd volgens het opgestelde meerjarenonderhoudsplan. We zorgen dat de sportcomplexen functioneel, schoon (basis) en veilig zijn. Velden en banen zijn ingericht en functionerend volgens bondsnormen van de betreffende sporttakken. In Gooise Meren zijn dit: voetbal, hockey, tennis, rugby, handbal, korfbal, atletiek en honk- en softbal.

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zullen uitgevoerd worden volgens de planning uit het meerjarenonderhoudsplan, te weten veld 2 op sportpark Naarden en veld 3 op sportpark de Kuil.

9. Begraafplaatsen

Begraafplaatsen zijn plaatsen waar al eeuwenlang afscheid wordt genomen van dierbare overledenen. Begraafplaatsen dienen dan ook om verschillende redenen tot waardevolle monumenten te worden gerekend. Vaak zijn er fraai beeldhouwde gedenktekens te vinden of zijn er personen begraven die op lokaal of nationaal niveau een belangrijke rol hebben gespeeld. Bovendien hebben nogal wat begraafplaatsen een parkachtig karakter of zijn zelfs als zodanig aangelegd en zijn er bijzondere of zeldzame bomen en heesters te vinden.

Conform de raadsmededeling inzake 'Resultaten het onderzoek begraafplaats Muiden' worden de werkzaamheden aan het drainageplan voorbereid.

10. (Straat)meubilair

In het beheerareaal gemeente Gooise Meren staan ca. 9300 verkeersborden dan wel straatnaamborden. De verkeersborden zijn het afgelopen jaar geïnventariseerd en in het beheersysteem gedigitaliseerd. Tevens zijn de verkeersborden geïnspecteerd op beeldkwaliteit. Aan de hand van de resultaten wordt per locatie de resultaten bekeken om een mogelijke sanering van verkeersborden te bewerkstelligen. Deze sanering heeft als doel een duidelijker en overzichtelijker verkeersbeeld te verkrijgen en minder verrommeling op straat. Het reguliere onderhoud aan de verkeersborden zoals het rechtzetten van verkeersborden en dragers, het schoonmaken en verkeersborden en het vervangen en/of bijplaatsen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door medewerkers van Beheer en Service.

Het reguliere onderhoud aan het straatmeubilair wordt onderhouden door de inzet van de medewerkers van Beheer en Service. Aan de hand van het schouwresultaat van het beheerareaal en meldingen worden palen, fietsenrekken, afvalbakken, hekwerken, plattegrondkasten, anti-parkeerbeugels, komportalen en overige objecten indien nodig hersteld en gereinigd. De houten zitgedeeltes van de zitbanken worden indien noodzakelijk geschilderd, gereinigd of vervangen.

De kruismarkeringen (belijningen) ten behoeve van de invalideparkeerplaatsen en oplaadlocaties binnen het beheerareaal van de gemeente Gooise Meren worden aan de hand van de onderhoudsstaat opgefrist zodat de zichtbaarheid duidelijk blijft.

11. Verlichting & verkeersregelininstallaties (VRI)

De gemeente Gooise Meren zorgt ervoor dat de openbare verlichting op de wegen en straten in woon- en industriegebieden goed functioneert en er verzorgd uitziet. De onderhoudswerkzaamheden betreffen het schoonmaken van de lichtmasten en armaturen, het verwijderen van bestikking, en het vervangen van gloeilampen door duurzame ledverlichting, zodat er bespaard wordt op het energieverbruik. De schade- en storingsmeldingen worden wekelijks afgehandeld. Dit wordt gemonitord door een 4-wekelijks overleg met de contractaannemer. Verplaatsingen van lichtmasten of aanpassingen van de armaturen worden per aanvraag getoetst en op maatwerk uitgevoerd. Voor de diverse projecten is de voorbereiding van de vervanging van de lichtmasten en armaturen gestart en wordt er een nieuw lichtplan gemaakt. Het gaat dan om projecten zoals het Spiegel. De duurzame armaturen worden in combinatie met herstelwerkzaamheden aan de bestrating en riolering aangebracht. Ook wordt aan de hand van een nieuw vervangingslichtplan de armaturen in de wijk Keverdijk vervangen.

In 2022 is er een start gemaakt met de nieuwe contractaannemer voor het onderhoud van de verkeersregelininstallaties. Een nulmeting over de toestand van de installaties wijst uit welke installaties op korte termijn vervangen of aangepast moeten worden. In 2023 is er een plan voor de vervanging of aanpassing van de installaties op basis van de nulmeting. De vlotte en veilige doorstroming van verkeer wordt hiermee geborgd.

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De paragraaf Financiering geeft aan op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Bij een hoog renterisico zijn de gevolgen van een stijgende rente groot voor de financiële resultaten in een bepaald jaar. Daarnaast zijn er risico's op kredieten, liquiditeiten en koersen.

Financieringsbeleid

De beleidsdoelstelling van het Financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en met in acht name van het beperken van risico's.

Renterisico's

Eén van de hoofddoelen bij de financieringsfunctie is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continu geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico. Door de Wet verplicht schatkistbankieren zijn deze mogelijkheden echter aanzienlijk ingeperkt. De Wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. (Onderdelen van) decentrale overheden mogen ongeacht de vormgeving dus geen bewaarfunctie voor publieke middelen vervullen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Voor 2023 ziet de kasgeldlimiet er als volgt uit.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023
1 Begrotingstotaal	156.607
2 Percentage regeling	8,50%
3 (1*2) Kasgeldlimiet	13.312

Deze ruimte zal zoveel mogelijk worden benut omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan langlopende geldleningen dan wel de roodstand faciliteit bij onze huisbankier.

Renterisiconorm

In de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is door het Rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De renterisiconorm houdt in dat het totaal aan

renteherzieningen en aflossingen in een jaar niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal van dat jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2023 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	10.621	11.911	12.991	13.046
3 (1+2) Renterisico	10.621	11.911	12.991	13.046
4a Begrotingstotaal (grondslag 1 januari 2022)	156.607			
4b percentage regeling	20%			
4 (4a x 4b / 100) Renterisiconorm	31.321	31.321	31.321	31.321
5a (4 > 3) Ruimte onder renterisiconorm	20.700	19.410	18.330	18.275
5b (3 > 4) Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de Wet Fido. Wel is hier een licht dalende tendens zichtbaar als gevolg van de toename aan voorgenomen investeringen.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Gooise Meren heeft in totaal voor circa € 36 miljoen aan leningen verstrekt.

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Gooise Meren zullen per begin 2023 als volgt gefinancierd worden:

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde vaste activa (1/1/2023)	232.812.335
<i>vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	48.201.545
Voorzieningen	18.025.736
Langlopende leningen	146.908.177
Totaal vaste financieringsmiddelen	213.135.459
Vlottende financieringsmiddelen	19.676.875

Prognose financieringsbehoefte

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille voor begrotingsjaar 2023 weergegeven.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2023	146.108.177	1,78%
Nieuwe leningen	25.800.000	1,50%
Reguliere aflossingen	10.621.206	
Vervroegde aflossingen		
Stand per 31 december 2023	162.086.971	1,56%

Voor het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een percentage van 1,5%, gebaseerd op een 10-jaars staatslening.

De hoogte van de nieuwe leningen is gebaseerd op het volume van de voorgenomen investeringen zoals in bijlage 1 weergegeven. De rekenrente wordt bepaald aan de hand van het feitelijke rentepercentage van de aangegane leningen. Voor grondexploitaties wordt daarbij ook de verhouding eigen/vreemd vermogen toegepast.

In de tabel hierna is te zien hoe de berekening tot stand komt.

Renteberekening (bedragen in € x 1.000)	Begroting 2023	
1 Externe rentelasten over korte en lange financiering		2.302
2 Externe rentebaten		0
3 = 1 + 2 Totaal door te rekenen rente		2.302
4 Rente door te berekenen aan grondexploitaties	96	
5 Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakvelden	0	
6 = 4 + 5		96
7 = 3 - 6 Saldo door te rekenen externe rente		2.205
8 Rente over eigen vermogen		745
9 Rente over contante waarde voorzieningen		0
10 = 7 + 8 + 9 De aan taakvelden toe te rekenen rente	1,27%	2.951
11 Aan taakvelden toegerekende rente (afgerond op 0,5%)	1,50%	3.492
12 = 8 + (11 - 10) Renteresultaat		1.287

In Gooise Meren is geen sprake van projectfinanciering maar totaalfinanciering; ofwel wij baseren onze financiering op de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Ook waarderen wij onze voorzieningen niet op contante waarde maar op nominale waarde. De rekenrente is, na toegestane afronding, bepaald op 1,5% voor de vaste activa; ook de grondexploitaties worden tegen 1,5% belast. Deze percentages zijn gelijk aan die van het vorige begrotingsjaar.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering binnen Gooise Meren is gericht op het bewaken van een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende totstandkoming en uitvoering van beleid.

Interne bedrijfsvoering

1. Personeel en organisatie

Het behouden en vinden van voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers om over voldoende capaciteit te beschikken, en uitval wegens té hoge werkdruk te voorkomen, zijn de komende jaren belangrijke uitdagingen en een kritische succesfactor in het behalen van de doelen. De krapte zoals we die in 2020 hebben geïnventariseerd is niet opgelost. We moeten zorgen dat de taken die medewerkers te doen hebben, in balans zijn met de aanwezige bezetting. Deze balans staat binnen onze organisatie al een aantal jaren onder druk en daarmee ook de ruimte voor ontwikkeling.

Daarom geven we - mede op basis van het in 2022 uitgevoerde onderzoek naar onze arbeidsmarktpositie - in 2023 uitvoering aan: formatieve capaciteit in balans brengen met de inhoudelijk taken en ambities, investeren in aantrekkelijk werkgeverschap, onze sterke kenmerken vergroten, meer inzetten op (door)ontwikkeling en scholing van (nieuwe) medewerkers en slimmere recruitment gebruiken. Dit is beschreven in programma 5, onder Bestuur & Organisatie (5.3). Ook kijken we vooruit wat de organisatie nodig heeft als wij met ons inwonersaantal in de categorie van 60.000 tot 100.000 inwoners komen.

Arbeidsvoorwaarden

Het arbeidsvoorwaardenpakket bestaat uit de cao, lokale regelgeving en individueel maatwerk. De onderhandelingen voor de cao vanaf 2023 zijn gestart en daarvan wachten we de resultaten af. In 2023 onderzoeken we of en welke aanvulling van de lokale arbeidsvoorwaarden mogelijk zijn en optimaliseren we bestaande regelingen.

Regionale samenwerking

We zoeken op personele thema's en onderwerpen, zoals werving en selectie moeilijk vervulbare en kwetsbare functies, regionale samenwerking op daar waar het voordeel oplevert en werkbaar is.

Inzetbaarheid

Er is de afgelopen jaren ingezet op verlaging van het verzuimcijfer, dat in 2021 6,4% bedroeg. Om deze dalende trend vast te houden, continueren we de huidige aanpak. Het streven is om qua verzuimcijfer uit te komen op (of onder) het landelijke gemiddelde voor een gemeente van onze omvang. Dat was in 2021 5,8%

Hybride werken

In de afgelopen jaren is ervaring opgedaan met hybride werken: de combinatie van werken op locatie en thuiswerken. We geven met elkaar verder vorm aan dit werkconcept waarbij het met elkaar in verbinding zijn – essentieel onderdeel voor het werkplezier – onze aandacht heeft.

2. Informatisering & Automatisering

Vervanging kernapplicaties

In 2023 wordt een nieuwe applicatie voor de gemeentelijke financiën geïmplementeerd. Ook de applicatie ter ondersteuning van de gemeentelijke belastingprocessen wordt vervangen. Algehele ontwikkeling hierbij is dat wij een verschuiving zien van on-premise installaties naar Software as a Service (SaaS).

Datagedreven werken

Datagedreven werken is het gebruiken van data-analyses bij je dagelijkse werkzaamheden. Door datagedreven te werken, kunnen wij efficiënter onze doelen bereiken. De komende jaren blijven we investeren in datageletterdheid, het beschikbaar stellen van interne data als open data, het uitvoeren van (pilots) dataprojecten en het gebruiken van data ter verbetering van de bedrijfsvoering en dienstverlening, o.a. door het ontwikkelen van KPI's en dashboards.

GGI-Netwerk

Een onderdeel van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) is GGI-Netwerk: een besloten en beveiligd landelijk datanetwerk voor gemeenten. Het GGI-Netwerk zorgt voor veilige dataconnecties met andere overheden en cloud-leveranciers, waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. Wij starten in 2023 met de aansluiting op het GGI-netwerk.

Vervanging netwerklaag

In navolging van de nieuwe gevirtualiseerde werkomgeving en de ingebruikname van een nieuwe telefooncentrale, wordt de netwerklaag vervangen. Prijzen blijven extra onder druk staan door grondstoffentekort (chips).

3. Informatieveiligheid en privacy

Informatieveiligheid

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (kortweg: BIO) is leidend voor het treffen van alle beveiligingsmaatregelen op het gebied van informatieveiligheid bij de gemeente. De BIO legt meer nadruk op risicomanagement dan de vorige baseline (BIG). Aan de hand van een GAP-analyse (het verschil tussen de huidige en gewenste situatie in beeld brengen) is vastgesteld welke BIO-maatregelen al in de organisatie aanwezig zijn en welke nog niet. Aan de hand van een overzicht van de benodigde beveiligingsmaatregelen is de implementatie ervan in de komende periode (2022-2024) voorzien. Door gebruikmaking van een Information Security Management System (ISMS) wordt de implementatie uitgevoerd.

Ook in 2023 vindt er zowel de horizontale (= de interne verantwoording vanuit het college aan de gemeenteraad) als de verticale (= de tweedelijns toezichthouders, zoals ministerie van BZK en SZW) verantwoording plaats over de informatieveiligheid van de gemeente Gooise Meren, via de vragenlijst ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit).

De bewustwordingscampagne informatieveiligheid en privacy wordt in 2023 voortgezet, met als doel medewerkers steeds beter getraind te hebben op deze terreinen.

In 2022 is een inkooptraject (aanbesteding) gestart voor de aanschaf van SIEM/SOC-dienstverlening; deze voorziening monitort permanent de ICT-omgevingen en treft tegenmaatregelen als er mogelijke IT-kwetsbaarheden worden gedetecteerd. De verdere implementatie zal in 2023 ter hand worden genomen.

Het is tevens de bedoeling om jaarlijks een penetratietest te houden. Met een penetratietest (pentest) wordt gecheckt of de ICT-infrastructuur weerbaar is tegen hacks.

Privacy

In 2022 is de groep Privacyambassadeurs gecompleteerd. Dit betreft een projectgroep van collega's met diverse achtergronden. Er is sprake van een ongelijk kennisniveau waar het de bescherming van de persoonsgegevens betreft en daarom kan niet verwacht worden dat zij de hen toegewezen privacytaken kunnen uitvoeren. In de praktijk is hierdoor ook achterstand ontstaan. Hierdoor is het noodzakelijk daar tijd en budget voor te reserveren. In juni is een start gemaakt met een gezamenlijk overleg en bijeenkomsten in de vorm van een training voor het opstellen van DPIA's (risicobeoordeling bij hoog-risicoverwerkingen) waarbij tevens basisbeginselen van de AVG zijn belicht. Stap voor stap krijgen de privacyambassadeurs de beschikking over kennis en middelen waardoor zij de taken die in onze Privacy Governance aan hen zijn toegewezen wel kunnen uitvoeren. Daardoor zullen de Privacy Officer, Privacy Jurist en Functionaris Gegevensbescherming zich meer kunnen focussen op hun kernverantwoordelijkheden.

De organisatie als geheel zal naar een hoger privacy volwassenheidsniveau gebracht worden. Dit begint bij het op orde brengen van de basis, het actualiseren van het register van verwerkingen, het borgen van de privacy bewustwording. Dit moet bijdragen aan het voldoen aan de wettelijke plicht tot privacy by design wat inhoudt dat er al bij de start van het ontwerpen van een product of dienst rekening wordt gehouden met privacy. In 2022 is hier reeds mee gestart. Het doel is om de bescherming van persoonsgegevens te optimaliseren. Bij het ontwerpen van een product of dienst moet er nagedacht worden over persoonsgegevens.

4. Control

Invoering rechtmatigheidsverantwoording

Na herhaaldelijk uitstellen is de wet rechtmatigheidsverantwoording in 2022 aangenomen en zal deze per 2023 ingaan. Met deze wijziging zal het college, in plaats van de accountant, een verantwoording afgeven aan de raad over de rechtmatigheid van de jaarstukken.

Aanbesteding accountantsdiensten

Het contract met de huidige accountant eindigt na het verslagjaar 2022. De voorbereidingen voor het aanbestedingstraject zijn gestart in 2022 en dit zal begin 2023 tot een gunning leiden. Indien dit in een contract met een andere accountant resulteert, zal het eerste half jaar van 2023 in het teken staan van het goed kennis laten maken van de dienst met onze organisatie.

Sturing en beheersing

1. Doelmatigheid en doeltreffendheid

Om vast te stellen of gevoerd beleid doelmatig en doeltreffend is uitgevoerd zijn er beleidsindicatoren ontwikkeld waaraan het beleid kan worden getoetst en worden er diverse onderzoeken uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

In de Programmabegroting 2021 zijn voor het product Duurzaamheid de eerste indicatoren opgenomen. In 2021 zijn vervolgens indicatoren ontwikkeld voor Veiligheid en Werk en Inkomen.

Deze zijn ook in de begroting voor 2023 opgenomen. Het ontwikkelen van diverse indicatoren dient als doel om de effectiviteit van het beleid te kunnen meten en daarmee ook de mogelijkheid om (tijdig) bij te sturen. De verdere ontwikkeling van indicatoren voor de overige programma's stond gepland voor 2022. Dat is nog niet afgerond maar gezien het belang van sturen op resultaten, gaan we hier natuurlijk wel mee verder. De resultaten hiervan zullen in de begroting van 2024 zichtbaar zijn.

Onderzoeken

In navolging van artikel 213a in de Gemeentewet (collegeonderzoek), is team Control in 2022 gestart met het doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek. Het proces subsidies is als onderzoeksthema gekozen en we verwachten aanbevelingen vanuit het onderzoek in Q1 van 2023 te presenteren aan het college en de raad.

2. Rechtmatigheid

De kaderstelling voor de rechtmatigheid is gegeven in wetten en verordeningen en deze zijn opgenomen in het normenkader (door de raad vastgesteld), die jaarlijks wordt bijgesteld. Team Control monitort en toetst of de uitvoering van alle financiële beheershandelingen voldoet aan dit normenkader.

Alle rechtmatigheidsbevindingen boven de rapportagetolerantie van € 70.000 worden in de jaarrekening 2023 in de paragraaf bedrijfsvoering verantwoord.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In praktijk is deelname in NV's, BV's, VOF's, CV's en Gemeenschappelijke Regelingen (per definitie) een verbonden partij. Ook stichtingen en (coöperatieve) verenigingen kunnen onder verbonden partijen vallen, als de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk, aangezien het gaat om afwegingen over de taken en activiteiten waartoe de raad de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige wijze is om een taak uit te voeren, welke manier de meeste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente voor ogen staat en hoe er voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak wordt gekregen.

Eventuele financiële risico's van de verbonden partijen zijn meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Overzicht verbonden partijen Gooise Meren

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage in 2023
Gemeenschappelijke regelingen		
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	13.236.694*
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	4.753.146
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	963.548
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	1.506.226
Gemeenschappelijke Regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen	Naarden	pm
Vennootschappen en coöperaties		
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	29.333
Stichtingen en verenigingen		
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	500.016

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage in 2023
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Bussum	N.v.t. (renteloze lening)
Overige verbonden partijen		
GEM Crailo BV	Laren	pm
BNG Bank N.V.	Den Haag	pm
Metropoolregio Amsterdam (bestuurlijk convenant)	Amsterdam	*
Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer	Hoorn	10.590
Totaal		20.999.553

* In deze bijdrage is de gemeentelijke bijdrage van Metropoolregio Amsterdam verdisconteerd.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke ontwikkelingen

De Regio heeft te maken met drie majeure opgaven voor 2023:

- a. het opstellen van de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) 2023 – 2026
- b. het behoud van de kwaliteit van de dienstverlening met minder middelen;
- c. werk maken van informatieveiligheid.

RSA 2023 – 2026

De Regionale Samenwerkingsagenda brengt tot uitdrukking welke opgaven de samenwerkende gemeenten de komende raadsperiode met elkaar willen aanpakken en welke resultaten ze hiermee voor ogen hebben. De raden stellen de RSA vast. Dit zal rond de zomer van 2023 zijn. In 2023 zullen voor de RSA-uitvoeringsprogramma's worden opgesteld vanuit de regionale portefeuillehoudersoverleggen waarmee uitvoering wordt gegeven aan de gezamenlijke ambities.

Behoud van de kwaliteit van de dienstverlening.

Het werken aan een efficiënte organisatie die eenzelfde kwaliteit aan dienstverlening behoudt, wordt ingegeven door het vertrek van Weesp dat budgettair neutraal moet worden opgevangen en door de in 2021 overeengekomen bezuinigingsopgave. Hiertoe worden met name acties op organisatorisch vlak ingezet. Zo wordt de GGD Gooi en Vechtstreek en Jeugd & Gezin Gooi en Vechtstreek samengebracht tot één organisatorische eenheid, die zich richt op preventieve (jeugd)gezondheidszorg en ondersteuning van gezinnen bij vragen over opvoeding en ontwikkeling. Ook wordt gekeken naar de huisvesting van de GAD, de RAV en het Regiokantoor. Dit wordt ingegeven door ontwikkelingen bij onder meer gemeenten en ziekenhuis en door de toename van thuiswerken en digitaal overleggen.

Extra inzet informatieveiligheid

Om de informatieveiligheid van de Regio te verbeteren en aan de wettelijke eisen van de overheid te voldoen investeert de Regio in een tweetal digitale systemen: Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC). Ten behoeve van veiligheid worden ook een tweetal professionals aangesteld. Een Chief Information Security Officer (CISO), om de informatieveiligheid te optimaliseren, en een Privacy Officer (PO) om privacy beleid te ontwikkelen en te bewaken. Deze extra inzet op informatieveiligheid vraagt van de gemeenten een extra bijlage van in totaal € 250.000. De extra gemeentelijke jaarlijkse bijdrage voor Gooise Meren hiervoor bedraagt ca. € 60.000.

Inhoudelijke ontwikkelingen

De GAD rondt het bezuinigingsprogramma in 2023 af. De verwachting is er dat er na 2023 geen verdere bezuinigingen nodig zijn. De GGD/JGZ gaat extra gezondheidsmonitors uitvoeren, zodat gemeenten zich een beter beeld kunnen vormen van de gezondheidssituatie van inwoners. Het Zorg en Veiligheidshuis gaat zich voorbereiden op de realisatie van duurzame basisvoorzieningen op het niveau van de veiligheidsregio. Het RBL bereid zich voor op de uitbreiding van de zogenaamd RMC-functie (aandacht voor voortijdig schoolverlaters). De reikwijdte wordt verbreed van 23- naar 27-jarigen, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Veilig Thuis zal de zgn. Multidisciplinaire aanpak (MD++) van kindermishandeling inbedden in de Regio.

Risico's

Het totale risicoprofiel van de Regio is bepaald op € 1.460.000 voor 2023. Dit profiel is de optelsom van alle geschatte risico's afgezet tegen de kans op voordoen. Hoog in deze lijst staan: tarieven recyclingscomponenten (wat de regio krijgt voor te recyclen materialen), ICT problemen, materiële kosten van de Regio (a.g.v. inflatie), hogere loonkosten en de ontwikkeling van pensioenkosten.

Kerngegevens

Regio Gooi en Vechtstreek	
Onderwerp	Kerngegevens
Programma	<p>Programma 1: Voor en van iedereen</p> <p>Programma 2: Kansrijk opgroeien</p> <p>Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving</p> <p>Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar</p> <p>Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening</p> <p>Programma 6: Financieel gezond</p>
Taakvelden	<p>0.4 Overhead</p> <p>1.2 Openbare orde en veiligheid</p> <p>3.1 Economische ontwikkeling</p> <p>4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken</p> <p>5.5 Cultureel erfgoed</p> <p>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</p> <p>6.2 Wijkteams</p> <p>6.5 Arbeidsparticipatie</p> <p>6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)</p> <p>6.71b Begeleiding (WMO)</p> <p>6.71c Dagbesteding (WMO)</p> <p>6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)</p> <p>6.72a Jeugdzorg begeleiding</p> <p>6.72b Jeugdzorg behandeling</p> <p>6.72c Jeugdhulp dagbesteding</p> <p>6.72d Jeugdhulp zonder verblijf</p> <p>6.73a Pleegzorg</p> <p>6.73b Gezinsgericht</p> <p>6.73c Jeugdhulp met verblijf overig</p> <p>6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf</p> <p>6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf</p> <p>6.74c Gesloten plaatsing</p> <p>6.81a Beschermd wonen (WMO)</p> <p>6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)</p> <p>6.82a Jeugdbescherming</p> <p>6.82b Jeugdreclassering</p> <p>7.1 Volksgezondheid</p> <p>7.3 Afval</p> <p>7.5 Begraafplaatsen en crematoria</p> <p>8.1 Ruimte en leefomgeving</p> <p>8.3 Wonen en bouwen</p>
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdereen.
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbehartiging door de individuele gemeente.
Bestuurlijk belang	<p>De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming.</p> <p>Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd op basis van een verdeelsleutel van één stem per 10.000 inwoners (met een minimum van twee stemmen per lid).</p>

Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2023 op € 13.236.694. In deze bijdrage is ook de bijdrage van € 89.541 voor de MRA in verdisconteerd.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 10.420.000	€ 9.571.000
Vreemd vermogen	€ 68.329.000	€ 67.925.000
Solvabiliteit EV/VV	0,15	0,14
Geraamd resultaat 2023	Het geraamde resultaat is € 849.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserves.	

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

De opgave van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (VRGV) is de zelfredzaamheid in onze samenleving te vergroten. De intensivering van de samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland (VRF), hulpverleningspartners en inwoners, krijgen prioriteit. De samenwerking met VRGV samen met VRF richt zich de komende jaren op de Meldkamer Midden-Nederland en een slagvaardige en veerkrachtige crisisbeheersing. Voor verdere ontwikkelingen, risico's en uitgevoerde taken, verwijzen wij naar de jaarrekening 2021 en begroting 2023 van de Veiligheidsregio.

Risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen van de Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2023-2025 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek staan de risico's opgesomd. Voor de opsomming van de risico's wordt verwezen naar voornoemde paragraaf van de Programmabegroting 2023.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening	
Taakvelden	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren.	
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft zes leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2023 op € 4.753.146, , bestaande uit de reguliere bijdrage van € 4.648.431 en de bijdrage bevolkingszorg GV van € 104.715.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 2.477.594	€ 3.560.243
Vreemd vermogen	€ 15.272.999	€ 27.427.967
Solvabiliteit EV/VV	0,16	0,13
Geraamd resultaat 2023	Het geraamde resultaat is € 34.667 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserves.	

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Ontwikkelingen

Weesp is met ingang van 2022 samen verder gegaan met Amsterdam en is uit de OFGV getreden. De OFGV is druk bezig met de implementatie van de Omgevingswet (in werking 1 januari 2023). Ook voor de OFGV zal de Omgevingswet ingrijpende gevolgen hebben op de wijze van werken. Met ingang van 2021 is een nieuwe kostprijsystematiek (KPS) periode van 3 jaar ingegaan. Ten opzichte van de eerdere kostenverdeling over 2018 t/m 2020 betaalt de gemeente Gooise Meren jaarlijks € 21.784 meer in de periode 2021 t/m 2023.

Risico's

Gooise Meren heeft al haar milieutaken (zowel basistaken als plustaken) ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV). Bij een eventueel faillissement van de OFGV loopt Gooise Meren het maatschappelijke risico dat milieutaken niet meer uitgevoerd zullen worden. Dit kan ook niet overgenomen worden door eigen medewerkers, omdat er binnen het ambtelijk apparaat geen milieukennis (meer) aanwezig is. Aangezien in ieder geval de wettelijke verplichting bestaat om basistaken bij een uitvoeringsdienst onder te brengen (binnen de eigen regio) zal Gooise Meren, net als de andere partners bij de OFGV, ook financieel moeten ingrijpen om het voortbestaan van de OFGV, en daarmee de uitvoering van de wettelijke milieutaken, te garanderen.

De effecten van de uittreding van Weesp uit de OFGV worden zoveel mogelijk gedempt, maar zullen wel merkbaar worden doordat de vaste lasten straks met een partner minder gedragen moeten worden. In de begroting van de OFGV is hier rekening mee gehouden. De OFGV heeft voor de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet enkel incidenteel budget geraamd. Er is op dit moment geen actuelere informatie om de financiële effecten structureel te ramen, maar dit wordt continue gemonitord. Per augustus 2022 zijn er geen onvoorziene kosten in dit verband bekend.

De KPS berekening wordt op basis van de gemaakte kosten en prognose voor de uitvoering van de wettelijke taken, telkens voor een periode van 3 jaar vastgesteld. De jaarlijkse bijdrage fluctueert hierdoor elke 3 jaar en als gemeente Gooise Meren hebben we hier maar zeer beperkt grip op.

Gemeenten krijgen er in januari 2023 met de komst van de Omgevingswet nieuwe bodemtaken bij. Het grootste deel van de bodemtaken, waarvoor nu nog de Provincie het bevoegde gezag is, gaat over naar de gemeenten. De OFGV heeft berekend dat de uitvoering van de bodemtaken, die overgaan naar de gemeenten, in de gemeente Gooise Meren op het huidige niveau jaarlijks, structureel tussen de € 105.000 en € 153.000 zal gaan kosten. De koepels (VNG, IPO, unie van Waterschappen) en twee ministeries (I&W en BZK) zijn al lange tijd met elkaar in onderhandeling over de budgetten. Hoewel er op dit moment nog geen zekerheid is over hoeveel budget er van de provincies naar de gemeenten via het Rijk overgaat voor de uitvoering van bodemtaken heeft het Rijk toegezegd hier geen bezuiniging op uit te voeren, waardoor wij er vooralsnog van uitgaan dat dit budgettair neutraal gebeurt.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving	
Taakvelden	7.4 Milieubeheer	
Deelnemende gemeenten/provincies	De provincies Flevoland en Noord-Holland en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdmeren en Zeewolde.	
Doel/Openbaar belang	Een robuuste uitvoeringsdienst ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek, waarmee een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken wordt beoogd. De uitvoering is bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.	
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2023 begroot op € 963.548, bestaande uit de reguliere bijdrage van € 950.534 en de bijdrage voor de directe productiekosten van € 13.014.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 1.366.825	€ 1.295.561
Vreemd vermogen	€ 5.300.295	€ 5.300.296
Solvabiliteit EV / VV	0,26	0,24
Geraamd resultaat 2023	Het geraamde resultaat is nihil.	

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Ontwikkelingen

In 2019 is geconstateerd dat Tomingroep-BV verlies maakt. De achterliggende oorzaak daarvan is het gegeven dat de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in 2015 is beëindigd bij het invoeren van de Participatiewet (P-wet). Mensen met een beperking en een afstand tot de arbeidsmarkt die vanaf dat moment een beroep doen op gemeentelijke ondersteuning, kunnen worden geholpen vanuit de P-wet. Echter het rijk verstrekt binnen de P-wet veel minder subsidie per medewerker dan in de oude Wsw geregeld was. Het verschil bedraagt afgerond € 10.000 subsidie per medewerker. De verwachting dat de daling van de Wsw-populatie -en de daarmee gepaard gaande afname van de Wsw-rijkssubsidies- kon worden gecompenseerd met inzet van P-wet uitkeringsgerechtigden is niet haalbaar gebleken.

Het Algemeen Bestuur van Tomingroep heeft opdracht gegeven om scenario's uit te werken voor het bedrijf, in samenhang met het Sociaal Domein, de inclusieve arbeidsmarkt en de economische ontwikkelingen. In 2021 heeft het AB gekozen voor een stabiele koers en een nieuw bedrijfsplan voor de periode 2022-2025. Tomingroep transformeert tot een bedrijf waarin werknemers zoveel mogelijk worden ontwikkeld en opgeleid om te gaan werken bij reguliere werkgevers. Daartoe zijn tussen de gemeenten en Tomingroep concrete afspraken gemaakt over de aantallen mensen die bij Tomingroep werk en begeleiding kunnen vinden, de bijbehorende middelen en er zijn uitgangspunten geformuleerd over de gemeentelijke opdrachten aan Tomingroep.

Risico's

De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de BV garant voor afdekking van dit risico. Indien de winst en/of de Algemene Reserve van de BV niet volstaan, dan moeten de deelnemende gemeenten zelf extra bijdragen.

Werkvoorzieningschap Tomingroep		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar	
Taakvelden	6.4 Wsw en beschut werk	
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren, Eemnes en Almere.	
Doel/Openbaar belang	Het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie en vanuit de Participatiewet. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk werknemers uit die doelgroepen richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin BV, waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De BV heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft acht leden en wordt geadviseerd door een ambtelijk secretaris en twee ambtelijke adviesgroepen (beleid en financiën). De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De Rijksvergoeding (o.b.v. de meicirculaire 2022: € 1.506.226 voor 2023) wordt doorbetaald aan Tomingroep. De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de BV garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de BV echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 5.569.000	€ 5.569.000
Vreemd vermogen	€ 5.517.000	€ 5.392.000
Solvabiliteit EV / VV	1,01	1,03
Geraamd resultaat 2023	Het geraamde resultaat is € 167.000 negatief. In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep garandeert. Door de fors dalende Wsw-subsidie wordt voor de begroting 2023 een garantiebijdrage door Werkvoorzieningschap Tomingroep ad. € 167.000 voorzien.	

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen

Ontwikkelingen

Er is een breed gedragen bestuurlijk streven in de regio om een nieuwe, goed uitgeruste archieforganisatie op regionaal niveau in te richten. Hiertoe zullen het archief Gooise Meren en Huizen fuseren met het streekarchief Hilversum, tot het streekarchief Gooi en Vechtstreek. De planning is dat de fusie in Q1 van 2023 gerealiseerd is. Daarbij wordt Hilversum centrumgemeente en wordt er een nieuwe gemeenschappelijk regeling opgesteld, waarbij participanten invloed hebben op beleid en investeringen. De nieuwe archiefdienst zal de digitaliseringsopgave - het komen tot een e-depot – zelf ter hand nemen. De raden van de betrokken gemeenten moeten het besluit nog wel nemen.

Risico's

Als de raden niet kiezen voor een fusie zal de archiefdienst Gooise Meren en Huizen alleen kunnen voldoen aan de archiefwettelijke verplichting om overheidsinformatie duurzaam te bewaren, te beheren en ter beschikking te stellen voor de samenleving als er grote investeringen worden gedaan. Dit geldt name voor het duurzaam digitaal bewaren van informatie.

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 6: Financieel gezond	
Taakvelden	o.4 Overhead	
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Huizen	
Doel/Openbaar belang	Het Gemeentearchief voert voor de aangesloten gemeenten de Archiefwet uit v.w.b. de historische archivering. Tevens wordt jaarlijks per aangesloten gemeente aan de hand van Kritische Prestatie Indicatoren geïnspecteerd en daarmee toegezien op de kwaliteit van de gemeentelijke informatiehuishouding.	
Bestuurlijk belang	Centrumregeling waarbij gemeente Gooise Meren 1 vertegenwoordiger heeft in de commissie van advies.	
Financieel belang / bijdrage 2023	Gemeente Huizen is jaarlijks een vergoeding aan de centrumgemeente Gooise Meren verschuldigd.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
Solvabiliteit EV / VV	N.v.t.	N.v.t.
Geraamd resultaat 2023	N.v.t.	

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Vanuit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet zij het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2023.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2023.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar	
Taakvelden	2.4 Economische havens en waterwegen	
Deelnemende gemeenten	Alle gemeenten gelegen aan Gooi- en Eemmeer en Veluwerandmeren	
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren; 5. Recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren, streven naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en het gebied op de recreatieve kaart zetten via gebiedspromotie.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2023 begroot op € 29.333. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen*	€ 1.566.000	€ 1.566.000
Vreemd vermogen*	€ 7.742.000	€ 7.401.000
Solvabiliteit EV / VV*	0,20	0,21
Geraamd resultaat 2022*	Het geraamde resultaat is € 215.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.	

* De begroting 2023 van Coöperatieve Gastvrije Randmeren U.A. is nog niet opgesteld. De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2022-2025 van Coöperatieve Gastvrije Randmeren U.A.

Stichting Goois Natuurreservaat

Ontwikkelingen

Bestuurlijk ontwikkelingen

Amsterdam en de provincie Noord Holland zijn medio 2022 uit het GNR getreden en hebben hiervoor een uittreedsom betaald. De overblijvende deelnemers zijn in overleg over de wijze waarop de uittreedsom moeten worden beheerd. In 2023 zal hier een besluit over worden genomen.

Inhoudelijke ontwikkelingen

Het beleidsplan 2020 - 2023 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn opgesteld en vormen de basis voor de begroting 2023 (het bestuur heeft besloten dit plan en programma niet meer jaarlijks aan te passen). Het uitvoeringsprogramma beschrijft de projecten en initiatieven op het vlak het beheer en de doorontwikkeling daarvan, alsmede de nadere uitwerking van het beleid. Het projectenprogramma richt zich voornamelijk op gebiedsontwikkeling, het realiseren van natuurverbindingen voor versterking van de biodiversiteit, areaaluitbreiding, de uitvoering van de duurzaamheidsagenda en de versterking van het recreatieve aanbod.

Financiële ontwikkelingen

De participantenbijdrage 2023 van Gooise Meren komt uit op een netto bedrag van € 581.230 (dit is inclusief de bijdragen voor het beheer van de rijwielpaden) en is daarmee circa € 7.000 hoger dan de bijdrage voor 2022. De door het GNR betaalde omzetbelasting kan door de participanten verrekend worden. Gelet op de te verwachten terug te vorderen btw ad. circa € 81.000 is de netto last voor Gooise Meren € 500.016.

Risico's

Niet volledig ontvangen van de geraamde terug te vorderen btw.

Het GNR is door de Belastingdienst aangemerkt als samenwerkingsverband dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Als gevolg hiervan kan de door de stichting betaalde btw worden doorgeschoven naar de participanten. De participanten kunnen de doorgeschoven btw verrekenen via het btw-compensatiefonds. In het geval van een lagere realisatie van btw belaste activiteiten ontstaat er mogelijk een lager saldo aan terug te vorderen btw.

Stichting Goois Natuurreservaat		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving	
Taakvelden	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)	
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren	
Doel/Openbaar belang	De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 17 leden. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden vertegenwoordigd. De vertegenwoordiger van de Gooise Meren zit ook in het dagelijks bestuur.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2023 op € 500.016.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 1.748.900	€ 1.679.700
Vreemd vermogen	€ 860.600	€ 845.600
Solvabiliteit EV / VV	2,03	1,99
Geraamd resultaat 2023	Het geraamde resultaat is € 69.205 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserves.	

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Ontwikkelingen

Het grote landelijke lerarentekort is een thema dat veel impact heeft onder andere op het ziekteverzuim bij Talent Primair. In 2023 blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Het onderwijs aan Oekraïense leerlingen loopt naar verwachting ook in 2023 door. Dit onderwijs zal een meer duurzaam karakter krijgen en de eerste leerlingen zullen doorstromen naar het regulier onderwijs. Tot slot is een belangrijke ontwikkeling de vereenvoudiging van het Rijksbekostiging vanaf 2023.

Risico's

Een maatschappelijk risico is het toenemende lerarentekort. Talent Primair werkt hard om de vacatures zo veel als mogelijk in te vullen en zoekt daarbij ook naar creatieve oplossingen. Het lukt helaas niet alle gaten te vullen wat als gevolg heeft dat kinderen minder onderwijs krijgen dan wenselijk is. We overleggen met schoolbesturen en gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek om te onderzoeken hoe kwalitatief goede leraren willen (blijven) werken in onze regio.

De nadelige effecten die door de vereenvoudiging van de Rijksbekostiging optreden zullen wij als gemeente vanuit onze toezichthoudende rol blijven monitoren.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 2: Kansrijk opgroeien	
Taakvelden	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Eemnes, Weesp, Wijdemeren, Stichtse Vecht en Laren.	
Doel/Openbaar belang	Gemeenten zijn wettelijk verplicht openbaar onderwijs aan te bieden. Gemeenten hebben er dus groot belang bij dat de scholen met openbaar onderwijs goed worden bestuurd. Talent Primair oefent alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag uit inzake de openbare basisscholen in de deelnemende gemeenten. Om de regie op de werkzaamheden van de stichting te behouden is door de gemeenteraden binnen het werkgebied van Talent Primair een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.	
Bestuurlijk belang	De gemeenten zien toe op de financiën en werkzaamheden van de stichting en op het functioneren van het bestuur. Daartoe bestaat een bestuurlijke Regiegroep op grond van een samenwerkingsovereenkomst tussen de voornoemde gemeenten. De bestuurlijke Regiegroep bestaat uit 8 leden. Het betreft de collegeleden met Onderwijs/Talent Primair in portefeuille vanuit de deelnemende gemeenten. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In de huidige praktijk bestaat het CvB uit twee bestuurders: een voorzitter en een bestuurslid. De bestuurders geven samen leiding aan de organisatie. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht vanuit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden /€ 96.500 Bussum/€ 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen*	€ 5.797.677	€ 5.797.677
Vreemd vermogen*	€ 4.801.312	€ 4.760.114
Solvabiliteit EV / VV*	1,21	1,22
Geraamd resultaat 2023*	Het geraamde resultaat is nihil.	

* De begroting 2023 van Talent Primair is nog niet opgesteld. De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2022-2025 van Talent Primair.

GEM Crailo BV

Ontwikkelingen

Eind 2017 zijn de gronden van Crailo aangekocht door de gemeenten Hilversum, Laren en Gooise Meren. De gemeenten hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK) en tot oprichting van GEM Crailo BV. De GEM Crailo B.V. is op 1 mei 2018 opgericht om de Gebiedsontwikkeling uit te voeren, er is op dat moment ook een projectdirecteur aangesteld.

In 2019 is een stedenbouwkundig plan voor Crailo opgesteld dat op 4 maart 2020 is vastgesteld door de raden van Laren, Hilversum en Gooise Meren. Vervolgens is door de GEM Crailo een ontwerp bestemmingsplan verbrede reikwijdte opgesteld dat in het najaar van 2020 is vrijgegeven voor zienswijzen. Het bestemmingsplan is door de drie betrokken gemeenten vastgesteld op 7 juli 2021.

In 2023 zal naar verwachting het gebied rond de kolonel Palmkazerne als eerste deelgebied worden uitgegeven.

De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Conform afspraken in de SOK hebben partijen gekozen om in de financieringsbehoefte van GEM Crailo B.V. te voorzien door middel van externe financiering. Op 18 december 2018 is een collegebesluit genomen om de akte van borgtocht voor de garantstelling voor deze externe financiering te ondertekenen, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen. Door de GEM wordt vanaf 2019 jaarlijks een jaarplan opgesteld. Deze wordt in de AVA behandeld. Hierin wordt ook de beheersmaatregel van monitoring en rapportage en risicomanagement opgenomen.

Risico's

Voor de herontwikkeling van Crailo is door de raad een Grondexploitatie vastgesteld. Op dit moment is het netto eindresultaat positief. Wanneer het netto eindresultaat negatief is, dan draaien de aandeelhoudende gemeenten op voor het verlies. De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren.

Beheersmaatregel is monitoring en rapportage en risicomanagement binnen de GEM Crailo BV. Daarnaast worden de gemeenteraden gevraagd garant te staan voor de externe financiering. De deelnemende gemeenten draaien op voor hun deel, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen. Het belangrijkste risico op dit moment is het beroep dat loopt bij de Raad van State tegen het bestemmingsplan. De uitspraak in deze beroepszaak wordt in oktober 2022 verwacht. Vertraging in die uitspraak kan leiden tot vertraging in het hele project.

GEM Crailo BV		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving	
Taakvelden	8.1 Ruimte en leefomgeving	
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Hilversum en Laren	
Doel/Openbaar belang	Het doel van de Gebiedsontwikkeling is om een innovatieve en ambitieuze woonwijk te realiseren, waarbij duurzaamheid en de groene omgeving centraal staan, in combinatie met ruimte voor vormen van bedrijvigheid en natuur, zoals beschreven in het Ambitiedocument Buurtschap Crailo, waarvoor het Ruimtelijk kader het vertrekpunt is geweest.	
Bestuurlijk belang	Aan ieder der aandeelhouders van GEM Crailo BV komt in de aandeelhoudersvergadering van GEM Crailo BV stemrecht toe in de verhouding van deelname van kapitaal in GEM Crailo BV (45% gem. Hilversum, 45% gem. Gooise Meren, 10% gem. Laren.	
Financieel belang / bijdrage 2023	Gem. Hilversum neemt voor 45% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV. Gem. Gooise Meren neemt voor 45% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV. Gem. Laren neemt voor 10% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 1.000 aandelenkapitaal	€ 1.000 aandelenkapitaal
Vreemd vermogen	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	Het volgestorte aandeelekapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Gooise Meren daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 mln., waarvan de maximale opnamelimiet tot 1 juli 2020 is vastgesteld op € 10 mln. De gemeente Gooise Meren staat voor 45% borg (gemeente Hilversum voor 45% en gemeente Laren voor 10%).	
Solvabiliteit EV / VV	N.v.t.	N.v.t.
Geraamd resultaat 2023	Het saldo contante waarde per 1-1-2023, verdisconteerd met 2%, bedraagt € 1.617.000. Gebaseerd op een winstgevende eindwaarde per 31-12-2029 van € 1.851.000. Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt.	

BNG Bank N.V.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2023.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2023.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 6: Financieel gezond	
Taakvelden	0.5 Treasury	
Deelnemende gemeenten	Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen	
Doel/Openbaar belang	BNG Bank N.V. is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).	
Financieel belang / bijdrage 2023	De aandelen staan voor € 251.745 op de balans (= € 2,50 per aandeel)	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	N.n.b.	N.n.b.
Vreemd vermogen	N.n.b.	N.n.b.
Solvabiliteit EV / VV	N.n.b.	N.n.b.
Geraamd resultaat 2023	N.n.b.	

Metropoolregio Amsterdam

Ontwikkelingen

De MRA werkt met een 4 jaarlijks programma. In 2020 is de MRA Agenda 2020 - 2024 opgesteld, waarin de doelen en ambities voor de komende periode zijn opgenomen. Er is gekozen voor een compacte agenda bestaande uit vier opdrachten op het gebied van samenwerking, economie, wonen en mobiliteit. Iedere opdracht wordt nader vormgegeven in een aantal uitvoeringslijnen (in totaal 19). Elke uitvoeringslijn kent een tweetal MRA-partners die als trekker functioneren. De MRA-begroting voor 2023 volgt de MRA-agenda 2020 - 2024 qua indeling en uitvoeringslijnen. In 2023 is de nieuwe governance van de MRA geheel ingevoerd. Daarbij hebben raden een grotere rol. Ze vormen de algemene vergadering die zich buigt over kaders en financiën

Financiële ontwikkelingen

Aan gemeenten werd voor 2022 een bijdrage gevraagd van € 1,53 per inwoner. Voor 2023 wordt de bijdrage geïndexeerd. De precieze omvang is nog niet bekend. In 2023 wordt de directie van de MRA versterkt. Hiervoor leveren gemeenten in onze regio 1,3 fte. De kosten hiervan zijn nu nog geen onderdeel van de begroting van de MRA. De MRA is gevraagd deze bijdrage en ook andere bijdragen vanuit deelnemers inzichtelijk te maken.

Risico's

Deelname aan de MRA is voor Gooise Meren nauwelijks een risico te noemen. De bijdrage is relatief gering en het eventueel uittreden uit de MRA brengt geen kosten met zich mee. Het niet meedoen aan de MRA is eerder een risico, omdat de middelen die vanuit het rijk naar de MRA kunnen vloeien dan minder snel in het bereik van onze gemeente komen. Investerings in de MRA door deelname aan projecten of het nemen van een trekkersrol vraagt extra capaciteit en middelen. De gemeenten in de Gooi en Vechtstreek nemen als Regio aan de MRA deel om meer invloed te hebben.

Metropoolregio Amsterdam		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar	
Taakvelden	3.1 Economische ontwikkeling 8.1 Ruimte en leefomgeving 8.3 Wonen en bouwen	
Deelnemende gemeenten	33 gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam; provincie Noord-Holland, provincie Flevoland; Vervoersregio Amsterdam	
Doel/Openbaar belang	Doel van de MRA is het versterken van de regio, opdat zij een aantrekkelijk vestigingsgebied blijft om te wonen, werken en ontspannen, zowel voor huidige als toekomstige inwoners en bedrijven.	
Bestuurlijk belang	Gooise Meren heeft zitting in Regiegroep (functioneert als AB)	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2023 begroot op € 89.541. Deze bijdrage is in de gemeentelijke bijdrage van Regio Gooi en Vechtstreek verdisconteerd.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
Solvabiliteit EV / VV	N.v.t.	N.v.t.
Geraamd resultaat 2023	N.v.t.	

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer

Door middel van de Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer heeft de gemeente Gooise Meren samen met andere gemeenten gelegen aan IJmeer en/of Markermeer de krachten gebundeld in de organisatie en in de uitvoering van het maaien van waterplanten.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2023.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2023.

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar	
Taakvelden	2.4 Economische havens en waterwegen	
Deelnemende gemeenten	Almere, Amsterdam, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Gooise Meren, Hoorn, Koggenland, Stede Broec en Waterland	
Doel/Openbaar belang	Het verankeren van de samenwerking tussen gemeenten voor het maaien van waterplanten in het IJmeer en Markermeer en het bindend vastleggen van de voorwaarden waaronder deze samenwerking plaatsvindt.	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft tien leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Financieel belang / bijdrage 2023	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2023 begroot op € 10.590.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	N.n.b.	N.n.b.
Vreemd vermogen	N.n.b.	N.n.b.
Solvabiliteit EV / VV	N.n.b.	N.n.b.
Geraamd resultaat 2023	N.n.b.	

Paragraaf Grondbeleid

Hoofdpijnen

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. Het Grondbeleid Gooise Meren is in juni 2020 door de raad vastgesteld. Het Grondbeleid biedt instrumenten om binnen ruimtelijke ontwikkelingen gemeentelijke ambities uit diverse beleidsterreinen (economisch, ruimtelijk, volkshuisvestelijk, maatschappelijk en financieel) te realiseren en geeft inzicht in welke situaties welke instrumenten inzetbaar zijn. De raad treedt daarbij kaderstellend en controlerend op. Het college voert uit.

Bouwgronden in exploitatie

Bredius

In mei 2019 is de stedenbouwkundige opzet van de Bredius door de raad goedgekeurd met een programma van 90 woningen waarvan een groot deel sociaal. Het bestemmingsplan voor de 90 woningen is voor de zomer van 2021 vastgesteld door de raad en inmiddels onherroepelijk.

Intussen worden de nog te ontwikkelen projectonderdelen verder uitgewerkt. Zo is de bouw van de sporthal in volle gang en wordt deze naar verwachting eind 2022 opgeleverd.

De uitvraag voor het onderdeel met de woningen kwam in het najaar 2021 op de markt; begin 2022 is het werk gegund. Nu volgt de verdere uitwerking waarbij het de verwachting is dat de tweede helft van 2023 en 2024 in het teken staan van de realisatie.

De grondexploitatie kent een verwacht verlies van ongeveer € 5,0 miljoen (netto contante waarde). Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen (*bij de start van het project werd een verlies verwacht van € 5,8 mln.*).

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Zaaknr. 1221664
Jaar van start ontwikkeling	2018
Verwacht jaar van afsluiting	2025

Begrote financiële ontwikkeling 2023

Begrote boekwaarde per 1-1-2023	€ 8.373.096
Begrote lasten 2023	€ 1.008.277
Begrote baten 2023	€ 4.350.000
Begrote boekwaarde per 31-12-2023	€ 5.031.373
Begroot eindresultaat (NCW)	-/- € 5.032.207

Eindwaarde (ultimo 2025): € 5.447.022 negatief.

Niet in exploitatie genomen gronden

Naast genoemde grondexploitatie Bredius is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van drie locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente: De Krijgsman (KNSF-terrein), De BOR-gronden en Crailo.

De Krijgsman (KNSF-terrein)

In 2023 worden, volgens de huidige planning, ongeveer 200 woningen gerealiseerd. De eerste deelgebieden zijn in beheer genomen door de gemeente. Voor de Krijgsman wordt jaarlijks een werkplan opgesteld en een meerjarenbegroting gemaakt. Dit geeft inzicht in de kosten/opbrengsten verbonden aan de inzet.

De BOR-gronden

Het Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) is op 10 juni 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Na de vaststelling van het SPvE is gestart met het maken van het stedenbouwkundig ontwerp. Dat vormt de basis voor het beeldkwaliteitsplan en (ontwerp) bestemmingsplan. De stukken zijn in het eerste kwartaal 2022 ter inzage gelegd. Na vaststelling van het SPvE is parallel gestart met het opstellen van de anterieure overeenkomst, de economische onderbouwing van het bestemmingsplan. Inzet is hierin dekking te verkrijgen voor de gemeentelijke plankosten en bovenwijkse plankosten.

Crailo

De gemeenten van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK). Eind 2017 zijn de gronden van Crailo aangekocht door de gemeenten Hilversum, Laren en Gooise Meren. De GEM Crailo B.V. is op 1 mei 2018 opgericht om de Gebiedsontwikkeling uit te voeren. Bij het oprichten van de SOK is ook de intergemeentelijke grondexploitatie Crailo als financieel kader voor de ontwikkeling en realisatie van Crailo door de drie raden vastgesteld. Alle kosten m.b.t. de gebiedsontwikkeling Crailo worden betaald vanuit deze grondexploitatie (o.a. stedenbouwkundig plan, overall bestemmingsplan, aanleg openbare ruimte, beheer tijdelijke situatie, kosten externe projectorganisatie GEM Crailo B.V.) In de SOK is opgenomen dat alle interne kosten van partijen voor eigen rekening zijn.

Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Buurtschap Crailo zijn op 7 juli 2021 vastgesteld door de raad. Ook de raden van Laren en Hilversum hebben het beeldkwaliteitsplan en het bestemmingsplan vastgesteld. Op dit moment loopt er beroep tegen het bestemmingsplan bij de Raad van State. Ondertussen wordt doorgewerkt aan de voorbereiding van de inrichting van het terrein en de uitgifte van de deelgebieden, waaronder diverse sloopwerkzaamheden.

Vanwege de oorlog in de Oekraïne is een aantal panden van de Palmkazerne beschikbaar gesteld als tijdelijke opvanglocatie om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen. Conform de contractuele afspraak wordt het gebruik uiterlijk per 31 december 2022 beëindigd.

Reserves en risico's grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (verwacht saldo 1 januari 2023: € 3,5 mln.) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. De risico's vanuit de grondexploitaties worden per project in beeld gebracht. Voor een verdere uitleg van de risico's verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht investeringen

Overzicht investeringen

Regelnr.	Progr.	Omschrijving	Totaal 2023-2024	
			Uitgaven	Inkomsten
	1	<i>Sport</i>		
1		Overname activa ihkv tariefharmonisatie	913.000,00	0,00
2		Renovatie veld 2 NVC Naarden	331.400,00	0,00
3		Renovatie veld 3 SDO De Kuil Bussum	314.880,00	0,00
4		Vervanging speeltoestellen 2023	177.225,00	0,00
5		Kleedkamers VV NVC	1.300.000,00	0,00
6		LED verlichting sportvelden	148.000,00	0,00
	2	<i>Onderwijshuisvesting</i>		
7		Voorbereiding renovatie Goois Lyceum	1.123.659,00	0,00
8		Kleine inv onderwijshuisvesting	150.000,00	0,00
9		Instandhouding Goois Lyceum	500.000,00	0,00
	3	<i>Herinrichtingen</i>		
10		Bussum Herenstraat e.o.	816.549,00	25.000,00
11		Bussum Graaf Wichmanlaan eo	6.321.285,00	200.000,00
12		Bussum Veerplein/Veerstraat	1.494.707,00	0,00
13		Muiden, Vesting Oost	1.255.006,00	0,00
14		Muiderberg, Brink	7.029.879,00	100.000,00
15		Voorbereidingskrediet Lorentzweg	150.000,00	0,00
		<i>Overig Verkeer/Parkeren/Gebouwen/Ruimte</i>		
16		Vestingwallen Muiden, fase 2	1.483.000,00	800.000,00
17		Vervangingsinvesteringen groen 2023	267.383,00	0,00
18		Vervangingsinvesteringen groen 2023 (2)	267.383,00	0,00
19		Vervanging groen begraafplaatsen	75.000,00	0,00
20		Zonnegeluidswal	2.680.000,00	2.500.000,00
21		Brug Hooftlaan	525.000,00	0,00
22		Abri/voetgangersbruggetje	400.000,00	0,00
23		Vrijliggend fietspad Mariahoeveweg	655.000,00	495.000,00
24		Toegankelijkheid Vestingwallen	115.000,00	0,00
		<i>Tractie</i>		
25		Volkswagen Transporter	79.000,00	0,00
26		VW Amarok	79.000,00	0,00
27		VW Transporter	79.000,00	0,00
28		Volkswagen Transporter	79.000,00	0,00
29		Volkswagen Amarok	79.000,00	0,00
	4	<i>Overig Verkeer/Parkeren/Ruimte</i>		
30		Aanleg fietsroutes/straten reg.ovk 2023	685.000,00	420.000,00
31		Modernisering parkeervoorziening (PN18)	514.000,00	0,00

Regelnr.	Progr.	Omschrijving	Totaal 2023-2024	
			Uitgaven	Inkomsten
32		Overloop parkeerplaats/ijsbaan Muiden	91.000,00	0,00
33		Voetgangersbewegwijzering	150.000,00	0,00
34		Oversteekbaarheid Cort vd Lindenlaan	250.000,00	0,00
35		Strategisch Plan Verkeersveiligheid	500.000,00	0,00
36		Verkeersveilige Brinklaan Noord	75.000,00	65.000,00
37		Muiden autoluw voorbereidingskrediet	75.000,00	0,00
38		Hoofdgracht Naarderbos 30km	50.000,00	0,00
39		Veilig oversteken Brediusweg	160.000,00	0,00
	5	Automatisering/dienstverlening		
40		Mobiele werkplekken/devices 2023	212.500,00	0,00
41		Fysieke hosts, acces switches,wifi 2023	304.000,00	0,00
42		Programma digitalisering 2023	468.000,00	0,00
	6	Automatisering/vastgoed		
43		Vastgoedmanagementsysteem	100.000,00	0,00
		Totaal	32.522.856	4.605.000

Bijlage 2 Taakvelden

Taakvelden

Bedragen x €1.000

Taakveld	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
Lasten				
0.1 Bestuur	1.777	1.836	1.855	1.855
0.2 Burgerzaken	1.504	1.736	1.827	1.827
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.890	1.668	1.598	1.589
0.4 Overhead	26.528	26.135	25.292	25.380
0.5 Treasury	13.444	14.354	15.515	16.682
0.61 OZB woningen	652	652	652	652
0.8 Overige baten en lasten	518	5.469	9.676	-130
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.229	5.226	5.223	5.220
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.370	1.305	1.170	1.170
2.1 Verkeer en vervoer	9.396	9.435	9.589	9.638
2.2 Parkeren	1.723	1.768	1.848	2.027
2.4 Economische havens en waterwegen	617	608	556	556
3.1 Economische ontwikkeling	880	877	876	871
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	52	52	52	52
3.4 Economische promotie	410	410	410	410
4.1 Openbaar basisonderwijs	61	61	61	61
4.2 Onderwijshuisvesting	4.605	4.801	5.332	6.105
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.127	2.128	2.128	2.125
5.1 Sportbeleid en activering	1.266	1.198	1.197	1.192
5.2 Sportaccommodaties	5.605	5.643	5.692	5.665
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.154	951	949	944
5.4 Musea	200	200	200	200
5.5 Cultureel erfgoed	558	556	541	539
5.6 Media	1.595	1.595	1.595	1.595
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.539	6.542	6.466	6.487
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.062	6.033	5.172	5.172
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.881	2.889	2.840	2.830
6.3 Inkomensregelingen	16.177	16.177	16.093	16.093
6.4 WSW en beschut werk	1.571	1.495	1.372	1.354
6.5 Arbeidsparticipatie	2.372	2.365	2.347	2.347

Taakveld	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	3.675	3.655	3.381	3.381
6.71b Begeleiding (WMO)	268	268	268	268
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	6.871	6.834	6.782	6.782
6.72a Jeugdhulp begeleiding	12.746	11.786	11.726	11.729
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.000	2.000	2.000	2.000
7.2 Riolering	4.842	4.953	5.435	5.593
7.3 Afval	6.721	6.721	6.730	6.729
7.4 Milieubeheer	3.438	1.974	1.578	1.555
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.216	1.190	1.183	1.177
8.1 Ruimtelijke ordening	2.882	2.300	2.100	2.063
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.192	1.262	1.223	1.137
8.3 Wonen en bouwen	1.727	1.721	1.719	1.718
Totaal Lasten	170.338	168.829	172.248	164.637
Baten				
0.2 Burgerzaken	-573	-1.082	-1.161	-1.161
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.387	-1.160	-1.117	-1.117
0.4 Overhead	-335	-240	-240	-240
0.5 Treasury	-15.165	-16.410	-17.794	-19.117
0.61 OZB woningen	-9.473	-9.637	-9.637	-9.637
0.62 OZB niet-woningen	-2.505	-2.505	-2.505	-2.505
0.63 Parkeerbelasting	-2.829	-2.829	-2.829	-2.829
0.64 Belastingen overig	-258	-258	-258	-258
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-93.525	-95.327	-96.993	-88.065
0.8 Overige baten en lasten	-38	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	-41	-41	-41	-41
2.1 Verkeer en vervoer	-209	-209	-209	-209
2.2 Parkeren	-422	-422	-422	-422
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-29	-29	-29	-29
3.1 Economische ontwikkeling	-374	-374	-374	-374
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-106	-106	-106	-106
3.4 Economische promotie	-370	-373	-385	-385

Taakveld	Prim. Begroting 2023	MB 2024	MB 2025	MB 2026
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.081	-1.081	-1.081	-1.081
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-230	-230	-230	-230
5.1 Sportbeleid en activering	-224	-224	-224	-224
5.2 Sportaccommodaties	-1.149	-1.149	-1.149	-1.149
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-9	-9	-9	-9
5.5 Cultureel erfgoed	-100	-100	-100	-100
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-342	-342	-342	-342
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-27	-27	-27	-27
6.3 Inkomensregelingen	-12.865	-12.865	-12.865	-12.865
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-120	-120	-120	-120
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-468	-468	-697	-702
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
7.2 Riolering	-6.263	-6.404	-6.946	-7.126
7.3 Afval	-8.260	-8.260	-8.254	-8.254
7.4 Milieubeheer	-824	-208	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-817	-817	-817	-817
8.1 Ruimtelijke ordening	-446	-446	-446	-446
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-5.497	-1.372	-1.337	-1.147
8.3 Wonen en bouwen	-1.274	-1.274	-1.274	-1.274
Totaal Baten	-169.635	-168.397	-172.018	-164.407
Totaal exclusief mutaties reserves	703	432	231	229
Onttrekkingen				
o.10 Mutaties reserves	-703	-432	-231	-229
Totaal	0	0	0	0

Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Verplichte indicatoren eigen gegevens

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	GM 2020	GM 2021	GM 2022	GM 2023
1	1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,79	6,88	6,95	7,05
1	2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,43	6,59	6,4	6,55
1	3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 629	962	672	702
1	4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	12,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1	5	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	10,9%	12,64%	14,58%	14,04%

Verplichte indicatoren Waar staat je gemeente?

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	GM 2019	GM 2020	GM 2021	gemeente 50.000 - 100.000 inwoners 2021
2	6	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	Bureau Halt	7	15	4	7
2	8	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2	2,2	1,9	1,8
2	9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,6	2,8	2,3	4,3
2	10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,9	2,9	2,6	1,3
2	11	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	5,8	6,5	5,8	6,1
2	22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS / gemeentelijke monitor sociaal domein	niet bekend	0,2%		
4	14	Func tiemenging	%	CBS BAG/LISA	44,8%	45,1%	45,9	53,3
4	16	Vestingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar	LISA	191,9	204,8	211,7	165,1
4	35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	€ 410	€ 440	461	290
4	36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	5,1	6,6	5,1	8,9
4	37	Demografische druk	%	CBS	87,4%	87,0%	85,8	70,1
4	38	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 689	€ 712	738	€ 733
4	39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 790	€ 817	851	€ 810
5	33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	143	n.n.b.		
5	34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	3,2%	n.n.b.		
6	21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	CBS / LISA	622,6	627,7	646,3	805,5
6	23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	3,0%	n.n.b.		
6	24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	70,3%	68,6%		
6	26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1,0%	n.n.b.		
6	27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	249,6	399,9	315,4	431,2
6	28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	21,7	77,4		
7	17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	n.n.b.	n.n.b.	0	2,5

7	18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	21	n.n.b.	18	19
7	19	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	1,3%	0,9%	1,1	1,9
7	29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	9,8%	9,7%	12,4	12,9
7	30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,7%	0,6%	0,6	1,2
7	31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,2%	0,2%	0,1	0,3
7	32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	niet bekend	540	610	geen data
8	20	Niet-sporters	%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM)	n.n.b.	n.n.b.		

Toelichtingen verplichte indicatoren

Programma	Nummer indicator	Toelichting
1	1	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari en voor het realisatiejaar per 31 december.
1	2	Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, inclusief boventallige medewerkers, voor het begrotingsjaar op 1 januari en realisatiejaar per 31 december.
1	3	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief bestuur. In 2019 waren de kosten van de samenwerkingsverbanden nog opgenomen, maar daar zaten ook uitvoeringskosten bij.
1	4	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever. Begroting is 0%, omdat in de begroting de toegestane formatie leidend is voor de budgetbepaling.
1	5	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
2	6	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. De Halt-straft is een interventie voor jongeren van 12 - 17 jaar. Zij komen na het plegen van een licht strafbaar feit onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor een Halt-straft. Jongeren komen bij Halt terecht via de politie (soms na expliciete toestemming door het OM), een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), of bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar.
2	8	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
2	9	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
2	10	Diefstallen uit woning. Het aantal diefstallen uit de woning dat door de politie is geregistreerd.
2	11	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte.
2	22	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
4	14	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. De verwachting is dat er iets meer woningen (nieuwbouwprojecten) dan arbeidsplaatsen worden gerealiseerd. Toch blijven we inzetten op behoud en groei.
4	16	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Het streven is om het aantal vestigingen gelijkblijvend te houden.
4	35	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
4	36	Het aantal nieuw gebouwde woningen, per 1.000 woningen.
4	37	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
4	38	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
4	39	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
5	33	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).
5	34	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Hernieuwbare elektriciteit komt uit bronnen die steeds opnieuw worden aangevuld. De berekening van het totaal aan hernieuwbare elektriciteit is voor een deel gebaseerd op modelmatige interpretaties. De cijfers uit 2019 zijn het meest recent.
6	21	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

6	23	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
6	24	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
6	26	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
6	27	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
6	28	Het aantal lopende re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
7	17	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om zo hun kansen in de maatschappij te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van het verzuim, dat ieder jaar verder daalt. DUO heeft nog geen cijfers na schooljaar 2017-2018. Er zijn wel meer lokale en regionale gegevens beschikbaar: https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/user_upload/2170589_Bijlage_bij_RM_-_Jaarverslag_RBL_2019-2020.pdf
7	18	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om hun kansen in de samenleving te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van verzuim, dat ieder jaar verder daalt.
7	19	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Zonder startkwalificatie kunnen jongeren geen goede plek verwerven op de arbeidsmarkt, één van de voorwaarden om zelfredzaam te zijn. We zetten in op het verminderen van het aantal VSV'ers, dat ieder jaar verder daalt.
7	29	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. We zien een niet significante daling ten opzichte van de realisatie 2019. Wel is meer jeugdhulp verstrekt dan begroot voor 2020. In hoeverre corona een rol speelt is niet inzichtelijk maar wel aannemelijk. Overigens sluit meer inzet van jeugdhulp dan begroot aan bij de landelijke trend.
7	30	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een Jeugdbeschermings-maatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Er is sprake van een niet-significante daling.
7	31	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasserings-maatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). We zien een stabilisatie in het aantal jongeren met jeugdreclassering.
7	32	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
8	20	Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners. Deze indicator wordt elke vier jaar onderzocht met behulp van de gezondheidsmonitor van de GGD. De meest recente cijfers dateren uit 2016. Op basis van die cijfers hebben we in Gooise Meren minder inwoners die niet wekelijks sporten (40,0%) ten opzichte van vergelijkbare gemeenten (50,9%).